

568

ΕΠΙΤΟΜΗ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΟΥ
ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Φιλοπονηθεῖσα

ὑπὸ

Α. Μ. ΑΣΘΕΝΙΑΟΥ

(ἐκ Βιζυνης)

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η « ΗΧΩ. »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΘΟΥΡΙΟΥ

1878.

Πᾶς ἀντίτυπος πρέπει νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφήν μου.

S. de Adamis

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΤΑΙΣ ΜΑΚΑΡΙΑΙΣ ΨΥΧΑΙΣ
ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΙΛΕΣΤΑΤΩΝ ΜΟΙ ΕΠΙ ΓΗΣ
ΜΗΤΡΟΣ ΤΕ ΚΑΙ ΣΥΖΥΓΤΟΥ
ΤΟ Δ' ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΠΟΝΗΜΑ
ΘΡΗΝΩΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΕΛΛΑΔΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.12.Φ8.0006

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐάν ὑπάρχη βιβλίον, ὅπερ νὰ τέρπη ἅμα καὶ νὰ δι-
δάσκη, τοῦτο ἀναντιρρήτως εἶναι ἡ ἱστορία.

Παρ' ἅπασιν ὁμολογεῖται, ὅτι ἡ ἱστορία εἶναι τὸ κά-
τοπρον τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ βίου τῶν ἐθνῶν, δύο
σπουδαιότατα ἀντικείμενα, τὰ ὅποια μελετῶν τις ἐπι-
σταμένως δύναται ν' ἀντλήσῃ ἐξ αὐτῶν τὰς ὑψηλοτέ-
ρας καὶ ὠφελιμωτέρας γνώσεις, τὰ ὠραιότερα καὶ ἡ-
θικώτερα παραδείγματα, δι' ὧν μαθηθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ
γνωρίζῃ ἑαυτὸν καθιστάμενος οὕτω τῇ τε ἀνθρωπότητι
καθόλου, ἰδίᾳ, δὲ τῇ πατρίδι αὐτοῦ πρόξενος ἀγαθῶν.

Ὁ Πολύβιος μᾶς διδάσκει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο μέσον
ἔχουσιν οἱ ἄνθρωποι ἵνα ὠφεληθῶσιν ἢ τὴν ἐπιστήμην
τῶν προγεγενημένων, καὶ ὅτι ἡ ἀνάμνησις τῶν συμ-
βάντων τῶν ἄλλων εἶναι ἡ μόνη καὶ ἡ εὐκολωτέρα
διδάσκαλος ἡ δυναμένη νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον
ικανὸν νὰ ὑποφέρῃ γενναίως τὰς δυστυχίας του. Ὁ Αὐ-
τοκράτωρ Βασίλειος ἔλεγε πρὸς τὸν υἱὸν του Λέοντα
νὰ μὴ ἀμελῇ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν παλαιῶν ἱστοριῶν·
διότι ἐν αὐταῖς εὕρισκε ἀκόπως, ὅτι οἱ ἄλλοι μετὰ κό-
που περισύναξαν, ἐκεῖ διακρίνει τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγα-
θῶν καὶ τὰς κακίας τῶν φαύλων, τὸ ἄστατον τοῦ ἄν-
θρωπίνου βίου καὶ τοῦ κόσμου ἐν γένει, τὴν κινδυνώδη
ἐκ τῶν βασιλείων ἐκ τοῦ ὕψους τῆς ἑαυτῶν δόξης, ἐν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ἐνὶ λόγῳ τὰς ποινὰς τῶν κακῶν καὶ τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἐναρέτων. Διηγῆται ὁ Πλούταρχος, ὅτι Κάτων ὁ Κίνσῳρ ἀνατρέφων αὐτὸς οὗτος τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, ἐδίδασκεν αὐτῷ τὴν ἱστορίαν, ἵνα δυνήθῃ, ἔλεγεν, ὁ παῖς ἀπ' αὐτῆς τῆς τρυφερᾶς αὐτοῦ ἡλικίας νὰ ἐξοικειωθῇ μετὰ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν σχηματιζόμενος καὶ διαπλαττόμενος κατὰ τὸν τύπον ἐκείνων χρηστὸς καὶ ἐνάρετος. Ὁ Ἀλέξανδρος Σιδῆρος εἰς κινδυνώδεις καὶ ἀβεβαίους περιστάσεις τοὺς εἰδήμονας τῆς ἱστορίας συνεβουλεύετο. Αἱ πλεῖσται δσαι ὠφέλειαί αἱ ἐκ τῆς ἱστορίας πηγάζουσαι, ἐκίνησαν τὸν Κικέρωνα νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ἤξεύρει τι συνέβη πρὶν ἢ γεννηθῇ, μένει διὰ βίου νήπιον. Ὁ διάσημος συγγραφεὺς τοῦ « *Traité des études* » Πολλὲν λέγει, ὅτι ἡ ἱστορία εἶναι σχολεῖον ἡθικῆς, — δυσφημίζει τὰ ἐλαττώματα, — αἶρει τὸ προσωπεῖον τῶν ψευδῶν ἀρετῶν, — δεικνύει τὰ σφάλματα τοῦ χυδαίου ὅχλου, — ἀφανίζει τὰ γοητεύματα τοῦ πλούτου, — διασκορπίζει τὸ θάμβος τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου καὶ ἀποδεικνύει διὰ μυρίων παραδειγμάτων πειστικωτέρων ἢ ἅπαντες οἱ συλλογισμοί, ὅτι οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ μείζον καὶ ἀξιεπαινετώτερον τῆς τιμῆς καὶ τῆς χρηστότητος. Κατὰ δὲ τὸν περιώνυμον τῆς Γερμανίας ποιητὴν Σχίλλερν, ἡ ἱστορία εἶναι δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ βήματος αὐτῆς ἔλκονται οὐμόνονοι ἐπὶ μέρους ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρα ἔθνη ἵνα δώσωσι λόγον τῶν πράξεων των.

Καὶ ἵνα τέλος ἀποδείξωμεν τὰ παρὰ διαφόρων σοφῶν περὶ ὠφελείας τῆς ἱστορίας λεχθέντα ὡς ἀληθῆ καὶ ἀναμφισβήτητα ἐπιπροσθέτομεν, ὅτι ἡ διηγετικὴ μελέτη τῶν πράξεων τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχαίων

τῆς Ἑλλάδος ἡρώων, τῶν παρ' Ὀμήρῳ ὑμνουμένων, ἐμόρφωσε τὸν Ἀλέξανδρον καὶ παρώρμησεν αὐτὸν εἰς ἔργα μεγάλα καὶ θαυμαστά· ὅτι ἡ συχνὴ ἀνάγνωσις τῶν πράξεων τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν, τῶν ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου βιογραφουμένων καὶ τῶν ἔργων Ἰουλίου τοῦ Καίσαρος ἀνέδειξε τὸν Ναπολέοντα μέγα καὶ ὑπέθαλψε τὴν μεγάλην κλίσιν τοῦ ἀνδρός πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων ἐπίσης λαμπρῶν καὶ γενναίων.

Ἐὰν πᾶσα ἱστορία καὶ ἡ ἀτέχνως γεγραμμένη τέρπη, κατὰ τὸν Πλίνιον, πολλῷ μᾶλλον βεβαίως τέρψει τὸ μικρὸν μου τοῦτο ἱστορικὸν πόνημα, καὶ κινήσει τὴν περιέργειαν παντός Ἑλλήνος εἰς τὸ νὰ ῥίψῃ ἐν βλέμμα ἐπὶ τὴν ἱστορίαν γείτονος λαοῦ τοσοῦτον συναφούς ταῖς τύχαις καὶ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους τυγχάνοντος.

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, ἐν ἣ τὸς διασήμους ἱστοριογράφους Χάμμερ, Φρήμαν καὶ Λαμαρτίνον ὡς βάσιν ἔλαβον, εὐρίσκει τις ἐν συνόψει τὰς τρεῖς ἐποχὰς τῆς γεννήσεως, ἀκμῆς καὶ παρακμῆς τοῦ μεγάλου τούτου ἀσιατικοῦ κράτους, ὅπερ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπέδρασεν ἐπὶ τὰς τρεῖς ἡπείρους καὶ ὑπεδούλωσεν εἰκοσιν ἀρχαῖα βασίλεια. Εἰ δ' ὡς ἐκ τῆς περιληπτικῆς λίαν καὶ ταχείας τοῦ ἔργου μεθερμηνεύσεως διέλαθον τὴν προσοχὴν μου λάθῃ τινὰ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἀναγνωστῶν μου ἐπ' αὐτοῖς· διότι « χαλεπὸν ἄνθρωπον ὄντα μὴ διαμαρτάνειν ἐν πολλοῖς, τὰ μὲν ὅλως ἀγνοήσαντα, τὰ δὲ κακῶς γράψαντα, τὰ δὲ ἀμελέστερον κρίναντα. »

Τέλος ἀφετηρίαν ἐκ τοῦ προλόγου μου λαμβάνων σπεύδω ν' ἀπονεύμω δημοσίᾳ τὴν ἄπειρον εὐχαριστίαν ἡμετέρας ἀρχῆς πρὸς τὸ εὐγενὲς καὶ φιλόξενον λί-

ή.

αν τῆς Κεφκλληνίας κοινὸν δι' ὅσας ἀφειδῶς κατὰ τὴν
ἐνταῦθα διαμονήν μου παρέσχε μοι ἀδελφικὰς ὄντως
περιθάλψεις, ὧν ἡ ἀνάμνησις θέλει ἐς αἶν συγκινεῖ τὴν
καρδίαν μου.

Ἐγγραφον ἐν Κεφκλληνίᾳ, 20 Ἀπριλίου 1878.

A. M. ΑΣΘΕΝΙΔΗΣ.

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ

ΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Τὸ ἀπέραντον τῆς Τουρκίας κράτος ἐκτεινόμενον εἰς τὴν
Εὐρώπην, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἀφρικὴν, ἀριθμεῖ τριάκοντα πέντε
ἐκατομύρια πληθυσμοῦ, παρουσιάζει δὲ, μεγάλην κλιμάτων,
προϊόντων καὶ ἀνθρωπίνων φυλῶν ποικιλίαν.

Ἐξαιρέσει τῶν πρὸς βορρᾶν ἐπαρχιῶν αὐτῆς, ἐνθα τὸ δριμύ
τοῦ χειμῶνος ψυχρὸς κωλύει ἐν μέρει τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φυ-
τείας, καὶ τῶν καυματηρῶν τῆς Αἰγύπτου ἐρήμων, ἃς ὁ λοι-
μὸς καὶ ὁ τρομερὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα Σιμουμ ἄνεμος πολλάκις ἐ-
ρημοῦσιν, ἡ Τουρκία ἀπολαύει σχεδὸν πάντοτε καὶ ὑφ' ὅλα
σχεδὸν τὰ γεωγραφικὰ πλάτη αὐτῆς εὐδίου οὐρανοῦ, καθα-
ροῦ ἀέρος καὶ γῆς ἐφόρου. Τριπλοῦς τρυγητὸς εὖνοεῖ πολλάς
τῶν τῆς Μεσογείου νήσων, ἀλλ' ἡ γεωργία ἕνεκα τῆς κακο-
διοικήσεως εἶναι ἐν γένει παρημελημένη· διὸ ἀπαντᾷ τις εἰς
τὰ περὶ τῶν πόλεων ὀλίγους ἀγροὺς καλλιεργημένους.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας Κωνσταντι-
νούπολις, ἄλλοτε Βυζάντιον καλουμένη, ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ Βύ-
ζαντος, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς νύμφης Κερειόσσης κατὰ
τὸν Διόδωρον· κατὰ δὲ τὴν ἱστορικωτέραν ἀναγραφὴν Φει-
δάλεια, θυγάτηρ Βορβύσου, τοῦ τοπάρχου τοῦ Βυζαντινοῦ ἐμ-
πορίου, ζῶντος ἐτι τοῦ πατρὸς αὐτῆς πλείστα ἐν αὐτῇ κατ-
εσκευάσατο οἰκοδομήματα· ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, ἡ Φειδά-
λεια συνεζεύχθη τῷ Βύζαντι βασιλεῖ τῆς Θράκης, ἀπὸ τοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Οἱ ἀκριβέστεροι ὅμως τῶν συγγραφέων ἱστοροῦσιν, ὅτι δ Β5-
ζας, στρατηγὸς τῶν Μεγαρέων, ἔκτισεν αὐτὴν τῷ 657 π. χ.
τῷ 477 π. χ. κατέλαβεν αὐτὴν ὁ γνωστὸς τῆς Σπάρτης στρα-
τηγὸς Πausanias, ὁ ὁποῖος συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν αὐ-
ξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, ἀγαγὼν πολλοὺς ἐκ Λακε-
δαίμονος ἐποίκους, ὥστε καὶ δεύτερος οἰκιστὴς αὐτῆς ἀναγρά-
φεται. τῷ 197 μ. χ. ἀνεκαίνισθη καὶ ὠχυρώθη ἡ πόλις ὑπὸ
τοῦ κυριεύσαντος αὐτὴν μετὰ τριετὴ πολιορκίαν Σεπτίμου Σε-
βήρου αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης. Τέλος τὸ 345 μ. χ. κύριος
αὐτῆς καταστάς ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐμεγάλυνε καὶ ἐλάμ-
πρυνεν αὐτήν. Ἡ τοποθεσία αὐτῆς, ὡς γνωστόν, εἶναι μία
τῶν ὠραιοτέρων καὶ τερπνοτέρων τῆς ὑψηλίου.

Ὁ Μωάμεθ, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Τούρκοι πιστεύουσι, καὶ ὁ
ὁποῖος ὑπῆρξεν ἐν ταύτῃ προφήτης, ἱεράρχης, νομοθέτης, ἱα-
τρός, ποιητής καὶ μαχητής, ἐκληροδότησεν αὐτοῖς τὸ Κοράνιον,
ὡς γενικὸν κανόνα συμπεριφορᾶς καὶ διαίτης· ἐμπεριέχει δὲ
ἀστυνομικοὺς, πολιτικοὺς καὶ θρησκευτικοὺς νόμους, ἠθικὰ πα-
ραγγέλματα, ὑγιεινὰς διατάξεις, συνεπεία τῶν ὁποίων ἡ θρη-
σκεία κυρίως ἀρχει πασῶν τῶν θεσμοθεσιῶν, αἱ δὲ ἐλάσσο-
ντες τῆς ἰδιωτικῆς ζωῆς λεπτομέρειαι, ὡς καὶ τὰ σπουδαιότερα
δημόσια συμφέροντα κανονίζονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τοῦ
θείου τούτου νόμου.

Ὁ Σουλτάνος εἶναι ὁ ἀνώτατος ἀρχηγὸς τοῦ κράτους ἀλλ’
ἡ ἐξουσία αὐτοῦ περιορίζεται ὑπὸ τῆς τοῦ Μουφτι, ἀρχηγοῦ
τῆς θρησκείας, ἀνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ὁποῖου οὐδὲνα νό-
θεσις ἐν ἰσχύϊ νόμον δύναται. Ἐάν ὅμως παρὰ τὴν θέλησιν
τοῦ ἱεράρχου τούτου, ὁ Σουλτάνος ἐμμένῃ εἰς τὴν προκήρυξιν
νόμου τινός, κατόπιν τριῶν ἐπισήμων ἐκ μέρους τοῦ Μουφτι
προσλήσεων, κηρύττεται ἀποστάτης τοῦ προφήτου καὶ ἐπο-
μένως ἐκπτώτος τοῦ θρόνου, οὗτινος ἡ διαδοχὴ εἶναι κληρο-
νομικὴ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Ὁσμάν.

Οἱ Ὀσμανῖδαι Τούρκοι οὐδέποτε ὑπέστησαν, κυρίως εἰπεῖν, ἔθνος.
Ἐν τῇ ἀρχῇ ἦσαν νομαδικὸν στίφος καὶ κατὰ τοὺς χρόνους

ἔτι τῆς μεγίστης αὐτῶν δυναστείας καὶ ὑφίστης δυνάμεως δι-
ετήρησαν πολλὰ ἐκ τοῦ χαρακτήρος πλανητικοῦ ἔθνους. Ἡ λέ-
ξις Τούρκος ἐπιβεβαιεῖ τ’ ἀνωτέρω, σημαίνουσα τὸν ἀλήτην,
τὸν ἀνέστιον, ἀπαντᾷται δὲ ἡ ἐρμηνεία αὕτη καὶ ἐν τοῖς τοῦ
Πλινίου καὶ Πομπωνίου Μέλαντος τοῦ Λατίνου γεωγράφου τοῦ
Α’. αἰῶνος συγγράμμασι. Οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ προσοχῆς μεγά-
λης ἀποφεύγουσι τὴν χρᾶσιν τοῦ ὀνόματος τούτου ἐν ταῖς
συνδιαλέξεσιν αὐτῶν.

Ἀγνοοῦμεν ποία εἶναι ἡ ἀληθὴς κοιτίς τοῦ λαοῦ τούτου.
Οἱ μὲν θέτουσιν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου, οἱ δὲ παρὰ τοῖς
Πάρθοις ἢ Σκύθαις. Συγγραφεῖς τινες ἀπαντοῦσι τοὺς Τούρ-
κους ἐν τῷ κατὰ τὸν Ζ’. αἰῶνα, τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἰουδαίαν
καὶ τὴν Περσίαν, κατακλύσαντι χειμάρρῳ τῶν βαρβάρων, καὶ
οἱ ὁποῖοι ἐφθασαν κατὰ τοὺς ἀκολουθοῦς αἰῶνας μέχρι τῶν τει-
χῶν τῆς Ῥώμης.

Ἄλλοι τέλος ἀναφέρουσιν, ὅτι οἱ Τούρκοι ἐξῆλθον ἐκ τῶν
ἀλταϊκῶν ἐρέων (ἀλτοῦν Τάγ,) ἡ δὲ ἀπέραντος αὕτη χώρα
τῶν ἐρήμων τῆς Ἀσίας, ἔχουσα ὄρια πρὸς ἀνατολὰς μὲν, τὸ
Χατὰϊ ἢ τὴν ἀρκτῶν Σινικὴν, πρὸς δυσμίας δὲ, τὴν λίμνην
Ἀράλ καὶ τὴν Χωρασμίαν, πρὸς ἄρκτον δὲ, τὴν Σιβηρίαν καὶ
πρὸς μεσημβρίαν τὴν Θιβέτ καὶ τὴν πέραν τοῦ Ὠξοῦ χώραν,
ἡ τὴν μεγάλην Βουχαρίαν, καλεῖται Τουρκιστάν. Οἱ ἀρχαῖοι
Πέρσαι, οἵτινες ἐκάλουν τὴν μὲν χώραν αὐτῶν Ἰράν, πᾶσαν
δὲ, τὴν λοιπὴν τῆς οἰκουμένης Ἀνιράν—τούτέστιν οὐχὶ Ἰράν—
ὠνόμαζον τὰς πέραν τοῦ Ὠξοῦ ἀνατολικὰς χώρας, ἦτοι τὸ
νῦν Τουρκιστάν, Τουράν, τὸ δὲ ὄνομα τῶν Τουρανῶν, τούτε-
στι τῶν Τούρκων, ἦτο γενικόν, ὡς τὸ τῶν Σκύθων, δηλοῦν
ἐμὸτητα καὶ βαρβαρότητα κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὴν παιδείαν
καὶ τὸν πολιτισμόν. Οἱ Οὐϊγούροι, τούτέστιν οἱ πρὸς ἀνατολὰς
οἰκοῦντες Τούρκοι, ἐκτεινόμενοι ἀπὸ τοῦ Καρακουρούν μέχρι
Τουρφάν, συγχέονται ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων ἱστορικῶν καὶ γε-
ωγράφων πρὸς τοὺς τῶν Βυζαντινῶν Οὐγρούς τῆς Σιβηρίας, ὡς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

και η αρχαιοτάτη και καθαρεύουσα τουρκική, κληθείσα με-
τα τα τζαγκαταϊκή από του Τζαγκατάι, υιού του Τσιγγισχάν,
δυναστού των χωρών τούτων, ὃν οἱ κάτοικοι ἐκλήθησαν Οὐσ-
εϊκai ἐκ τοῦ Οὐσδεκ Χάν. Ἡ Οὐϊγουρική ἢ τζαγκαταϊκή γλῶσ-
σα, ἦν καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ καλοῦσιν ἀρχαίαν τουρκικήν,
εἶναι ἡ πρωτότοκος ἀδελφὴ τῆς γεσικῆς ἢ τουρκομανικῆς, ἥτις
ὕστερον ἐμορφώθη, ὡς ἡ τῶν Σελτσούκιων καὶ Ὀθωμανῶν εἶ-
ναι δὲ ἡ σημερινὴ νεωτέρα τουρκικὴ γλῶσσα.

Ὁ ἱστορικὸς Σαδῆς ἀξιοῖ, ὅτι ὁ Σουλεϊμάν Σιάχ, κυριάρχης
τῆς μικρᾶς πόλεως Νέρης παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Κασπίας θαλάσ-
σης, φλεγόμενος ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ βαδίσαι ἐπὶ τὰ ἔγνη
τοῦ περιωνύμου Ζεγγισχάνου εἰσέδυσσε κατὰ τὸ 1233 εἰς τὰς
πεδιάδας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ταρτάρων ἐπνί-
γη ὅμως κατόπιν ἐν τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ θελήσας νὰ διαβῇ
αὐτὸν ἑφιππος.

Ἀπολεσθεὶς οὕτως ὁ Σουλεϊμάν Σιάχ, ἐγκατέλιπε τέσσα-
ρας υἱούς, τῶν ὁποίων ὁ εἰς ὀνόματι Ἑρτουγρούλ κατκιστὰς ἐν
βραχεῖ χρόνῳ κύριος μεγάλου μέρους τῆς Συρίας, προσεικύ-
σατο τὴν εὐνοίαν τοῦ Ἀλαδίν, σουλτάνου τοῦ Ἰκονίου, ὁ ὁποῖ-
ος ἔθεσεν αὐτὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. Ὁ Ἑρτου-
γρούλ λαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ τούτου ὠδήγησεν
αὐτὸν κατὰ τῶν Ταρτάρων καὶ τῶν Ἑλλήνων, οὓς ἐνίκησεν
ἐντελῶς. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἑρτουγρούλ, διεδέχθη αὐτὸν ὁ
υἱὸς αὐτοῦ Ὀσμάν ἢ Ὀθωμάν, ἐκ τοῦ ὁποῖου οἱ ὁπαδοὶ αὐ-
τοῦ ἔλαβον τὸ ὄνομα τοῦ Ὀσμανλῆ ἢ Ὀθωμανοὶ, ὅπερ ἔκτο-
τε φέρουσιν.

Ὁ εὐεργέτης τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἀλαδίν ἔσπευσε τὰς αὐτὰς
νὰ παράσχῃ αὐτῷ βοηθείας, οὗτος ὅμως ἐξ εὐγνωμοσύνης φε-
ρόμενος ἀπεποιήθη κατ' ἀρχὰς τὸν τίτλον τοῦ Σουλτάνου.
Ὁ λαὸς ὅμως, ὅστις εἶχεν ἐκτιμῆσαι τὸ ἔξοχον πνεῦμα καὶ
τὰς στρατιωτικὰς ἀρετὰς τοῦ Ὀσμάν ἐπανέστη κατὰ τοῦ
Ἀλαδίν, ὃν ἐκθρονίσας καὶ ἐκδιώξας τοῦ κράτους αὐτοῦ, ἀνη-
γόρευσε ἀντ' αὐτοῦ σουλτάνον τὸν Ὀσμάν ἐν ἔτει 1322.

Κυρίως ἐκ τοῦ Ὀσμάν χρονολογεῖται ἡ ἀληθὴς ἰδρυσις τῆς
Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας. Ὡς ἔδραν τοῦ κράτους αὐτοῦ ὦρισεν
τὴν πόλιν Γενί-Σεῖρ. Ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Ταρτάρων
καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ
ἰδῇ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ὀρκάν κύριον τῆς ἰσχυρᾶς πόλεως Προύσης,
ἥτις ποσοῦτον μακρὰν καὶ γενναίαν ἀντίστασιν ἀντέταξεν
αὐτῷ. Ἀπέθανεν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Προύσης
λίαν προβεβηκώς τὴν ἡλικίαν μεταξὺ τῶν βραχιόνων τοῦ νικη-
φόρου τούτου υἱοῦ, ὃν ὑπέδειξεν ὡς διάδοχον αὐτοῦ.

Ὁ Ὀσμάν ἀνεδείχθη ὁ ἐπιδεξιώτερος πολιτικὸς καὶ ὁ μάλ-
λον ἀπρόμητος πολεμιστής. Ἀπηγόρευσε τὴν λεηλασίαν, ἀνέ-
γειρε τεμένη, καὶ διέπραττεν, ὡς ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς Χατζὶ
Καλφάν, ἐγκλήματα, ὃν ἡ ἀφῆγησις φρίκην ἐμπνέει.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ὀρκάν ἀπ' οὗ κατέβαλε τοὺς δύο ἀδελφοὺς
αὐτοῦ, οἵτινες τῷ διημιφισβήτουν τὸν θρόνον καὶ προὐκάλεσε
διὰ τῆς ἐπιεικείας αὐτοῦ τὴν παράδοσιν πολλῶν Ἑλληνικῶν
πόλεων, ἐνίκησε τὸν Ἑλληνα Αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον καὶ
ἐκυρίευσεν τὴν Νικαίαν.

Κύριος ἅπας τῶν πόλεων τούτων μετέβαλε τὰς ἐκκλησίας
εἰς τεμένη, τοὺς δὲ νέους χριστιανούς ἠνάγκασεν ν' ἀσπασθῶσι
τὸν ἰσλαμισμόν. Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ πυρὴν τῶν περιφύμων ἐ-
κείνων Γενιτζάρων, περὶ ὧν πολλάκις θέλομεν ἐν τῇ παρούσῃ
ἱστορίᾳ ἐμιλήσει.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη τῶν Τούρκων ἤρξατο προξενούσα ἀνγυ-
χίαν καὶ φόβον τῷ χριστιανισμῷ. Ὅπως προλάβωσι τὸν ἐπι-
κείμενον κίνδυνον, ἡ Ῥώμη ἀπὸ καινοῦ μετὰ τῆς Βενετίας ἀπ-
εργάσισαν νὰ καταπολεμήσωσι τοὺς βαρβάρους τούτους.

Ἀπέστειλαν λοιπὸν ἰσχυρὸν στόλον κατ' αὐτῶν, ὁ ὁποῖος
διοικούμενος ὑπὸ τοῦ Πέτρου Ζενὼν ἐφθασεν εἰς τὴν Μεσόγει-
ον.

Ἐν τῇ ἀρχῇ ἡ θαλάσσιος αὕτη ἐκστρατεία ἐστέφθη δι' ἐπι-
τυχίων τινων ἐν τῷ Ἀρχιπελάγει καὶ τῇ Ἀσίᾳ, ἀλλ' ἀκολού-
θως, ὁ στόλος τοῦ Ζενὼν ἐμπέσων εἰς ἐνεδραν τινὰ, κατε-

σφαγή μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ναυάρχου καὶ τοῦ ἐξάρχου τοῦ πάπα, δυνθέντων νὰ διαφύγῃσι τὴν μάχαιραν τῶν Ἀσιανῶν.

Ὁ Ὀρκαν συνδέσας μετὰ ταῦτα συμμαχίαν μετὰ τοῦ Κατακούζινοῦ, τοῦ ἀρπάσαντος τὸν θρόνον τοῦ Ἀνδρονίκου, ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρπαγος τούτου. Ἡ πράξις αὕτη ἤνοιγεν αὐτῷ δρόμον εἰς κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκ τοῦ παρνόμου δὲ τούτου γάμου ἔσχεν υἱὸν ὀνομασθέντα Σουλεϊμάν, ὁ ὁποῖος ἔλαβε περιφανὲς μέρος ἐν ταῖς ἐκστρατείαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ὁποῖος ἀπέθανε πρὸ αὐτοῦ ἐν ἀνθραξ ἡλικία.

Ὁ Ὀρκαν βασιλεύσας εἴκοσι καὶ δύο ἔτη ἀπέθανε τὸ 1348. Οἱ Τοῦρκοι τιμοῦσιν ἔτι καὶ σήμερον τὴν μνήμην αὐτοῦ. Ἐπαινοῦσι δ' οὐ μόνον τὴν μεγαλοψυχίαν, τὸ θάρρος καὶ τὸν πρὸς τὰς ἐπιστήμας ἔρωτα αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν μεγαλοδορίαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ ἐπιεικειαν αὐτοῦ. Ἰδρυσε πλεῖστα ὅσα δημόσια ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα, ἀποθήσκων δὲ συνῆθούλευσε τοῖς ἀρχηγοῖς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ νὰ λαμβάνωσιν ὡς γυναῖκας τὰς τῶν ἡττημένων Ἑλλήνων χήρας. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ Τοῦρκοι δὲν εἶχον θέσει τὸν πόδα αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ. Ἐὰν ὀφείλουν τὴν διάβασιν τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὴν φιλαργυρίαν ἐμπόρων τινῶν Γενουηνσίων ἐγκατεστημένων τότε ἐν Γαλατῇ, ἢ ἐὰν ὁ χρυσὸς ἐπρομήθευσεν αὐτοῖς πλοῖα ἢ ἐὰν ἀνεπλήρωσαν τὴν ἔλλειψιν τῶν πλοίων διὰ σανίδων καὶ ἄσκων, ὡς ἱστορικοὶ τινες ἀναφέρουσι, πάντα ταῦτα ἔμειναν ἀσαφῆ καὶ ἀβέβαια ἐν ταῖς χρονικοῖς τοῦ λαοῦ τούτου μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς περιφήμου ταύτης διαβάσεως.

Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι αἶφνης τρισχίλιοι Τοῦρκοι ἐμφανίζονται ἐπὶ τῆς δυτικῆς ὀχθῆς τοῦ Ἑλλησπόντου. Ἡ Κωνσταντινούπολις φρίττει, ἡ δὲ Καλλιπολις, Ἀνδριανούπολις καὶ Φιλιππούπολις πίπτουσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν. Μουράτ ὁ Α' διάδοχος τοῦ Ὀρκαν προχωρεῖ τὸσον ταχέως εἰς τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν ὥστε Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος ἀναγκάζεται νὰ δραπετεύῃ. Πρὸς τὴν ὅπως ἐπικαλε-

σθῇ τὴν βοήθειαν Οὐρβανοῦ τοῦ Ε'. Ἐνεργοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ περὶ σταυροφορίας, ἀλλ' ὁ πλήρης ἐλπίδος Ἑλλήν αὐτοκράτωρ δὲν ἐπανερχεται εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ ἢ ὅπως ἀποτίσῃ φόρον τῷ νικητῇ καὶ παραμείνῃ αὐτῷ ὡς ὁμηρος μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ πρὸς ἀντικατάστασιν αὐτοῦ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ ἕτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ καλούμενος Ἀνδρόνικος συμμαχήσας κρυφίως μεθ' ἐνὸς τῶν τοῦ Μουράτ υἱῶν, ἐπανίστανται ἀμφότεροι κατὰ τῶν πατέρων αὐτῶν. Πλὴν συλλαμβάνονται οἱ ἀποστάται οὗτοι καὶ τοῦ μὲν ἐξορύττουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ πεφυρακτωμένου σιδήρου, τοῦ δ' ἑτέρου διὰ ζέοντος ὄξους· καὶ τοὺς μὲν ὀπαδοὺς αὐτῶν Ἑλλήνας πνίγουσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ, τοὺς δὲ Τοῦρκους ἀποκεφαλίζουν ἀπαντας.

Ἐν τούτοις Λάζαρος ὁ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας ἀπειλούμενος ὑπὸ τῶν τοῦ Μουράτ ὅπλων συνήθροζε παρὰ τὸν Δαυναβίον στρατὸν ἐξ Οὐγγρων καὶ Βουλγάρων. Πλὴν ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου αἰχμαλωτίζεται καὶ θανατοῦται παρευθὺς.

Πηλσιάζαντος δὲ τοῦ Μουράτ μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης εἰς σωρὸν πτωμάτων καὶ πληγωμένων, βραχίων τις, τὸν ὁποῖον ὁ θάνατος κατέψυχεν ἤδη, καταβαλὼν ὑστάτην προσπάθειαν ἐπληξε διὰ μαχαίρας τὸν κατακτητὴν τούτον, ὁ ὁποῖος παραχρῆμα ἐξέπνευσε τὸ 1383. Ἡρατο δὲ, ὡς μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοὶ, τριάκοντα ἑπτὰ νίκας μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν πολιορκιῶν. Οἱ Τοῦρκοι ὀφείλουσιν εἰς τὸν Σουλτάνον τούτον, οὗτινος ὁ βίος ὑπῆρξε μῆγμα ἀνδραγαθημάτων καὶ ὠματήτων, τὴν ὀριστικὴν διοργάνωσιν τοῦ σώματος τῶν Γενιττζάρων, τὴν σύστασιν τοῦ ἱππικοῦ τῶν σπαχίδων καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὑπουργήματος τοῦ Μεγάλου Βεζύρου.

Ὁ Μουράτ ἀποθανὼν ἐγκατέλιπε δύο υἱοὺς, τὸν Βαγιαζήτ καὶ τὸν Γιάκούμπ. Ὁ πρῶτος αὐτῶν ἀνήγγειλε τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀναγέρουσιν του, ἀπαγχονίζων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διὰ τῆς χορδῆς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ τόξου, ἥτις τοσοῦτον ἔκτοτε ἀπαίειν διαδραματίζει μέρος ἐν ταῖς τῆς Τουρκίας χρονικοῖς. Ἐκ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

στρατεύσας δὲ κατὰ τῶν Βουλγάρων κατετρόπωσεν αὐτούς, φονεύσας διὰ τῶν ἰδίων του χειρῶν τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν.

Μαθὼν δ' ἐν τῇ ἐπανόδῳ του ὅτι, ὑποτελεῖς τινες ἡγεμόνες ἐν Ἀσίᾳ ὠφελοῦμενοι ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεώς του ἀπέστειλαν τὸν ζυγόν, τοσοῦτον ταχέως ἐνεφανίσθη ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐτιμώρησεν αὐτούς, ὥστε ἤξιώθη τοῦ ἐπωνύμου *Γιλιγίμο* ἥτοι Κεραυνός. Ὁ Βαγιαζήτ βασιζόμενος ἐπὶ τῶν διακρίσεων καὶ διχονοιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας, ὅπως ἐπεκτείνει τὴν κυριαρχίαν του, ὑποδέχεται ἐν τῇ πρωτεύουσῃ του τὸν Ἀνδρόνικον, υἱὸν τοῦ Παλαιολόγου, οὗτινος τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶχεν ἐξαορύξει ὁ πατὴρ αὐτοῦ, χορηγεῖ αὐτῷ πεντακισχιλίους ἵππους καὶ μετὰ τῆς λοιπῆς μικρᾶς πεζικῆς δυνάμεως δοθείσης αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐν Γαλατᾷ Γενουησίων, βαδίζει κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἣν καὶ κυριεύει· συλλαβὼν δὲ τὸν πατέρα καὶ ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ρίπτει αὐτοὺς εἰς τὰς φυλακάς. Μετὰ παρέλευσιν ὅμως δύο ἐτῶν ἐλευθεροῦνται οὗτοι καὶ ὅπως ἐξασφαλίσωσι δι' ἑαυτοὺς τὴν διατήρησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προτείνουνσι τῷ Σουλτάνῳ ἐτήσιον φόρον 30 000 δουκάτων. Ἐν διαπραγματεύσεσι οὕτω διατελούντων τούτων, αἶφνης φήμη κυκλοφορεῖ ὅτι 80,000 σταυροφόροι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν Σιγισμόνδου τοῦ βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας προχωροῦσι κατ' αὐτοῦ. Ὁ Βαγιαζήτ βαδίζει εἰς συνάντησιν αὐτῶν μετ' ἀνωτέρων δυνάμεων.

Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἀνατρέπεται τοῦ ἵππου ὁ Σουλτάνος καὶ διατρέχει κίνδυνον νὰ συλληφθῇ. Ἡ νίκη κλίνει κατ' ἀρχὰς ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, ἀλλ' ἡ ἀσύνητος ὁρμὴ τῶν Γάλλων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Κόμητος τῆς Νεβέρσης ἀποφασίζει αὐτὴν ὑπὲρ τῶν Τούρκων. Ἡ σφαγὴ ὑπῆρξε φρικώδης ὅλοι οἱ αἰχμαλῶτοι Γάλλοι, ἐξαιρουμένων τῶν 25 ἵπποτῶν τῆς Ῥόδου ἐσφάγησαν ἀνιλεῶς μετὰ τὴν μάχην. Ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἐπαρθεὶς ὁ Βαγιαζήτ ἀρνεῖται νὰ δεχθῇ τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις τοῦ γέροντος αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπεληύσης ὅμως κατόπιν πολλῶν δυσχερειῶν συνε-

νοήσεως μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Σουλτάνου, οὗτος ἐπέβαλε αὐτῷ τὴν κατεδάφισιν τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Γαλατᾶ, τὴν οἰκοδόμησιν ἐνὸς τεμένους καὶ τὴν παραδοχὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ αὐτοῦ ἐνὸς Καδὴ ἥτοι ἱεροδικαστοῦ.

Ἐμμανουήλ ὁ Παλαιολόγος, διαδεχθεὶς ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀποθανόντα, τῷ παραδείγματι τούτου ἐπόμενος, προσέδραμεν εἰς τοὺς κυριάρχας τῆς Εὐρώπης ὅπως ἐπικαλεσθῇ τὴν ἀρωγὴν αὐτῶν ἐπανεκαμψεν ὅμως χωρὶς νὰ κατορθώσῃ τι.

Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ, ὁ Βαγιαζήτ περιεφέρετο νικηφόρος ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ, τῇ Φρυγίᾳ, τῇ Ἀρμενίᾳ, τῇ Βλαχίᾳ, τῇ Ἑλλάδι καὶ τῇ Μακεδονίᾳ. Χεῖμαρρὸς ὅμως ἀκατάσχετος ἐξώρμα τῶν ὁρέων τῆς Ταρταρίας, ὁ δὲ τοῦ Σουλτάνου φωτοβόλος ἀστὴρ ὠχρία ἤδη.

Ὁ Ταμερλάνος, οὗτινος τὸ περιφανὲς ὄνομα ἤρξατο ἡ φήμη διασαλπίζουσα ἐν τῷ κόσμῳ, ἀπαξιοῖ τὸ σέβας τῆς ὑποταγῆς, ὅπερ τῷ προσφέρει ὁ ἀσθενὴς Ἐμμανουήλ χορηγῶν τοῖς ἀπεσταλμένοις αὐτοῦ τὰς ζητούμενας βοήθειας.

Προχωρεῖ ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ συναντήσας τὸν Βαγιαζήτ ἐν Βιθυνίᾳ ἐν τινὶ πεδιάδι ἐνδόξῳ ἤδη ἐκ τινος μεγάλης τοῦ Πομπήτου κατὰ τοῦ Μιθριδάτου μάχης, νικᾷ αὐτὸν κατὰ κράτος τὸ 1399. Ὁ Σουλτάνος πληγωμένος ὑπὸ βέλους πίπτει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νικητοῦ καὶ ἀποθνήσκει μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἐτῶν ἐν εὐτελεῖ αἰχμαλωσίᾳ. Ἐκ τῶν πέντε αὐτοῦ υἱῶν τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν κατὰ τοῦ Ταμερλάνου ἐκστρατείαν, ὁ Μουσταφὰς πληγωθείς ἐγγὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατὰ τὴν συμπλοκὴν ἐγένετο ἄφαντος· ὁ Μουσᾶς αἰχμαλωτισθεὶς ἔμεινεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νικητοῦ· ὁ Ἰουσὺ κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀσίαν, ὁ δὲ Σουλεῖμάν μετὰ τοῦ Μωάμεθ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ἕλλην μονάρχης, φοβούμενος παρὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Ταμερλάνου, μὴ τὸ τουρκικὸν κράτος ἀνεγερθῇ, διέσπειρε τὴν διχόνοιαν μεταξὺ τῶν πέκνων τοῦ Βαγιαζήτ, χορηγήσας ἐν ταύτῳ δυνάμεις τῷ Σουλεῖμάν, ὁ ὅποιος καταπολεμήσας ἀπο-

λούθως τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰησοῦς, ἐφόνευσεν αὐτὸν ἰδίαις
χερσὶ. Ὁ νικητὴς οὗτος, ὅστις παρὰ τοὺς διατεταγμένους τοῦ
Προφήτου νόμους ἐν διηνεκεῖ κραυγῇ διετέλει ζῶν, μαθὼν
ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Μουσαῖς, ὁ ὑπὸ τοῦ Ταμερλάνου ὡς διά-
δοχος τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὑποδειγθεὶς, βαδίζει κατ' αὐτοῦ,
σπεύδει πρὸς συνάντησιν του. Συνάπτουσι μάχην, καθ' ἣν
ὁ Σουλταὴν ἡττάται κατὰ κράτος. Φεύγων δὲ πρὸς τὴν Κων-
σταντινούπολιν καθ' ὁδὸν σταματᾷ ἐν τινὶ χωρίῳ ὅπως πῆν-
αινον, ἐκεῖ ὁμῶς καταφθάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μου-
σαῖ καὶ ἀπαγχονίζεται κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ὅστις τῷ ἀνέ-
γχετο μεγαλοπρεπὲς μνησώλειον. Ἀνὴρ ὑπελείπετο πλέον ἢ ὁ
Μωάμεθ ὁ δυνάμενος νὰ παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τοῦς
σκοποὺς τοῦ νικητοῦ. Τῇ ἐνέργειᾳ καὶ προτροπῇ τοῦ αὐτοῦ
Ἕλληνας αὐτοκράτορος ἐπαναλαμβάνεται ὁ μεταξὺ τῶν ὑπο-
λειφθέντων δύο ἀδελφῶν ἀγὼν, καθ' ὃν ὁ Μουσαῖς, μὴ δυνήσας
ν' ἀναστείλῃ τὴν κατὰ τὴν συμπλοκὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, εὗρεθῇ
αἰφνης ἀπομεμαρυσμένος τῶν ἰδικῶν του καὶ μεταξὺ τῶν ἐχ-
θρῶν, οἵτινες ἐπιπεσόντες κατ' αὐτοῦ ἐφόνευσαν καὶ ἐροῦσαν
αὐτὸν ἐντὸς παρακειμένου ἔλους.

Ἀπαλλαγεὶς οὕτω τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ὁ Μωάμεθ εἶδε
μετ' ὀλίγον τὸν Ταμερλάνον ἱκανοποιημένον ἐκ τῆς μέχρι
τῶν παρῶν τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπεκτάσεως τῆς κυριαρχίας
αὐτοῦ, ἀποχωροῦντα τῆς Ἀνατολῆς καὶ διαβαίνοντα ἐκ νέου
τὸν Εὐφράτην μετὰ τῶν ὀρδῶν αὐτοῦ πεπληρωμένων λαφύ-
ρων. Οὐδὲν λοιπὸν ἐκώλυε πλέον τὸν υἱὸν τοῦ Βαγιαζήτ ὅπως
ἐν ἀνάσει αὐτοῦ σκεφθῇ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπανορθώσεως
τοῦ ἤδη πεπρωκότος ὀθωμανικοῦ θρόνου· ἄλλως τε καὶ ὁ Πα-
λαιολόγος, ὁ ὅποιος, κατὰ τὴν μακρὰν τοῦ Σκόθου κατακτητοῦ
κυριαρχίαν, διετέλει ὢν ὑποτελής αὐτῷ ὡς ὁ Σουλτάνος, εὗρε-
θῇ λίαν ἀνίσχυρος ὅπως ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς τοῦ νικητοῦ τού-
του ἀποχωρήσεως.

Ὁ Μωάμεθ ἀφ' οὗ καθυπέταξε τὴν Γαλλομανίαν, τὴν Καπ-
παδοκίαν, τὴν Βλαχίαν καὶ τὴν Βουλγαρίαν ἀπετόλμασε τὴν

πορ: μεταξύ τῶν ὀθωμανῶν μοναρχῶν τὴν ἐπιχείρησιν θα-
λασίου ἐκστρατείας κατὰ τῆς τότε κυριάρχου τῆς Μεσογείου
Βενετίας· εἰς τὴν θρασύτητά του ὅμως ταύτην δὲν ἀνταπεκρί-
θη ἡ ἐπιτυχία, καθότι οἱ Βενετοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν κατὰ κρά-
τος, ἐφόνευσαν ἐξ ἑξακτοντῶν Τούρκων, ἐκυρίευσαν ἐξ ἑξακτοντῶν
καὶ πολλὰς λέμβους καὶ ἐπέβαλον τοῖς ἡττηθεῖσι συνθήκην δι'
ἣς ἀπηγορεύετο αὐτοῖς τοῦ λοιποῦ ὁ μετὰ πολέμων πλοίων
ἐκπλους τῆς Καλλιπόλεως.

Περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Μωάμεθ ἀγύρτης τις, ἐμ-
φανισθεὶς ὡς ὢν ὁ κατὰ τὴν μεγάλην τοῦ Ταμερλάνου νίκην ἐξ-
αφανισθεὶς ἀδελφὸς αὐτοῦ Μουσταφᾶς, ἤγειρεν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ
θρόνου. Πλὴν ὁ ἀπατεὼν οὗτος καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ Σουλ-
τάνου ἐνίκηθῃ ἐπὶ τῶν τῆς Βλαχίας ὄρεων, ἐνθα εἶχε κατα-
φύγει. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξύ ὁ Μωάμεθ ἀποθνήσκει ἐν Ἀν-
δριανουπόλει τὸ 1421, καὶ ἀφ' ἧς τὸ σκήπτρον εἰς τὸν υἱὸν
αὐτοῦ Μουράτ τὸν Β'.

Μόλις ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐν ἡλικίᾳ δεκαοκταετῇ ἐπέβη τοῦ
θρόνου, καὶ ὁ ἀπατεὼν, τὸν ὅποιον ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸ μικροῦ
εἶχε νικήσει, καὶ ὁ ὅποιος μετὰ τὴν ἥτταν εἶχε καταφύγει εἰς
τὴν νῆσον Λήμνον, ἀναφαίνεται βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ Ἑλ-
ληνος αὐτοκράτορος κυριεῖ τὴν Καλλιπόλιν καὶ ἀναγορεύεται
κυριάρχης ἐν Ἀνδριανουπόλει. Ζητήσαντος ὅμως μετὰ ταῦτα
τοῦ Παλαιολόγου τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἐκδουλεύσεών του, καὶ
ἀρνηθέντος τοῦ Μουσταφᾶ τὴν χορήγησιν αὐτῆς ὡς μὴ ἐπιτρε-
πομένου αὐτῷ ἀνωθεν τοῦ διαμελισμοῦ τοῦ κράτους του, ὁ
αὐτοκράτωρ ἐμμανὲς ἐπὶ τῇ δουλιότητι ταύτῃ προσφέρειται τῷ
νεκρῷ ἡγεμόνι Μουράτ ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἀπολέσωσι τὸν
ἀρπαγα.

Βαδίσαντες ὁμοῦ ταυτοχρόνως κατ' αὐτοῦ, ἐκυρίευσαν τὴν
Ἀνδριανουπόλιν, συλλαβόντες δὲ κατεδίκασαν αὐτὸν εἰς τὴν
διὰ τῆς ἀγχόνης ἐκτέλεσιν τῆς ἀγυρτείας του.

Ὁ Μουράτ ἐγνώριζε τὴν προδοσίαν τοῦ Παλαιολόγου ἥξευρε
δὲ ὅτι ἰδιωτελεῖς σκοποὶ προέτρεψαν αὐτὸν ὅπως τῷ παράσχῃ

τάς ἐκδουλεύσεις ταύτας, καὶ ὅτι ἐν ἄλλῃ ἀρμοδιωτέρᾳ εὐκα-
ρίᾳ ἤθελεν ἀποκαλύψει ἐν αὐτῇ τὸν δολιωτέρον του ἀντί-
παλον. Ἰνὰ προλάβῃ τὰς βραδιουργίας αὐτοῦ ὁ Σουλτάνος ἀπο-
σπᾷ ἐκ τῶν Ἑλλήνων τὴν Θράκην, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θεσ-
σαλίαν καὶ ἀπάσας τὰς περὶ τὸν Εὐξείνιον κτήσεις αὐτῶν, κα-
τεδαφίζει τὰ τείχη καὶ τὰ φρούρια τῆς Κορίνθου, εἰσδύει εἰς
τὸ κέντρον τῆς Πελοποννήσου, μεταβαίνει εἰς Ἀσίαν, ὑπο-
τάττει τὴν Σμύρνην καὶ πολλὰς ἄλλας σπουδαίας πόλεις, ἐ-
πανερχόμενος δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκπορεύει διὰ μακρᾶς πολι-
ορκίας τὴν Θεσσαλονίκην, ἣν ἀκολουθῶς πωλεῖ εἰς τοὺς Βασι-
τούς.

Ὅπως διασωθῇ ἐκ τοῦ ὀρμητικοῦ τοῦτου χειμᾶρος τῶν κα-
τακτησῶν τοῦ Σουλτάνου, μικρὸς τις ἡγεμὼν τῆς Βουλγαρίας
δίδει αὐτῷ ὡς ὁμήρους δύο τῶν υἱῶν του.

Φοβούμενος ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς προφυλάξεως ταύ-
της, ἐξαιτεῖται κρυφίως δι' ἀπεσταλμένων τὴν βοήθειαν τοῦ
βασιλέως τῆς Οὐγγαρίας. Μαθὼν ὅμως ὁ Μουράτ τὸ διάδημα
τοῦτο τοῦ ἡγεμόνος, καταλαμβάνει τὴν πρωτεύουσάν αὐτοῦ,
εἰσέρχεται εἰς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ πολιορκεῖ τὸ Βελιγράδιον.
Εἰς βοήθειαν ὅμως τῆς κινδυνευούσης ταύτης πόλεως σπεύδει
ὁ τῆς Τρανσυλβανίας διοικητῆς Ἰωάννης Οὐνιάδης, ὁ ὁποῖος βο-
ηθούμενος ὑπὸ τῆς ἀνδρείας τῶν κατοίκων αὐτῆς λύει τὴν πο-
λιορκίαν. Ὁ γενναῖος οὗτος στρατηγός, εἰς τῶν ἐνδοξωτέρων
τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης ἐνθαρρυνόμενος
προχωρεῖ εἰς τὴν Θράκην, κατατροπώνει ἕνα τῶν τοῦ Μουράτ
στρατηγῶν μετὰ τριάκοντα χιλιάδων στρατιωτῶν καὶ καταναγκά-
ζει τοὺς Τούρκους νὰ κλείσωσι τὴν εἰρήνην, ὅτε καὶ παραιτεῖ-
ται ὁ Μουράτ τοῦ θρόνου χάριν τοῦ υἱοῦ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β΄.

Ἐν τοσούτῳ ὁ Καρδινάλιος Ἰουλιανὸς Καισαρίνης, ἔξαρχος
τοῦ πάπα ἐν Γερμανίᾳ, παραβαίνων τοὺς ὅρους συνθήκης τινὸς
ἄρτι συνομολογήθεισης, διατρέχει τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Πολω-
νίαν καὶ περιγράφων διὰ ζοφεῶν χρωμάτων τὰ πανταχόθεν
κατὰ τῶν ἀπίστων ἀκονόμενα θύλακα παράπονα, παροτρύνει

τὴν λαὸν εἰς γενικὴν κατ' αὐτῶν σταυροφορίαν. Ὁ βασιλεὺς
τῆς Οὐγγαρίας, ἐνδιδὼν εἰς τὰς ἐπιμόνους αὐτοῦ παροτρύν-
σεις, διαπραγματεύεται ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μετὰ τῆς
Βοημίας, Γαλλίας, Ῥώμης καὶ Βενετίας. Ὁ συμμαχικὸς αὐτῶν
στόλος διασχίζει μετ' ὀλίγον τὰ τοῦ Ἀρχιπελάγους ὕδατα,
ὁ δὲ στρατὸς αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ γενναίου Οὐνιάδου
καταλαμβάνει ταυτοχρόνως τὰς ὄχθας τοῦ Δουνάβεως.

Ὁ ἤδη παραιτηθεὶς τοῦ θρόνου χάριν τοῦ υἱοῦ τοῦ Μου-
ράτ, ὑπέικων εἰς τὰς τῶν γενιτζάρων παραλήσεις, περιβάλλε-
ται ἐκ νέου τὸ ξίφος καὶ βαδίζει εἰς τὰς μάχας. Ἐν τῇ πρῶ-
τῇ μάχῃ συγκροτηθεῖσα παρὰ τὴν Βάρνην τὸ 1444 οἱ Τούρκοι
ἤρξαντο κλονούμενοι πρὸ τῶν Οὐγγρῶν, ὅτε ἡ Πολωνικὴ νεό-
της ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Λαδίσλαον ἐφορμᾷ ἀκατάσχετος
κατὰ τῶν Τούρκων. Ἡ ἀκαιρὸς ὅμως αὕτη κίνησις συνεπάγε-
ται τὴν ἀπώλειαν τῆς μάχης, καθ' ἣν ἡ ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ
στρατοῦ σύγχυσις μεταβαίνει αἰφνης εἰς τὰς τῶν χριστιανῶν
τάξεις. Ὁ Λαδίσλαος ἀνατρέπεται τοῦ ἵππου καὶ ἀποκόπτε-
ται τὴν κεφαλὴν ὑπὸ γενιτζάρου ὁ ὁποῖος ἐμπήγων ἐπὶ τινος
λογγῆς ἐγείρει αὐτὴν θριαμβευτικῶς ἐν μέσῳ τοῦ νικηφόρου
τούρκικοῦ στρατοῦ.

Οἱ χριστιανοί, περίφοβοι ἀπέναντι τοιαύτου θεάματος, σφά-
ζονται ἅπαντες, ἢ ῥίπονται ἐντὸς τοῦ Δουνάβεως, ἐξαιρέσει
τοῦ Οὐνιάδου, ὁ ὁποῖος μετὰ δρακὸς πολεμιστῶν διασπᾷ τὰς
τῶν Τούρκων τάξεις καὶ σώζεται φεύγων. Τότε ὁ Μουράτ ἐκ-
βαλὼν τοῦ κόλπου αὐτοῦ τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης, ἣν το-
σοῦτον δολίως παρεδιᾶσαντο, ἔδειξεν αὐτὴν τοῖς Οὐγγροῖς,
οἱ ὁποῖοι μεμφόμενοι τοῦ Ἰουλιανοῦ Καισαρίνου διὰ τὴν ἡτ-
τάν των, ἐπιτίπτουσιν κατὰ τοῦ ἐξάρχου τούτου καὶ κατα-
σπαράττουσιν αὐτόν.

Ὁ Μουράτ παρητήθη ἐκ νέου τοῦ θρόνου χάριν τοῦ υἱοῦ του,
ὅτε ὁ νεαρὸς Σκενδέρμπεϊ, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Καστριώτου
μικροῦ ἡγεμόνος τῆς Ἀλβανίας, ὁ ἐν πλείσταις σπουδαίαις μά-
χαις ἔνεκα τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ ἀναδειχθεὶς, λαμβάνει τὰς σφα-

ἡδὲ καὶ τοὺς καὶ κατορθώνει νὰ τῷ χρηρηθῇ ὑπὸ τοῦ σφραγιδοφύλακος διαταγὴ πρὸς τὸν τῆς Κροΐας διοικητὴν, ὅπως παραδώσῃ αὐτὸς τὴν πόλιν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ὁ διοικητὴς, ὅστις ἐγνώριζε τὴν ὑπόληψιν, ἣν ὁ Σκενδέρβει· ἔχαιραν, ἔσπευσε τοσοῦτῳ προθύμως εἰς τὴν τῆς διαταγῆς ἐκτελεσιν ὅσῳ εὗρισκεν ὅλως φυσικὸν τὸ ν' ἀποδώσῃ τῷ υἱῷ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κληρονομίαν.

Περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν αὐτοῦ, ὁ νεκρὸς δραπετῆς ἐκδιώκει τοὺς Τούρκους τῆς Ἡπείρου, λαβὼν δὲ χρηματικὰς ἐκ τῆς Βενετίας βοήθειας παρεσκευάσθη εἰς τὸν κατὰ τοῦ Μουράτ πόλεμον.

Ὁ Σουλτάνος οὗτος παρακληθεὶς καὶ ἐκ δευτέρου ὑπὸ τῶν γενιτζίων τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἀριθμῶντος ἐξήκοντα χιλιάδας ἵππων καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας πεζῶν.

Ὁ πόλεμος ἄρχεται τὸ 1446· τὸ Σφετιγράδον ἀνοίγει τὰς πύλας αὐτοῦ τῷ Σουλτάνῳ, ἡ Κροΐα ὅμως ἀντιτάσσει ἰσχυρὰν ἀντίστασιν· τὰ δὲ μεγάλα τηλεβόλα, ἅτινα οἱ Τούρκοι χύουσιν ἐπὶ τόπου, οὐδόλως τὸν ἀτρήμητον Σκενδέρβειν πτοοῦσιν. Ἡ πολιορκία παρεστίνετο ὅτε ὁ Μουράτ προσβλήθει· ὑπὸ σφοδροῦ πυρετοῦ, ἀποθνήκει τῷ 1451, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα καὶ ἐνός ἐτῶν. Οἱ πρὸς τὸν Μουφτὴν τελευταῖοι αὐτοῦ λόγοι ἦσαν, ὅτι ἀπέκαμε τοῦ ζῆν καὶ οὐχὶ τοῦ νικᾶν, καὶ ὅτι ἐθλίβετο οὐχὶ διότι ἐγκαταλείπει τὸν κόσμον ἀλλὰ διότι δὲν ἐνίκησε.

Μωάμεθ ὁ Β'. κύριος καταστάς τοῦ σκήπτρου τοῦ ἀποθανόντος πατρὸς του ἐγένετο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς γνωστὸς διὰ τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, αἵτινες τῷ ἀπένειμον τὸν τίτλον (Ἐλφατῖχ) ἥτοι πορθητῆς. Ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ κατακτῆσαι τὴν Κωνσταντινούπολιν φλεγόμενος ἐξπλέετο μεταξὺ τῶν στρατευμάτων του τοὺς μάλλον ἐμπειροπολέμους, ἀνάγκαις φρούριον ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου καὶ ἐνταλάσσει τὸν ἀριθμὸν τῶν πλοίων του.

Ὁ Ἕλλην ἀυτοκράτωρ ἰδὼν τὰς προπαρασκευὰς ταύτας ἐξέβαλε μακρὰν τρώου κραυγὴν, ἀντηχήσανσαν καθ' ἅπαντα τὸν χριστιανικὸν κόσμον, καὶ ἰδοὺ παρευθὺς φθάνουσι πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ αἱ τῆς Ρώμης, τοῦ Ναυπλίου, τῆς Βενετίας καὶ τῆς Γενούης γαλέραι.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Σκενδέρβει· παγίως τὴν ἐν Ἡπείρῳ ἐξουσίαν αὐτοῦ, ἐξηκολούθει θριαμβεύων κατὰ τῶν τουρκικῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ὑπὸ τῶν Σουλτάνου ραδιουργιῶν.

Ἀναγκασθεὶς ὅμως ὅπως υποχωρήσῃ ἐπὶ τινὰ χρόνον, κατέφυγεν εἰς Ναύπλιον, ἐνθα ὁ βασιλεὺς ὑπεδέχθη αὐτόν, ὡς ἐλευθερωτὴν. Ἐπανελθὼν ὅμως μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Κροΐαν ἐπολιορκήθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Μωάμεθ, ὁ ὁποῖος ἔσχε τὴν αὐτὴν τοῦ πατρὸς του θλίψιν μὴ δυνήσκει νὰ ἐκπορθήσῃ αὐτήν. Ἀπέθανεν ὁ Σκενδέρβει· ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα τριῶν ἐτῶν, ἀφ' οὗ ἐφόνευσε πλείους τῶν δύο χιλιάδων Τούρκων διὰ τῆς ἰδίης χειρὸς του καὶ ἐπολέμησε τοσοῦτον ἐνδοξῶς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος του.

Κατὰ τὰς πρώτας τοῦ Ἀπριλίου ἡμέρας τοῦ 1453 ἔτους τρεῖς ἑκατοντακισχίλιοι περίπου Τούρκοι περιέζωσαν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἀποκαμώντες ὅμως ἐκ τεσσαράκοντα ὁκτὼ ἡμερῶν πολιορκίας, καὶ μὴ γινώσκοντες τίνι τρόπῳ νὰ ὁδηγήσωσι τὰ πλοῖα τῶν ἐντὸς ἐντὸς τοῦ λιμένος, κεκλεισμένου τότε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων δι' ὀγκωδεδεστάτων ἀλύσεων, εἰλκυσαν ἐν μιᾷ νυκτὶ τὸ ἡμισυ τοῦ στόλου τῶν εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ὠθοῦντες αὐτόν διὰ μηχανῶν ἐπὶ δοκῶν προσκλειμμένων πιμελῇ βοῆς καὶ κροῦ διείλκυσαν αὐτόν, ὡς ἐκ θαύματος εἰς τὸ μέσον τοῦ λιμένος. Ἡ πόλις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφ' ὁδοῦ, καθ' ἣν ὁ Μωάμεθ δὲν ἠδυνήθη νὰ κωλύσῃ τὰς βιασιπράγας· τινὲς μάλιστα λέγουσιν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὑπεκίνει αὐτάς. Οἱ πλουσιώτεροι τότε τῶν Ἑλλήνων ἀρνηθέντες ὅπως χρηρηθῶσι χρηματικὰς τῷ Σουλτάνῳ βοήθειας, ὠδηγήθησαν κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ εἰς τινὰ τόπον, ἐνθα οἱ ἀνώτεροι ἀρχηγοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἤδη συνηθροισμένοι, καὶ διετύχθησαν ἐπὶ πονηρῇ θανάτου ὅπως φανερώ-

σῶσι τὸ μέρος εἰς τὸ ὁποῖον κατάρουζαν τοὺς θησαυροὺς των. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ὑπῆκουσαν τρέμοντες· τότε ὁ Σουλτάνος ἔκαμε νῆμα εἰς τοὺς γεαντισάρους, οἱ ὅποιοι ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν κατέσφαξαν αὐτούς. Ἄμαθετε ἐκ τοῦ παραδείγματος τούτου, λέγει ὁ Σουλτάνος τοῖς στρατηγοῖς αὐτοῦ, ἐξηγῶν οὕτω τὴν πολιτικὴν, ἣν ἐγκαινιάσαι ἐσκόπει, ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀρνήσθῃ ποτε τὰ πλούτη ὑμῶν, ὅτε τὸ κράτος ἀπαιτᾷ αὐτά. »

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν αἱματηρῶν τούτων σκηνῶν, οἱ Τοῦρκοι ἐφείδοντο τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν, σεβόμενοι τὰς ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι διετήρουν τὸν ἀρχέγονον αὐτῶν προορισμόν. Οἱ Ἕλληνες ἔχαιρον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν τὸν Πατριάρχην αὐτῶν, καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ Μωάμεθ προεζήρχεν ἐν μεγάλῃ πομπῇ τῆς ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ. Ὁ ἑξαρχος ὅμως τοῦ Πάπα Ἰσιδώρος, ἐπωλήθη ἐν Γαλατῇ ὡς δούλος, καὶ δὲν ἔφθασεν εἰς Ῥώμην ἢ δραπετεύσας ἐπὶ πλοίου διὰ μέσου ἀπεριγράπτων κινδύνων καὶ περιπετειῶν.

Ἡ εἰδησις τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἠνέφρε τῷ Μωάμεθ τὰς πύλας εἴκοσι ὀκτὼ ἰσχυρῶν πόλεων· ὁ Οὐνιάδης ὅμως, ὅστις κατεῖχε τὸ Βελιγράδιον ἀντέταξεν αὐτῷ θαυμαστὴν ἀντίστασιν, προξενήσας τῷ πορθητῇ τούτῳ τὰς αὐτάς, ὡς καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ὀλεθρίους καταστροφάς.

Ὁ Σουλτάνος ἀπώλεσε τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ του πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ταύτης. Ἀναγκασθεὶς ὡς ἐκ τούτου νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἐβάδισε κατὰ τῶν Περσῶν, προχωρούντων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ταρτάρου Οὐζούν Χασάν. Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ Οὐνιάδης ἀπέθανε συνεπείᾳ πληγῆς, ἣν ἔλαβε κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην. Αἱ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Ταρτάρου ἐπιτυχίαι ἐταλαντεύθησαν· πλὴν ὁ πρῶτος ἔλαβεν ἀκολούθως παρὰ τοῦ δευτέρου τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι δὲν θὰ ἐβόηθει ποσῶς τὸν Δαβὶδ Κομνηνὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζούντος, κατὰ τοῦ ὁποῖου προὑπαρεσκεν αὐτῷ ὡς πολεμῆσθαι. Ὁ μικρὸς οὗτος ἡγεμὼν προσβλήθει κατὰ ἕρπην καὶ θάλασσαν

ἐδέχθη τοὺς ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ προταθέντας αὐτῷ ὁρους ὅπως τῷ παραχωρήσῃ ἕτερον ἐν Ἀσίᾳ κράτος εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ ἰδικοῦ του. Συνεπείᾳ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ὁ Κομνηνὸς ἐπέβη πλοίου καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Κατηγορηθεὶς ὅμως καθ' ὁδὸν ἐπὶ συνωμοσίᾳ, ἀπεκεφαλίσθη, ἡ δὲ γυνὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἐχρησίμευσαν ὡς δούλαι ἐν τῷ σεραγίῳ.

Μετὰ τὴν δολιότητα ταύτην, ὁ Μωάμεθ μετέβη εἰς Πελοπόννησον ἔνθα κατέσκαψε τὴν Κόρινθον, τὴν ὁποίαν Βενετοὶ ἔμποροι εἶχον ἀνοικοδομήσει· πολιορκήσας δ' ἀκολούθως τὴν Εὐβοίαν κατέστη κύριος αὐτῆς καὶ διέταξε παρὰ τὴν ῥητὴν πρὸ τῆς συνθηκολογήσεως ὑπόσχεσιν αὐτοῦ, ὅπως διχοτομήσας διὰ πρίονος τὸν διοικητὴν τῆς νήσου ταύτης. Διέτρεξε μετὰ ταῦτα ὡς νικητῆς τὰς ἀκτὰς τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἐπαυελθὼν δὲ εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐκυρίευσεν τὴν Ζίκυνθον, τὴν Αεὺκίδα καὶ τὴν Κεφαλληνίαν ἐν ἔτει 1470, καὶ ἔκαμε τὴν Ἰταλίαν νὰ τρέμῃ ἐκ τοῦ φόβου. Ἡ Ῥόδος ὅμως, ἣν ἀπεπειράθη νὰ καταλάβῃ ἐπίσης μεθ' ἑκατὸν πεντήκοντα τριήρων καὶ ἑκατὸν χιλιάδων πολεμιστῶν, ἀπώθησε γενναίως τὰς προσπαθείας αὐτοῦ. Οἱ Τοῦρκοι εἶχον ἤδη φθάσει μέχρι τῶν τειχῶν αὐτῆς· πλὴν ἀπέναντι τῶν γενναίων καὶ ἐπιμόνων ἐνεργειῶν τοῦ μεγάλου ταξιάρχου Πέτρου τοῦ ἐξ Ἀλβουτίου, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει πέντε πληγὰς καὶ τὸν ὁποῖον προσεπάρθησαν βραδυτέρον νὰ δηλητηριάσωσιν, ὑπεχώρησαν οὗτοι, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτήσωσι τὴν πολιορκίαν.

Ὁ Μωάμεθ ἐν τοσούτῳ ἐπαρηγορήθη ἐπὶ τῇ ἀποτυχίᾳ ταύτῃ διὰ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηνῶν, τῆς κατακτῆσεως τῆς Περσίας καὶ τῆς καθυποτάξεως τοῦ Καίρου. Οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοῦ κατέστρεψαν τὰς Πουζόλλας, ἐκυρίευσαν τὸ Ὄτραντον καὶ ἐνίκησαν τοὺς Οὐγγρους, τοὺς Πορτογάλλους, τοὺς Ἀραγωνᾶς καὶ τοὺς Καταλάνας.

Πορευθέντες δὲ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν Σουλτάνον ὅπως ἀγαγγείλωσιν αὐτῷ τοὺς θριάμβους των, εὗρον αὐτὸν ἀποθα-

πάντα ἐν τινὶ τῇ Νικομηδείᾳ πόλει, ἐν ἡλικίᾳ πενήκοντα τριῶν ἐτῶν καὶ καταλιπόντα δύο υἱούς, τὸν Βαγιαζήτ καὶ τὸν Τζέμ ἢ Ζιζίμ.

Ὁ μονάρχης οὗτος ὠμίλει τὴν Ἑλληνικὴν, Ἀραβικὴν, Περσικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν, ἐγνώριζε δὲ τὴν γεωγραφίαν καὶ τὰ μαθηματικά. Προσεκαλεσάμενος δὲ παρ' αὐτῷ ἐκ τῆς Ἰταλίας τὸν περίφημον ζωγράφον Βελλίνην ἐξῆσε μετ' αὐτοῦ ἐν στενοτάτῃ φιλίᾳ. Ἐπροστάτευσεν τὰς τέχνας καὶ ἱδρύσας σχολεῖα καὶ νοσοκομεῖα. Περιπαθὴς μιμητὴς τοῦ Ἀλεξάνδρου, πολὺ ἀπείχετο τοῦ νὰ ἐξισωθῇ μετ' αὐτὸν Μακεδόνα τοῦτον ὡς πρὸς τὴν μεγαλοψυχίαν· ὑπερέβη ὅμως αὐτὸν πολλὰκις ὡς πρὸς τὴν θυρωδίαν. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ προσεκλήσατο τοῖς Μουσουλμάνοις δύο αυτοκρατορίας, δώδεκα βασιλείαι καὶ περὶ τὰς τριακοσίας πόλεις.

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωάμεθ, ὁ Βαγιαζήτ εὐρίσκειτο ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ δὲ Τζέμ ἐν Συρίᾳ. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἰκανώτερος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ διὰ τὸν θρόνον, ἐστερήθη αὐτοῦ ἕνεκα τῆς ἀπουσίας του. Ὁ Βαγιαζήτ ἀναγορευθεὶς Σουλτάνος ὑπὸ τῶν γενετισάρων, παρέδωκε τὸ σκήπτρον εἰς τὸν νεαρόν αὐτοῦ υἱὸν καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Μέκκαν χάριν εὐλαβίᾳ προσκυνήσεως.

Ὁ Τζέμ ὅμως, ὠφελθεὶς ἐκ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, προῦχώρησεν εἰς Βιθυνίαν, ἀλλ' ἠττήθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου Ἀχμέτ πασᾶ. Ὁ Βαγιαζήτ ἐπανελθὼν εἰς Κωνσταντινουπόλιν ἐπανελάβε τὸ διάδημα, ὅπερ ἡ ἀνδρεία τοῦ βεζύρου αὐτοῦ τῷ εἶχε διατηρήσει. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ Τζέμ ἐσυσσωμάτωσε τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξεστράτευσεν ἐκ νέου, πλὴν ἠττήθη καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ τρομεροῦ Μουράτ.

Ἀπολέσας οὕτω πᾶσαν περὶ ἀποκτιήσεως τοῦ θρόνου ἐλπίδα, ὁ Τζέμ ἔθεσε τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου καὶ κατέφυγε παρὰ τοῖς ἱππótαις τῆς Ῥόδου, οἱ ὅποιοι ἐν τῇ ἀρχῇ ὑπεδέχθησαν αὐτὸν εὐμενῶς, προσενεχθέντες αὐτῷ μετ' ὑπολήψεως καὶ

θεδοκμοῦ· πλὴν μετὰ ταῦτα τοῦ Βαγιαζήτ ἀπειλήσαντος, ὅτι θέλει πολιορκῆσαι τὴν Ῥόδον ἐὰν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἤθελε διαμείνει ἐτι ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν αὐτῇ, οἱ ἱππótαι ἠναγκάσθησαν νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτὸν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βουργνέφ ἐν Πικταυῶ τῆς Γαλλίας.

Κατ' αἴτησιν ὅμως τοῦ πάπα Ἰννοκεντίου Η', ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Κάρολος Η' ἐπέμψεν αὐτὸν εἰς Ῥώμην. Τοῦ Βουργία διαδεχθέντος τὸν Ἰννοκέντιον ἀποθανόντα, ὁ Βαγιαζήτ ἐσπευσεν, τῇ μετολαβῇ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀπεσταλμένου αὐτοῦ Γεωργίου Βοκκιάρδου, νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ πάπα τούτου περὶ τῆς θανατώσεως τοῦ ἀτυχοῦς ἡγεμονόπαιδος, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, γράφων αὐτῷ τὰ ἑξῆς.

« Ἐὰν ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης εὐηρεστεῖτο νὰ λάβῃ τὴν καλὸςνὴν ταύτην δι' ἡμᾶς, λέγει ὁ ἀδελφοκτόνος, θὰ ἦτο καλὸν νὰ ἄρῃ ὅσον οἶόν τε τάχιστα καὶ διὰ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου, ὃν ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ἤθελε κρίνει εὐλογον, τὸν εἰρημένον Τζέμ ἐκ τῶν ἀθλιότητων τοῦ κόσμου τούτου, ἵνα ἡ ψυχὴ αὐτοῦ δυνηθῇ νὰ μεταβῇ εἰς εὐτυχέστερον μέρος, ἀπολαύουσα οὕτω τῆς δεούσης ἀνέσεως. Ἐὰν δὲ ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης ἡδύνατο νὰ θανατώσῃ αὐτὸν καὶ νὰ ἐξαποστείλῃ ἡμῖν τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς ὅποιονδήποτε μέρος καὶ ἂν εὐρισκώμεθα, πέραν τῶν θαλασσῶν, ἡμεῖς, ὁ ὑπογεγραμμένος Σουλτάνος Βαγιαζήτ ὑπόσχομαι νὰ γορηγῶ εἰς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα 300,000 δουκάτων, ὅπως ἀγοράσῃ δι' αὐτῶν γαίης εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, ἢ νὰ παρακαταθέσῃ αὐτὰ ὅπου ἤθελε κρίνει εὐλογον, ἔστω καὶ πρὶν ἢ τὸ σῶμα τοῦ ἀδελφοῦ μου περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν ὑπηκόων μου. Ἴνα δ' ἡ ὑμετέρα μεγαλειότης οὐδεμίαν ἔχῃ ὑποψίαν καὶ ἡ ἀσφαλὴς περὶ τῆς τηρήσεως τῆς ὑποσχέσεώς μου ταύτης, ὁρίσθην καὶ ἐδεδείωσα ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πρέσβεως αὐτῆς, διὰ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ, ὃν λατρεύομεν καὶ διὰ τοῦ Ἐδραγγελίου ὑμῶν, ὅτι θέλω ἐκπληρώσει κατὰ γράμμα ὅ,τι ὑποσχέθην αὐτῇ ».

Ἡ φοικώδης αὕτη σύμβαις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ πάπα

δεδηγῶσαν τὸς συνάμα τὸν ἀτυχῆ Τζέμ ἐκ τοῦ Βατικανοῦ εἰς τὰς εἰρκτάς τοῦ φρουρίου τοῦ ἁγίου Ἀγγέλου, ἐνθα ἄπασαι αἱ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας προσπάθειαι, κατ' οὐδὲν ἰσχύσαν ὅπως ἀπομακρύνωσι τῶν χειλέων τοῦ δυστυχούς ἡγεμονόπατος· τὸ φαρμακερὸν ποτήριον, ὅπερ ἐμελλον νὰ ποτίσωσιν αὐτῷ. Ἀπέθανε τέλος οὗτος μετὰ θάρρους καὶ ἐγκαρτερήσεως, ἀφ' ἧσας βαθεῖαν τοῖς φίλοις αὐτοῦ θλίψιν, διότι κατεῖχε πλείστας ἀρετὰς καὶ σπανίαν παιδείαν.

Κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωάμεθ, οἱ Τοῦρκοι κύριοι τότε τοῦ Ὀτράντου, ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν ταύτην τοῖς Νεαπολίταις ἐπὶ τῷ ὄρφι ν' ἀπέλθωσιν ἐκεῖθεν μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν ἀποσκευῶν των. Οἱ Νεαπολιταὶ ὁμῶς, περιφρονοῦντες τὴν συνθήκην ταύτην, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ συγχύσει τῆς ἀναχωρήσεως τὸ πυροβολικὸν καὶ τὴν ὀπισθοφυλακὴν αὐτῶν. Πλὴν ἀπειλήσαντος κατόπιν τοῦ Βαγιαζήτ' ὅτι θὰ ἐκστρατεύσῃ κατ' αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν οὗτοι νὰ παρὰδῶσιν τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰ τηλεβόλα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Λύλωνος ἐν Ἡπείρῳ.

Ἐπαρθεὶς ἐκ τῆς ταχείας ταύτης ὑπακοῆς τῶν Νεαπολιτῶν ὁ Σουλτάνος, ἐπιανθάνεται τῶν ἐκδουλεύσεων τοῦ Ὁμάρ βεζύρου αὐτοῦ, ὃν προσκαλεῖ, καὶ διατάττει ὑπὸ τὸ μάλλον μηδαμινὸν πρόσχημα ὅπως προετοιμάσωσι τὴν ποινὴν αὐτοῦ. Τοῦτο μαθόντες οἱ γενίτσαροι ἐζήτησαν μετὰ μεγάλων κραυγῶν τὸν βεζύρην τοῦτον, τὸν ὅποιον ὠδήγησαν ἐν θριάμβῳ εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἀπαλλαγείς οὗτοι τῶν χειρῶν τοῦ Σουλτάνου, ὁ Ὁμάρ ἀντί νὰ καταδιώξῃ αὐτὸν, ἐξ ἐναντίας κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως ἐπαναγάγῃ τοὺς στασιαστὰς τούτους εἰς τὸ καθέκον των καὶ ἀποτρέψῃ αὐτοὺς τοῦ ἐκθρονῆσαι τὸν σουλτάνον. Πλὴν ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἀξιοθαυμάστου ταύτης πρὸς τὸν κύριόν του ἀφοσιώσεως αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἀγγέλη. Ὅπως δὲ καθυσχύσῃ τοῦ, ἐνεκα τοῦ συμβάντος τούτου ἐξαγριωθέντος στρατιώται, διένειμαν αὐτῷ, ἀποθνήσκοντι, καὶ ὠδήγησαν

αὐτοῦ, κατὰ τῆς Κάραμανίας. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ὑπῆρξε μετὰ καὶ σειρά θριάμβων. Ὁ Βαγιαζήτ' εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσάν αὐτῆς, ἐπιβαίνων λαμπροτάτου ἵππου, μετὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ προπορευομένων σημαῶν, λαφύρων καὶ ἀλυσιδέτων αἰχμαλώτων. Ἐβάδισε μετὰ ταῦτα ἐναντίον τῶν Μαμελούκων, ἐχόντων τὸν αὐτὸν τοῖς γενιτσαροῖς διοργανισμόν. Τηλικαύτη ἦτο ἡ τῆς ἀνδρίας αὐτῶν φήμη, ὥστε ὁ Σουλτάνος, καίτοι ἐπὶ κεφαλῆς τριάκοντα χιλιάδων ἱππέων, μὴ λογιζομένων τῶν πεζῶν, ἀπέφυγε πολλάκις τὴν μάχην. Ἐπὶ τέλους συνήψεν αὐτὴν. Ἡ συμπλοκὴ ἤρξατο περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμέρας, διεκόπη τὴν νύκτα, ἐπανελήφθη τὴν αὐγὴν καὶ διήρκεσε τὴν ἐπαύριον μέχρι ἐσπέρας. Οἱ Τοῦρκοι ἠττήθησαν· ὁ δὲ Σουλτάνος, ὅστις εὗρίσκετο ἐν τῇ ὀπισθοφυλακῇ, μικροῦ δεῖν συνελαμβάνετο ὑπὸ τῶν πολεμίων. Διαφυγὼν ὡς ἐκ θαύματος τὸν κίνδυνον τοῦτον, περιέπεσεν εἰς ἕτερον χεῖρω ἔτι. Μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ τινων δορυφόρων, ἐτράπη τὴν πρὸς τὴν Ἀνδριανούπολιν ἄγουσαν, ὅτε καθ' ὁδόν, λερβίσου τινὸς πλησιάσαντος αὐτὸν ὅπως τῷ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην, ἐπλήγη ὑπ' αὐτοῦ δι' ἐγχειριδίου. Τοῦ σιδήρου ὁμῶς οὐδὲν ἄλλο προξενήσαντος ἢ ἐλαφράν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ἄμυχήν, ὁ δολοφόνος κατεσπαράχθη πάραυτα· οὐδεὶς δ' ἔκτοτε, οὐδ' αὐτοὶ οἱ πρέσβεις ἠδύναντο νὰ πλησιάσωσι τὸν σουλτάνον χωρὶς νὰ ἔχωσι δεδεμένας τὰς χεῖρας.

Ὁ Βαγιαζήτ' ἐξαπέστειλεν ἀκολούθως τοὺς ἀρχηγούς αὐτοῦ ὅπως πολεμήσωσιν ἐν Οὐγγαρίᾳ καὶ Κροατίᾳ. Μετὰ τὴν εὐτυχῆ δὲ τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἐκβασιν, ὁ σουλτάνος παρέδόθη εἰς θαλασσίους ἐκστρατεύσεις, διατάξας ὅπως ὀπλίωσιν ἰσχυρὸν ἐν τῷ λιμένι τῆς Κωνσταντινουπόλεως στόλον, οὗτινος ὁ προορισμὸς ἐτηρήθη μυστικός. Αἰφνης προσέβαλεν οὗτοι δι' αὐτοῦ τὴν ναυτικὴν τῶν Βενετῶν δύναμιν, κυριεύσας ἀλλήλοδιαδόχως τὴν Ναύπακτον, τὸ Ἐξάρχο τῆς Φωκίδος, τὴν Κορώνην, τὸ Δυρράχιον τῆς Ἠλλυρίας καὶ τὸν Ἰόρον Ἰουλίου τῆς Ἰταλίας. Οἱ Βενετοὶ, ἵνα ἐκδικηθῶσιν αὐτὸν, κατὰ

λαμβάνουσι τὴν Λευκάδα, ἣν ὁμοῦς ἀκολουθῶς ἀποδίδοντες τῷ μονάρχη τούτῳ, ἐπανακτῶνται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλευθέρως ἐνεργεῖν τὸ μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐμπορίου των.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον, 1509, τρομερὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπισυμβᾷς σεισμὸς, προῤῥένησε τὸν θάνατον πολλῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ ἀνέτρεψε μέρος τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ταύτης, ἅτινα ὁ Βαγιαζήτ ἐπεσκεύασεν ἀκολουθῶς· ἡ δὲ πρᾶξις τοῦ αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ βίῳ· καθότι πάσχων ἐξ ἀρθρίτιδος ἠναγκάσθη νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ σεραγίῳ αὐτοῦ, ὅτε καὶ τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ σπουδάσῃ τὴν ἱατρικὴν, διαθέσας ἑκτοτε ἅπαντα τὸν εὖθετον αὐτοῦ χρόνον ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ταύτης.

Ἡ ἀπάρνησις αὐτῇ τῆς ἀνωτάτης ἐξουσίας, διήγειρε παρὰ τοῖς τρεῖς αὐτοῦ υἱοῖς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κατοχῆς αὐτῆς. Σελίμ, ὁ νεώτερος αὐτῶν, ῥήτησατο τὴν ἀδειαν παρὰ τοῦ πατρὸς του, ὅπως προσέλθῃ καὶ ἀσπασθῇ τὴν δεξιάν του, κατὰ τὸν μουσουλμανικὸν νόμον, τὸν ἐπιβάλλοντα τὸ καθῆκον τοῦ τοῖς τέκνοις, τοῦλάχιστον ἅπαξ κατὰ τριμηνίαν. Τοῦ σουλτάνου ὁμοῦς διατάξαντος νὰ εἰπῶσιν ὅτι ἀπαλλάττει αὐτὸν τοῦ κόπου τούτου, ὁ Σελίμ, δυσαρεστηθεὶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, ἐφορμᾷ μετὰ τινων ὁπαδῶν του κατὰ τῆς φρουρᾶς τῆς περιστοιχιζούσης τὸ φορεῖον τοῦ πατρὸς του. Ἀπωθεῖται ὑπ' αὐτῆς καὶ δὲν σώζεται ἢ ὑπὸ τῆς ταχύτητος τοῦ ἵππου του.

Ὁ Χάν τῶν Ταρτάρων, οὗτινος εἶχε νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα, ὑποδέχεται αὐτὸν εἰς τὸ κράτος του. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Βαγιαζήτ, βλέπων ὅτι θὰ γείνῃ ἀνάγκη θάττον ἢ βράδιον νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου, προσκαλεῖ τοὺς δύο ἄλλους υἱοὺς αὐτοῦ, Ἀχμέτ καὶ Κορκούτ, ἵνα ἐκλέξῃ μετὰξὺ αὐτῶν τὸν διάδοχόν του. Ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν σπουδὴν τῆς βοτανικῆς, ὁ δ' ἕτερος εἰς τὴν τῶν νόμων. Οὐδένα ἐξ αὐτῶν παρεδέχοντο οἱ γενίτσαροι, ζήτοῦντες ἐπιμόνως καὶ μετὰ μεγάλων ἀλαλαγμῶν τὸν Σελίμ. Ἀφίχθοντες τούτου μετ' αὐ-

αὐτὸν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ γέρον πατήρ του, τῇ παρὰ ρακλήσει ἐνὸς παλαιῦ μυστικοσυμβούλου του, συγκατατίθεται νὰ ἰδῇ αὐτὸν, ὅτε καὶ τῷ προσφέρει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ. Οἱ στρατιῶται ὁμοῦς, ἀντὶ ν' ἀναγορεύσωσιν αὐτὸν ἀρχηγόν, χαίρετοῦσιν αὐτὸν διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ σουλτάνου. Μόλις αἱ τοῦ κράτους ἡνίκαι περιῆλθον εἰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ διατάττει ἱατρὸν τινα, ὅπως δηλητηριάσῃ τὸν γέροντα πατέρα του, ὁ ὁποῖος ἐκμετρᾷ οὕτω τὸν βίον τὸ 1512, ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα τεσσάρων ἐτῶν, βασιλεύσας περὶ τὰ τριάκοντα δύο ἔτη.

Σελίμ ὁ Α' ἐνεκα τοῦ ἐγκλήματος τούτου ἐπωνομάσθη Γαβούζ ἤτοι θηριώδης. Αἱ πρῶται πράξεις τῆς βασιλείας του ὑπῆρξαν, ἡ σφαγὴ τῶν ἐπτά ἀνεψιῶν καὶ δύο ἀδελφῶν του, Ἀχμέτ καὶ Κορκούτ. Ὁ Μουσταφὰ πασᾶς, ὑποπτος γένεσις ὡς συντελέσας εἰς τὴν τῶν δύο τοῦ Ἀχμέτ υἱῶν δραπέτευσιν, ἀπηγχονίσθη. Καταφυγόντων δὲ τῶν δύο τούτων ἡγεμόνων, τοῦ μὲν εἰς Περσίαν, τοῦ δὲ εἰς Αἴγυπτον, ὁ Σελίμ ἐξεστράτευσεν κατὰ τῶν χωρῶν τούτων, ὅπως κατακτῶν αὐτάς, συλλάβῃ τοὺς δύο τούτους φυγάδας, πλὴν ἀπέτυχεν, διαφυγόντων τούτων τὴν θηριωδίαν του. Ἐντοσοῦτῳ οἱ Τοῦρκοι εἰσελθόντες εἰς τὴν ἔρημον μετὰ τῆς φυσικῆς εἰς λαὸν ἐμπειροπόλεμον ἐμπιστοσύνης, ὑπέστησαν φρικτὰς κοπώσεις καθ' ὃν δὲ χρόνον διενουῶντο ὅπως παλινδρομήσωσι, συνηντήθησαν μετὰ τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Συναφθείσης μάχης τὸ 1514, οἱ Τοῦρκοι ἐνίκησαν αὐτὸν κατὰ κράτος, πλὴν ὑπέστησαν σπουδαίας ἀπωλείας, καὶ δὲν ἔφθασαν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου, ἢ ἀφ' οὗ ἐγκατέλιπον τὰς ἀποσκευὰς καὶ τοὺς ἀσθενεῖς των.

Ἡ ἐπὶ τὴν Ἀρμενίαν ἐπιδρομὴ αὐτῶν ἔσχεν εὐνοϊκωτέρας συνεπειάς. Τοῦ κυριάρχου τῆς χώρας ταύτης ἐμπεσόντος εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ, ἡ κεφαλὴ του ἐστάλη εἰς τοὺς Βενετούς, τὸ δὲ κράτος του ἐτέθη ὑπὸ τὴν διοίκησιν Πέρσου ἡγεμόνος, προστατευομένου ὑπὸ τοῦ Σελίμ.

Ἐκφράσαντος δὲ τούτου μετὰ ταῦτα τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ βαδίσαι ἐνένου εἰς κατάκτησιν τῆς Περσίας, οἱ γενίτσαροι ἐπανέστησαν κραυγάζοντες, ὅτι δὲν θέλουσι ποσῶς πόλεμον, καθ' ὃν ἐναντίον τῆς δίψης καὶ τοῦ καμάρου μᾶλλον ἢ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μάχονται. Τοῦ σουλτάνου ὅμως ἀπαντήσαντος εἰς τὰς κατακραυγὰς ταύτας διὰ τῆς στροφῆς τῶν τηλεβόλων ἐναντίον τῶν ἀνταρτῶν τούτων, οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ ἔσπευσαν νὰ καθησυχάσωσιν αὐτοὺς διὰ συμβάσεως, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη νὰ στρέψωσι τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Αἰγύπτου, παραιτούμενοι οὕτω τοῦ κατὰ τῆς Περσίας πολέμου.

Ἡ ἐκστρατεία αὕτη ἀπέβη εὐτυχεστέρα τῆς πρώτης καὶ τοὶ ἀπώλεσαν πλείονας ἀνδρας· διότι καθ' ὅδον ἐκυρίευσαν τὸ Χαλέπιον καὶ πλείετας ἄλλας πόλεις· μόλις ὅμως εἰσῆλθον ἀνευ ἀντιστάσεως εἰς τὸ Κάϊρον, καὶ οἱ κάτοικοι, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Μамелούκων, ὥρμησαν κατ' αὐτῶν ἐν ἀπελπισίᾳ ἡ συμπολὴ διήρκεσε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας εἰς τὴν λάμψιν τῆς πυρπολουμένης πόλεως.

Τὸ ἀξιόλογον τῶν Μамелούκων ἱππικὸν, ὅπερ ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ἀνοικτὴν καὶ ὁμαλὴν πεδιάδα, κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ κατεσφάγη μέχρι τοῦ τελευταίου ἀνδρός, ἐκτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν, ὅστις ὠδηγήθη καὶ ἀπηνχονίσθη εἰς Κάϊρον.

Ἀφ' οὗ ἐν διαστήματι ὀκτῶ ἐτῶν, ἐξωλόθρευσεν τοὺς Μамелούκους, κατέκτησε τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην, τὰς πόλεις τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Αἴγυπτον, ὁ Σελὶμ ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀνδριανούπολιν ἐνθα ἐνησχολήθη εἰς νέας πολεμικὰς παρασκευὰς καὶ εἰς διάφορα ἄλλα μέσα, ὅπως δυνήθη δι' αὐτῶν νὰ καταστήσῃ τὸν ζυγὸν τοῦ βαρύτερον ἔτι ἐπὶ τῆς ἀτυχοῦς Ἑλλάδος. Ὁ στρατὸς τοῦ ἦτο ἑτοιμοὶ πρὸς ἀναχώρησιν, ὅτε εἰς κόκκος ἄμμου ἀνεχαίτισεν αὐτόν. Προσβληθεὶς ὁ Σελὶμ ὑπὸ νεφρίδος, ἀπέθανεν τὸ 1520, ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ἑξ ἐτῶν, ἐν τῇ αὐτῇ ἐν ᾗ ἐδηλητηρίασεν τὸν πατέρα αὐτοῦ χωρῶς.

Τοῦ Σουλεϊμάν, μονογενοῦς τοῦ Σελὶμ υἱοῦ, διαδεχθέντος αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου, οἱ γενίτσαροι, ὠφελούμενοι τῆς εὐκαιρίας ταύτης, αἰτοῦνται παρ' αὐτοῦ πολλὰς χάριτας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῖς Ἑλλήσι τὸ βαίνειν αὐτοῦς τοῦ λοιποῦ ἐρίππου· ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ἀνατρέπει κατὰ τὸν τρόπον τῶν χριστιανῶν ἡγεμόνων, ἐπανώρθωσεν τὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀδικίας ἀποδίδων εἰς ἄθωα θύματα τ' ἀγκυρὰς αὐτῶν, καὶ ἀναδιοργανῶν τὰ ἐκ τῆς διαφθορᾶς ἐκφυλισθέντα δικαστήρια.

Ἐν τῇ μεταξὺ τούτῳ ἡ Συρία καὶ ἡ Αἴγυπτος, ὑπολαμβάνουσαι τὸν πρὸς τὴν τάξιν ἔρωτα αὐτοῦ ὡς δειλίαν, ἀποσειοῦσι τὸν ζυγόν. Ὁ διοικητὴς τῆς τελευταίας ταύτης ἐπαρχίας καταλαμβάνει συνάμα καὶ πολλὰς πόλεις, ὧν φονεύει τὰς φρουράς. Τοῦτο μαθὼν ὁ Σουλεϊμάν ἐκστρατεύει κατ' αὐτῶν, οὓς καὶ κατατροπώνει φονεύων τοὺς ἀρχηγούς τῶν ἀποστατῶν τούτων.

Μετὰ τὸν θρίαμβον τοῦτον ὁ σουλτάνος, ἐδηγῆσας τὸν νικηφόρον αὐτοῦ στρατὸν κατὰ τοῦ Βελιγραδίου, κυριεύει αὐτὸ τῷ 1521. Ἐπειδὴ δὲ μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς πόλεως ταύτης εἶχε καταφύγει ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἠρνεῖτο νὰ παραδοθῇ, ἐξωμόται τινεὶ, παρουσιασθέντες τῷ σουλτάνῳ, συνεβούλευσαν αὐτὸν εἰς τὴν δι' ὑπονόμων καταστροφὴν αὐτῆς, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἀνατιναχθέντων μετ' ὀλίγον τῶν ἀτυχῶν τούτων μαχητῶν εἰς τὸν αἴρα.

Ἐπανελθὼν εἰς τὴν πρωτεύουσιν αὐτοῦ, ὁ Σουλεϊμάν ἀπέστειλε πρεσβείαν τῷ Λουδοβίκῳ Β', βασιλεῖ τῆς Οὐγγαρίας, προτείνων αὐτῷ νέας περὶ εἰρήνης συνθήκας. Ὁ χριστιανὸς ὅμως οὗτος μονάρχης, ἀποκόψας τὴν ρίνα καὶ τὰ ὅτα τῶν Μουσουλμάνων πρεσβευτῶν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁ σουλτάνος, ἀποκρύψας τὴν κατὰ τοῦ μονάρχου τούτου ἀγανάκτησιν του, ἔστρεψε τὰ ὅπλα ἐναντίον τῆς Ῥόδου. Ἡ πολιορκία τῆς νήσου ταύτης διήρκεσεν ἑξ μῆνας, ὅτε ὁ Σουλεϊμάν, ἀποκρίψας τὴν κατὰ τοῦ μονάρχου τούτου ἀγανάκτησιν του, ἔστρεψε τὰ ὅπλα ἐναντίον τῆς Ῥόδου. Ἡ πολιορκία τῆς νήσου ταύτης διήρκεσεν ἑξ μῆνας, ὅτε ὁ Σουλεϊμάν, ἀποκρίψας τὴν κατὰ τοῦ μονάρχου τούτου ἀγανάκτησιν του, ἔστρεψε τὰ ὅπλα ἐναντίον τῆς Ῥόδου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἑλάν, παρουσιασθεὶς ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ πολιορκούντος αὐτὴν στρατοῦ του, ἐνέπνευτε διὰ τοῦ παραδείγματος τούτου τὸ θάρρος τοῖς ἀρχηγοῖς του, καὶ δικτάζας γενικὴν κατ' αὐτῆς ἐφοδον, ἐκυρίευσεν αὐτὴν τῷ 1521, ἀφ' οὗ ἀπώλεσε πλείους τῶν τεσσαράκοντα χιλιάδων μαχητῶν.

Ὁ μέγας ταξίαρχος Βίλλισρς ἐπεδείξατο κατὰ τὴν πολιορκίαν ταύτην ἡρωϊκὴν ἀνδρίαν, μὴ υποκύψας ἢ ὅτε οἱ δύο ἀρχιεπίσκοποι, Ἕλληνας καὶ λατίνους, ἀπέδειξαν αὐτῷ τὸ ἀνωφελές τῆς περαιτέρω ἀντιστάσεώς του. Συμφώνως τοῖς ὅροις τῆς παραδόσεως, οἱ ἱππῶται ἐξῆλθον τοῦ φρουρίου φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὰ λείψανα τοῦ τάγματος καὶ τὰ πολύτιμα ἱερὰ τῶν ἐκκλησιῶν σκεύη. Ὁ Σουλεϊμάν ὑπεδέχθη μετὰ ταῦτα τὸν Βίλλισρς μετὰ πολλῶν τιμῶν, καὶ προσέτεινε νὰ προσλάβῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ἐὰν συγκατετίθετο ν' ἀσπασθῇ τὸν ἰσλαμισμόν.

« Μόλις καὶ μετὰ βίας, εἶπεν ὁ σουλτάνος τοῖς ἀξιωματικοῖς τῆς ἀκολουθίας του, κατώρθωσα νὰ ἐξοικίσω τὸν χριστιανὸν τοῦτον. »

Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ῥόδου, ὁ Σουλτάνος ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Οὐγγαρίας, ὅπως τιμωρήσῃ τὸν βασιλέα αὐτῆς διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ὑβριστικὴν αὐτοῦ συμπεριφορὰν. Συνητηθῆν μετὰ τῶν Οὐγγῶν διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Παύλου μοναχοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς μάτην περιέμενε τὴν ἐκ πεντήκοντα χιλιάδων μαχητῶν ἐπικουρίαν, ἣν ἡ Βοημία καὶ ἡ Τρανσυλθανία εἶχον αὐτῷ ὑποσχεθῆ. Πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ἐπικουρίας ταύτης, ὁ Σουλεϊμάν παρασύρας αὐτὸν εἰς ἐνέδραν, ἐνίκησε τὸν στρατὸν του κατὰ κράτος. Ἠμάρωσεν ὅμως τὴν λαμπρότητα τῆς νίκης του ταύτης, διατάζας μετὰ τὴν μάχην ὅπως διαθέσωσι κύκλῳ καὶ ἀποκεφαλίσωσιν ἐπὶ παρουσίᾳ του χιλίους πεντακοσίους ἐκ τῶν περιφανεστέρων οἰκογενειῶν αἰχμαλώτους.

Ἡ βάρβαρος αὕτη πράξις, ἣτις οὐδὲν τὸ ἐκπληκτικὸν ἔχει, ἔχει παρὰ πολλοῖς τῶν προκατόχων του, ἐν τῷ σουλ-

τάνῳ τούτῳ ἐθεωρήθη οὐχ ἥττον, ὥς ἀπάδουσα τῇ συνήθει αὐτοῦ μεγαλοφυχίᾳ.

Ὁ Σουλεϊμάν κυριεύσας μετὰ ταῦτα τὴν Βούδαν, ἣν εὖρς σχεδὸν ἔρημον, ἐγκατέλιπεν ἐν αὐτῇ φρουράν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου, ἀνεφάνησαν ἐν Οὐγγαρίᾳ δύο φατρίαί, ἐκλέξασαι ἐκάστη ἀνὰ ἓνα μονάρχην. Καὶ ἡ μὲν ἀνέδειξε τὸν ἀρχιδούκα Φερδινάνδον ἀδελφὸν τοῦ Καρόλου Ε', ἡ δὲ τὸν Ἰωάννην Ζαπόλιαν, βοϊβόδαν τῆς Τρανσυλθανίας, ὁ ὁποῖος ἡττηθεὶς, ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ σουλτάνου. Οὗτος ἀκολουθούμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, εἰσῆλθεν ἐκ νέου εἰς Βούδαν καὶ προήλασε μέχρι Βιέννης, ἐνθα εἶχε καταφύγει ὁ Φερδινάνδος. Ἀποκρουσάσης δὲ τῆς πόλεως ταύτης ἐν διαστήματι εἴκοσιν ἡμερῶν εἴκοσιν ἐφόδους, οἱ Τούρκοι ἀπεσύρθησαν ἐγκαταλείψαντες εἰς τὰς τάφρους αὐτῆς περὶ τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν.

Πρὸς τὴν καταστροφὴν ταύτην, ὁ Σουλεϊμάν, ἐπανακάμψας εἰς Βούδαν, ἐπανέθηκε τὸ στέμμα τῆς Οὐγγαρίας ἐπὶ τῆς κεφαλῇ τοῦ βοϊβόδα, χορηγήσας αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ στρατόν. Μετὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁμῶς ἐπάνοδον αὐτοῦ, οἱ δύο ἀντίζηλοι διενείμαντο φιλικῶς τὸ βασίλειον.

Περατοθέντος τοῦ κατὰ τῆς Οὐγγαρίας πολέμου, ὁ μέγας βεζύρης Ἰβραήμ προσέτεινε νέαν κατὰ τῆς Περσίας ἐκστρατείαν. Τὸ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ συγκροτηθὲν ἐν τοῖς ἀνακτόροις πολεμικὸν συμβούλιον, παρετήρησε τῷ σουλτάνῳ, ὅτι ὁ ἐξωμότης οὗτος προσεπαθεῖ ὅπως προθώσῃ αὐτόν. Εἰς οὐδεμίαν ὁμῶς τοῦ συμβουλίου τούτου παρατήρησιν προσέβλεψεν οὗτος, ἐπεφόρτισεν αὐθαρρὲς τὸν μουφτὴν (ἱεροκριτὴν) ὅπως διεγείρῃ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ στρατοῦ, ἐπικαλούμενος τὸν Προφήτην, καὶ διέταξεν ἀστρολόγον τινα, ἵνα προαναγγεῖλῃ θριαμβοὺς καὶ τρόπαια. Ἐν διαστήματι πεντήκοντα τεσσάρων ἡμερῶν, ἀφίκετο εἰς Ταυρίδα, ἐντεῦθεν δὲ μετέβη εἰς Βαβυλῶνα, ἧς ὁ διοικητὴς ἀνέβλεψεν αὐτῷ τὰς πύλας· ἐπανελθὼν δὲ εἰς Ταυρίδα,

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ἀναχώρησεν ἐκ τῆς πόλεως ταύτης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀ-
γων μεθ' αὐτοῦ ἀπείρους θησαυροὺς καὶ πληθὺν νεαρῶν αἰ-
χμαλώτων, ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν. Ἐν τούτοις ὁ Σάχης Τα-
μάσπ λαβὼν τὰς παρὰ τῶν Πάρθων καὶ τῶν Μήδων ἀναμενο-
μένας ἐπικουρίας, φθάνει εἰς Ταυρίδα μετὰ μίαν τῆς ἀναχω-
ρήσεως τῶν Τούρκων ἡμέραν· ἀποστείλας ὅμως ἐντεῦθεν πάραν-
τα εἰς καταδίωξιν αὐτῶν τὸ ἐκλεκτότερον ἵππικόν του
προὔξενησεν αὐτοῖς τρομερὰν θραῦσιν. Τὴν ὀλέθριον ἀποτυχί-
αν τῆς ἐκστρατείας ταύτης, ἀπέτισεν ὁ μέγας βεζύρης διὰ τῆς
κεφαλῆς του.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ἄνθρωπός τις, χρηματίσας ἀλλη-
λοδιαδόχως ἀλιεὺς καὶ πειρατής, ἐπέβη τοῦ θρόνου τοῦ Ἀλ-
γερίου. Ἐκαλεῖτο Χαϊρεδδὶν Βαρβαρόσας, καὶ ἦτο υἱὸς ἀγγειο-
πλάστου τινὸς ἐκ Λέσβου.

Ὁ Σουλεϊμάν ἔστειλε πρὸς αὐτὸν ἓνα τῶν ἀξιωματικῶν του,
ὅπως τῷ προσφέρῃ τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου του. Ὁ Βαρ-
βαρόσας, ἀποδεχάμενος τὴν προσφορὰν ταύτην, καὶ συστή-
σας τὸν υἱὸν του τοῖς ἀνωτέροις τοῦ κράτους ἀρχηγοῖς, ἀπ-
έπλευσεν πρὸς τὸν Βόσπορον μετὰ τριάκοντα τριήρεων. Καθ'
ὁδὸν συνέλαβε γενουηνσίους τινὰς τριήρεις· διαδαινῶν δ' ἐκ
τῆς Ἑλβας, ἡχμαλώτισεν ἅπασαν τὴν φρουρὰν αὐτῆς καὶ ἀπ-
εβίβάσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, προσκομίζων τῷ νεαρῷ αὐ-
τοῦ κυριάρχη πλοῦσια δῶρα, δούλους, νουμιδικοὺς ἵππους,
τίγρεις, λέοντας καὶ παρδάλεις.

Ὁ σουλτάνος ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ καπετὰν πα-
σᾶ. Ὁ τρομερὸς οὗτος ἀρχηγὸς ἠρήμωσεν ἀλληλοδιαδόχως τὰ
παράλια τῆς Ἰταλίας καὶ Καλαβρίας, καὶ ἔφερε τὸν τῆμα
μέχρι τῶν πυλῶν τῆς Ρώμης. Ἐκυρίευσεν τὴν Τόνιδα, ἀφῆρ-
πασεν ἀπὸ τοῦ Ἐνετοῦς τὰς ἐν τῷ Ἀρχιπελάγει κτήσεις αὐ-
τῶν καὶ καθυπέταξε τὸ παρὰ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ βασιλεῖον
τῆς Γερμένης.

Ὁ Ζαπόλιας δὲν ἔζη πλέον· ἀποθνήσκων ἐκληροδότησε τὸ
κράτος εἰς τὸν υἱὸν του, ὅστις αὐτῷ ὡς ἀντὶ τῆς ἀνδραγαθίας του

Σουλεϊμάν. Ὁ Φερδινάνδος εἰς μάτην προσεπύθνησεν ὅπως ἐνώ-
σῃ τὰ δύο στέμματα· οὗτος καὶ ἡ μήτηρ του Ἰσαβέλλα
ἀπεπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου εἰς τὴν Τρανσυλθανίαν, ὅ-
πως ἐκπληρώσιν ἐν αὐτῇ καθήκοντα βοῦδοῦ ὑπὸ τὴν ἄμεσον
τοῦ Γεωργίου, ἐξωμότου μοναχοῦ, ἐπίβλεψιν.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Φραγκί-
σκος Α', ὁ ὅποιος κατερέρετο σφόδρα ἐναντίον τοῦ Καρόλου
Β', προέτεινε τῷ Σουλεϊμάν ἀμυντικὴν καὶ ἐπιθετικὴν συμμα-
χίαν, δεκτὴν γενομένην ὑπ' αὐτοῦ.

Συνεπεία τῆς πράξεως ταύτης, ὁ Βαρβαρόσας ἀπέπλευσεν
εἰς Τουλὼν, ὅπως ἐνωθῇ ἐκεῖ μετὰ τοῦ γαλλικοῦ στόλου, τοῦ
προωρισμένου διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Νικαίας.

Ἡ πόλις αὕτη, πολιορκηθεῖσα ὑπ' αὐτῶν, παρεδόθη ἐπὶ τῷ
ὄρφ τοῦ νὰ διαπραγματευθῇ ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν Γάλλων.
Ὁ Βαρβαρόσας ὅμως, ἵνα ἐκδικηθῇ διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν περιφρο-
νήσιν τῶν κατοίκων, διήρπασε τὴν πόλιν αὐτῶν. Μικρὸν δὲ
μετὰ τὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπάνοδόν του, ὁ ἀτρόμητος
καὶ γενναῖος οὗτος ποντοπόρος ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν πρὸς με-
γίστην τοῦ σουλτάνου θλίψιν. Εἰς τὴν ἀπώλειαν ταύτην
προσετέθη ἑτέρα υἱοῦ προσφιλοῦς, ἕνεκα τῆς ὁποίας μυρίαὶ
βαθιουργίαι διετάραξαν τὸ σεράγιον. Ἡ περίφημος σουλτάννα
Ῥοξολάνη, ῥωσὶς τὸ γένος, ἐκέκτετο ἀντιζήλον κερκασιανὴν
τινα, μητέρα τοῦ Μουσταφᾶ, πρωτοτόκου τοῦ Σουλεϊμάν υἱοῦ.

Ἡμέραν τινὰ, ἡ τελευταία αὕτη, ὀργισθεῖσα κατὰ τῆς συν-
τρόφου τῆς, προὔξενησεν αὐτῇ ἀμυχὰς τινὰς ἐπὶ τοῦ προσώ-
που. Πικραπονεθεῖσα ὅμως αὕτη μετὰ δακρύων τῷ σουλτάνῳ
διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν τῆς συντρόφου τῆς διαγωγὴν, ἐπέτυχεν
τὴν ἐκ τοῦ σεραγίου ἀποπομπὴν τῆς ἀντιζήλου ταύτης.

Τῆς Ῥοξολάνης θριαμβευσάσης οὕτω, τηλικαύτῃ ὑπῆρξεν ἡ
μετὰ ταῦτα ἐπὶ τοῦ Σουλεϊμάν ἐπιρροή αὐτῆς, ὥστε οὗτος δὲν
ἠδυνήθη νὰ ἀρνηθῇ αὐτῇ τὸν τίτλον τῆς αὐτοκρατορίας. Τοῦ
πρώτου τούτου βήματος γενομένου, δὲν ἐσκέφθη πλέον αὕτη
ἢ περὶ τοῦ ἐκστρατείας τὸ κράτος τῷ υἱῷ αὐτῆς Σελίμ πρὸς

βλάβην τοῦ Μουσταφᾶ, διοικητοῦ τότε τῆς Ἀρμενίας, ὃν ὁ λαὸς καὶ ὁ στρατὸς μεγάλως ἐξετίμων. Συκοφαντηθεὶς ὁμοῦ οὗτος μετὰ ταῦτα τῇ ἐνέργειᾳ τῆς Ῥοζολάνης, ὡς διανοοῦμενος νὰ νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῆς Περσίας, ὅπως κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος καὶ ἐκθρονίσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ, προσκαλεῖται εἰς ἀπολογία καὶ ἐν ὅλῃ τοῦ τῇ ἀθωότητι ἀπαγχονίζεται ἀνιλεῶς. Ὁ Τζιχαγγίρ, ὁ νεώτερος τοῦ Σουλταῖν υἱός, αὐτοκτονεῖ εἰς τὴν θέαν τοῦ πτώματος τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀποθανόντος οὕτω τοῦ Μουσταφᾶ, ἡ Ῥοζολάνη διατάττει ὅπως φονεύσωσι τὸν μέιναντα αὐτῷ υἱόν.

Ὅτε δὲ τέλος ἐξεμέτρησεν αὕτη τὸ ζῆν, ὁ σουλτάνος ἀνακαλύψας τὰς δολιότητάς της, ὡς καὶ τὰς ἐνεργείας, ἃς ὑπὲρ τῶν σκοπῶν αὐτῆς κατέβαλλεν εἰς τῶν υἱῶν του ὀνόματι Βαγιαζήτ, ἐθανάτωσεν αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν τέκνων του. Ὁ Σελίμ, ἕνεκα τοῦ ὁποίου ἔλαι αὐταὶ αἱ σφαγαὶ ἔλαβον χώραν, μόνος αὐτὸς ἔμεινεν ἥσυχός εἰς τὸ βάθος τοῦ σεραγίου.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ὁ πειρατὴς Τορκοῦδ, μαθητὴς τοῦ Βαρβαρόσα, δοξασθεὶς ἐν διαφόροις ἐπὶ τὴν Ἰταλίαν, Σικελίαν καὶ Ἰσπανίαν ἐπιδρομαῖς, ἐκυρίευσεν τὴν Τρίπολιν, καὶ ἀπέπλευσεν ἐντεῦθεν εἰς πολιορκίαν τῆς Μελίτης· συνεπεία ὁμοῦ ψευδοῦς πληροφορίας, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν, καθ' ὃν χρόνον ἔμελλον ν' ἀνοίξωσιν αὐτῷ τὰς πύλας της. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην οἱ Τοῦρκοι ἀπεπειράθησαν τῷ 1565, ἑτέρας κατ' αὐτῆς πολιορκίας, καθ' ἣν ἀπώλεσαν τὰ δύο τρίτα τοῦ στρατοῦ τῶν ἀνευ τινὸς ἀποτελέσματος.

Ἐν τοσούτῳ ἡ Ἰσαβέλλα μετὰ τοῦ υἱοῦ της, προδοθέντες ὑπὸ τοῦ ἐξωμότου μοναχοῦ Γεωργίου, ἐβιάσθησαν ὅπως παραχωρήσωσι τὰ δικαιώματά των τῷ ἀρχιδουκί.

Ὁ Σουλεϊμάν ἔδραμε τότε κατεσπευσμένως μετὰ πολλῶν δυνάμεων εἰς πολιορκίαν τοῦ Ζιγῆθ τῆς Οὐγγαρίας. Πρὸ τῶν τειχῶν ὁμοῦ τῆς πόλεως ταύτης φαίνεται, ὅτι ἐσχυριστο τὸ τέρμα τοῦ σταδίου του· ἀπέθανε δὲ ὅλον ὅτι ἐκεῖ προσβλήθη ὑπὸ κεραυνουβόλου ἀποπληγία, ἐν ἡλικίᾳ ἐξήκοντα ἔτων.

βασιλεύτας, τεσσαράκοντα ἔξ ἔτη. Ὁ θάνατος αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ σημεῖον γενικῆς ἐφόδου, συνεπεία τῆς ὁποίας ἡ πόλις τῷ 1566.

Σελίμ ὁ Β', μόλις ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς του, ἀπῆλθεν ἐν σπουδῇ τοῦ Ζιγῆθ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως περιβληθῇ τὸ αὐτοκρατορικὸν διάδημα.

Ἀποβαίνων εἰς τὴν ξηράν, ζήτᾳ οἶνον, ὃν πίνει ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ λαοῦ, θεωροῦντος μετὰ λύπης τὴν εἰς τοὺς νόμους τοῦ Προφῆτου γιγνομένην ταύτην παράβασιν.

Βισέρχεται ὁμοῦ μετ' ὀλίγον εἰς τὸ τέμενος, καὶ διὰ δαψιλοῦς ἐλεημοσύνης ἐξιλεώνει τὸ ἔγκλημά του. Βραδύτερον ᾤθησε τὴν ἀναίδειαν εἰς βαθμὴν τοῦ νὰ ἀναγγέλλῃ διὰ κανονολισμοῦ ἕκαστον ποτήριον οἴνου, ὅπερ ἔπινεν.

Ἀναγορευθεὶς σουλτάνος ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπορεύθη εἰς Βελιγράδιον ὅπως παραστῇ τῇ τοῦ πατρὸς του κηδεΐᾳ.

Ὅτε δ' ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ σεράγιον, οἱ γενίτσαροι καὶ οἱ σπαχίδαὶ ἀνέστησαν εἰς τοῦτο, φοβηθέντες μὴ ἀποστερήσῃ αὐτοὺς τῶν δώρων, ἅτινα ἐδικαιῶντο νὰ λάβωσιν. Εἰς μάτην προσεπάθησεν ν' ἀποσοβήσῃ τὸν κίνδυνον τοῦτον· ἄρπειλε νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἐξαγοράσῃ διὰ δαψιλοῦς διανομῆς χρυσοῦ τὴν εἴσοδον τῆς διαμονῆς ταύτης τῶν τέρψεων καὶ ἡδονῶν, ἣν δὲν ἔμελλε πλεον νὰ ἐγκαταλείψῃ. Ὅτε ὁ Σουλεϊμάν ἀπέθανεν, ἐγκατέλιπε διοίκησιν ἰσχυρὰν καὶ καλῶς διοργανισμένην, πολυάριθμον στρατὸν καὶ γενναίους ἀρχηγούς. Καίτοι ὁ υἱὸς του ἀπεχώρησεν εἰς τὸ βάθος τοῦ σεραγίου τοῦ ὅπως διέλθῃ ἐν αὐτῇ τὸν βίον ἐν ἡδοναῖς καὶ τέρψεσιν, οὐχ' ἤττον τοῦτο δὲν ἐκώλυσε ποσῶς ἄπως λάβωσι χώραν μεγάλη γεγονότα ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ.

Ἀναφέρουσιν ὅτι ἐπὶ τῆς βασιλείας του ἐγένετο ἡ πρώτη κατὰ τῆς Ῥωσσίας ἀπόπειρα ἐκστρατείας, οὐχὶ κυρίως ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν Ταρτάρων, οὓς ᾤθησαν εἰς ἀποστασίαν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ αἱ τοῦ κινήματος τούτου

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

συνέπειαι δὲν ἐστέρθησαν δι' ἐπιτυχίων, ἔστρεψαν οἱ Τοῦρκοι τὰ ὅπλα ἐναντίον τῆς Κύπρου τῷ 1570.

Ἡ νῆτος αὕτη ἔσχε παράδοξον τύχην. α Τῇ ἀληθείᾳ ἦτο πρᾶγμα λίαν ἀλλόκοτον, λέγει διάσημος περιηγητής, τὸν νὰ βλέπῃ τις κατὰ τὸν μεσάριον τοὺς ναοὺς τῆς Ἀμαθοῦντος καὶ Ἰδαλίας μετεσκευασμένους εἰς πύργους, γάλλον εὐγενῆ ἀνηγορευμένον βασιλέα τῆς Πάφου, καὶ βαρῶνας περιβεβλημένους στρατιωτικὸν μανδύαν, ψάλλοντας ἐν τοῖς τῶν ναῶν τοῦ Ἑρωτος καὶ τῶν Χαρίτων θυσιαστήριοις. » Ἡ Νικωσία καὶ Φαμαγόστα, οὖσαι αἱ μόναι τῆς νήσου πόλεις, αἱ δυνάμειν νὰ ἀνθίσωσιν ἐναντίον πάσης πολιορκίας, περιήλθον ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, οἵτινες, παρωργισμένοι δι' ἣν εὐρὸν ἀντίστασιν, παραβαίνουσι τοὺς ὅρους τῆς συνθηκολογήσεως καὶ κατασφάζουσιν ἀνιερῶς τὸν διοικητὴν Ἀνδρόλουν, τὸν ἐξαρχὸν Κονταρίνην, τὸν Ἰωάννην Φαλιέρην, πολλοὺς ἄλλους ἀρχηγούς καὶ διχοτομοῦσι διὰ πελέκους τὸν Βελιωνήν, τὸν Κουϊρίνην καὶ πολλοὺς ἐνδόξους ἀξιωματικούς. Ὅσον δὲ διὰ τὸν τῆς Φαμαγόστης διοικητὴν Βραγαδίνον, ἐπέβαλον αὐτῷ οἱ Τοῦρκοι τὴν βρῆκαυτέραν ποινήν. Ἀποκόψαντες τὰ πόδια αὐτοῦ, ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὰ διάφορα ῥήγματα τοῦ φρουρίου, καὶ ἐβίβαν αὐτὸν ὅπως φέρῃ ἄμμιον καὶ ἐπισκευάσῃ αὐτὰ τέλο· ἐξέδειξαν αὐτὸν ζῶντα, τὸ δὲ δέρμα τοῦ πληρώσαντες ἀχύρων ἐξέθηκαν εἰς θέαν τοῦ νικηφόρου στρατοῦ. Ἀπαθὴς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκληροῦ τούτου μαρτυρίου, ὁ γενναῖος οὗτος μαχητὴς ἀπήγγειλε τὰς εὐχὰς τῶν ψυχρῶν γούντων. Εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Φαμαγόστης οἱ Τοῦρκοι ἀπώλεσαν ἐξήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν.

Ἐν τούτοις ὁ πάπας καὶ οἱ Ἑνετοὶ προσεχάλουν τοὺς χριστιανούς εἰς νέαν κατὰ τῶν ἀπίστων σταυροφορίαν.

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς, ἀρχὼν τοῦ τουρκικοῦ στόλου, προσωρμίσθη εἰς τὸν κόλπον τῆς Ναυπάκτου, καθ' ὃν χρόνον οἱ σύμμαχοι ἐφάνησαν μετὰ διακοσίων γαλερῶν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ἀδὸν Ἰωάννου τοῦ Αὐστριακοῦ, νόθου υἱοῦ Καρόλου τοῦ Ε'. Ἡ

ναυμαχία ὑπῆρξε τρομερά. Τὰ πλοῖα ἦσαν τόσον ἐγγὺς ἀλλήλων, καὶ τὰ ἐπιπλέοντα πτόματα τόσον πολλὰ, ὥστε ἤθελέ τις εἰπεῖ, ὅτι ἐμάχοντο ἐπὶ τῆς στερεᾶς.

Τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ αἰχμαλωτισθέντος μετὰ τῶν δύο τοῦ υἱῶν, οἱ Ἑνετοὶ ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ καὶ ἤθηκαν αὐτὴν ἐπὶ τῆς ἰδίας του σημαίας. Οἱ Τοῦρκοι, κατὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην τὴν λαβοῦσαν χώραν τῷ 1571, ἀπώλεσαν τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἑκατὸν ἐννενήκοντα γαλέρας. Ὁ νικητὴς, ἀντὶ νὰ δράμῃ πάραυτα εἰς Κωνσταντινούπολιν, διήλθε δέκα πέντε ἡμέρας διανέμων τὰ λάφυρα. Οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς πρωτεύουστος ταύτης, ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεως τοῦ Ἀδὸν Ἰωάννου, ἔσπευσαν εἰς Ἀαρδανέλλια, καὶ ἐν διαστήματι εἰκοσιν ἡμερῶν, ἐργασθέντων ἀπαύστως τριάκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν, ἀνήγειραν ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τούτου ἕτερον φρούριον. Ὁ βεζύρης Μεχμέτ, παραβάλλων τὴν νίκην ταύτην τῶν χριστιανῶν μετὰ τὴν καταστροφὴν, ἣν οἱ Τοῦρκοι προὔξενησαν τοῖς Ἑνετοῖς διὰ τῆς ἀλώσεως τῆς Κύπρου α Ἀπεκόψαμεν, εἶπε, τὸν ἕνα τῆς δημοκρατίας βραχίονα, ἐν ᾧ αὕτη τὸν πώγωνα ἡμῶν μόνον ἔκειρε, τὸν ἀναφυόμενον πάντοτε βαθύτερον καὶ πυκνότερον. »

Μετ' ὀλίγου χρόνου παρέλευσιν, ὁ νέος τουρκικὸς στόλος ἀναφανεὶς εἰς τὰ τῶν Κυθήρων ὕδατα, ἐκλείσεν ἀναιμωτὶ εἰρήνην μετὰ τῶν Ἑνετῶν παρὰ τὴν τοῦ πάπα ἀποδοκιμασίαν. Οἱ Τοῦρκοι, κυριεύσαντες καὶ ἐκ δευτέρου τὴν Τύνιδα τῷ 1574, κατέσφαξαν ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρεθέντας χριστιανούς.

Μετ' ὀλίγον Σελὶμ ὁ Β'. ἐπέρανε τὸ ἐνδοξὸν του στάδιον ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ὀκτῶ ἐτῶν, ἀποθανὼν τῷ 1575, ἕνεκα τῆς μεγάλης του ἀκολασίας.

Ὅτε ὁ Σελὶμ ἀπέθανεν, ὁ μεγαλῆτερος τῶν υἱῶν του ὀνομαζόμενος Μουράτ Γ', εὕρισκετο μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ βεζύρης Μεχμέτ ἀπέκρυψεν εἰς τὸν λαὸν τὸν θάνατον

νας, ὁ ὁποῖος, μαθὼν τὸ συμβᾶν τοῦτο, ἔδραμεν ἐν μεγίστη σπουδῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν, καὶ εἰσελθὼν ἐντὸς τοῦ σεραγίου, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς μητρὸς του.

Ἐν ταῖς ἐπὶ τῇ ἀναγορεύσει αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον προπαρασκευαίαι προσετέθη καὶ ἡ σφαγὴ τῶν πέντε αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἐνταφιασθέντων τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν μετὰ τοῦ πατρὸς των.

Ἐρωτηθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα ὁ μουρτῆς ἐπὶ τῆς νομιμότητος τῶν πέντε τούτων ἀδελφοκτονιῶν, ἀπεκρίθη ὅτι ἦσαν θεμιταί, οὕσης τῆς ἀσφαλείας τοῦ θρόνου τὸ πρώτιστον τοῦ ἡγεμόνος μέλημα.

Ὁ Μουράτ, τῷ παραδείγματι τοῦ πατρὸς του ἐπόμενος, ἀνέθηκε τοῖς στρατηγοῖς τὴν φροντίδα τοῦ κυβερνᾶν καὶ ὑπερασπίζειν τὸ κράτος του. ἤζησεν ὡς ἐκεῖνος ἐντὸς τοῦ σεραγίου, πλὴν ἀπέσχετο τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου. Ὑπῆρξε μάλιστα σώφρων καὶ ἐγκρατὴς ἐπὶ πολλὰ ἔτη· παράδοξός ὅμως περιστάσις ἔκαμιν αὐτὸν νὰ μεταβάλλῃ ἀρχὴν καὶ βίον. Εἶχε διὰ γυναῖκα δούλην τινὰ Βενετίδα, ἣν ἠγάπα σφοδρῶς. Ἡ μήτηρ του, ζηλότυπος διὰ τὴν ἐπιροὴν, ἣν αὕτη ἐξέλακει ἐπ' αὐτοῦ, ἔδωρῆσατο αὐτῷ νεκρὰν Οὐγγρίδα, ὠραιότατην καὶ εἰδήμονα τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Ἡ Βενετίς, ἵνα διατηρήσῃ ἑαυτῇ μόνον τὴν τοῦ ἐραστοῦ τούτου εὐνοίαν, κατέφυγε, λέγουσιν, εἰς φάρμακόν τι, ὅπερ καθίστα αὐτὸν ἀνέκτανον παρὰ ταῖς ἄλλαις γυναῖξιν· λαβοῦσα ὅμως τὴν ἀπερισκέψιαν τοῦ ἐμπιστευθῆναι τὸ ἀπόρητον τοῦτο τῇ σουλτάνᾳ μητρί, αὕτη ἀπεκάλυψεν ἀμέσως τοῦτο τῷ υἱῷ της καὶ συνεβούλευσεν αὐτῷ ὅπως ἀποπέμψῃ τὴν γόνην ταύτην. Ὁ Μουράτ ὑπήκουσεν· μόλις ὅμως ἡ ὠραία Βενετίς ἀπῆλθε τοῦ σεραγίου, μετεμελήθη οὗτος· ἐπιθυμῶν δὲ νὰ βεβαιωθῇ ἐὰν τὸ φίλτρον, περὶ τοῦ ὁποίου ἔλεγον, εἶχεν ἤδη ἐπενέγκῃ τὴν ἐνέργειάν του, ἔκαμιν ἄλλεπαλλήλως πολλὰς δοκιμὰς, ὧν τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη αὐτῷ λίαν εὐάρεστον. Οὕτω πῶς διηγοῦνται ταῦτα σπουδαῖοι τῆς Τουρκικῆς ἱστορίας· τὸ βεβαιότερον

ἔμως τῶν ἀφηγήσεων τούτων εἶναι ὅτι ὁ Μουράτ ἐγένετο πατὴρ διακοσίων καὶ ἐπέκεινα τέκνων.

Ἐνθ' ὁ Μουράτ κατεγίνετο εἰς τοιοῦτου εἶδους πειράματα, οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ ἐπολέμουν ἐν Περσίᾳ. Τρεῖς ἄλλεπαλλήλοι κατ' αὐτῆς ἐκστρατεῖαι, οὐδὲν ἄλλο ἐπῆνεγκον ἢ τὴν ὑπὸ τοῦ Σοφῆ παραχώρησιν τῆς Ταυρίδος εἰς τοὺς Τούρκους. Τὰ ὀθωμανικὰ στρατεύματα κατεστράφησαν ἐπανειλημμένως· κατὰ πᾶσαν δὲ τοιαύτην συμφορὰν, ἵνα ὁ Μουράτ προλαμβάνῃ παραχᾶς ἐν Κωνσταντινουπόλει, διέδιδε τῷ λαῷ νίκας καὶ πρόπαια, καὶ ἀπέστελλεν ἕνα πᾶσαν εἰς τὸ θάτατρον τοῦ πολέμου.

Τὸ ὑπὸ ῥήγμα τοῦ βεζύρου διήρχετο διὰ τόσων χειρῶν, δι' ὧν καὶ τὸ τοῦ πασᾶ· ἐπὶ τέλους ὅμως περιήλθε τοῦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν μαγείρου τινός, καλουμένου Φερχάδ, ὁ ὁποῖος ἐκυβέρνησεν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸ κράτος.

Ἐνθ' διετέλουν ἀμφιβόρεοις ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐκστρατεῦσαι ἐναντίον τῆς Οὐγγαρίας ἢ τῆς Βενετίας, ἐχούσης ἐκάστης τῶν δύο τούτων μερίδων πολυαρίθμους συνηγόρους καὶ ἰσχυροὺς ἀντιπάλους, ὁ Μουράτ, ὅπως δώσῃ πέρας εἰς τὴν διένεξιν ταύτην, προσκαλεῖ τὸν θησαυροφύλακά του καὶ ἐρωτᾷ αὐτῷ ποτέρα τῶν δύο τούτων ἐκστρατειῶν εἶναι ἥττον δαπανηρὰ, ἢ κατὰ θάλασσαν ἢ ἢ κατὰ ξηράν. Τοῦ θησαυροφύλακος δὲ ἀποκριθέντος ὅτι ἡ πρώτη ἔχρηζεν ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ μεγαλητέρων προπαρασκευῶν καὶ ἐξόδων, ὁ στρατὸς ἐβόδισε τότε κατὰ τῆς Οὐγγαρίας. Ἐν τῇ ἀρχῇ οἱ Τούρκοι ὑπέστησαν δυστυχήματα, τοῦ Σισέκ καὶ Νοβιγράδ περιελθόντων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀρχιδουκῆ Μαθθία, διοικητοῦ τῶν στρατευμάτων τοῦ κράτους· ὕστερον ὅμως ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς, κατορθώσας νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Γράνης, ἀπώθησε τὸν ἀρχιδούκα μέχρι τῆς Κροατίας καὶ ἐκυρίευσεν τὴν ἡσυχίαν ἐν τῇ Κάτω-Οὐγγαρίᾳ τῷ 1594, διὰ προδοσίαν τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ Κομόρνον ὅμως μόνον αὐτὸ ἀνθίστατο γενναίως κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Οἱ Τούρκοι ἀπελπισθέν-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τες ἐπὶ τέλους ἐκ τοσοῦτον διαρκούς· καὶ ἐπιμόνου ἀντιστάσεως, ἀναγκάζουσι τὸν Μουράτ ὅπως ἔλθῃ καὶ ἀναλάβῃ αὐτός ὁ ἴδιος τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ. Οὗτος ὅμως ἠρνήθη τοῦτο δικαιολογηθεὶς ἐπὶ τῆς πασχούσης του ὑγείας. Ὁ στρατός ἐξήτησε τότε τὸν υἱόν του· πλὴν ὁ σουλτάνος, φοβούμενος μὴ ὁ νεαρός οὗτος ἡγεμονόπαις, προσελκύων τὴν εὐνοίαν τοῦ στρατοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποσπάσῃ τῶν χειρῶν του τὸ σκῆπτρον, ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ μέχρι Ἀνδριανουπόλεως, ὅπως ἐπιθεωρήσῃ ἐκεῖ τὸν εἰς τὸ θέατρον τοῦ πολέμου ἀπερχόμενον στρατὸν. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ καθ' ὅλον του τὸν βίον ἐκστρατεία αὐτοῦ. Ἐπελθούσης ὅμως σφοδρᾶς ἐν καιρῷ τῆς ἐπιθεωρήσεως τοῦ στρατοῦ καταιγίδος, τοσοῦτον ἐφοβήθη οὗτος, ὥστε περιέπεσεν ἑκτοτε εἰς κατάστασιν μαρasmus, ὁδηγήσαντος αὐτὸν εἰς τὸν τάφον τῷ 1595, ἐν ἡλικίᾳ πεντήκοντα ἑξ ἐτῶν, βασιλεύσας εἴκοσιν ἔτη.

Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ὑπῆρξεν, ὡς ὁ πατήρ του, ἡλίθιος, φιλήδονος καὶ ὠμός. Εἰ δὲν ἐκέκτητο τὸ ἐλάττωμα τῆς μέθης, ἀντικαθίστα ὅμως τοῦτο δι' αἰσχροῦς φιλαργυρίας. Ἀναφέρουσιν ὅτι ἐπώλει οὐ μόνον τ' ἀξιώματα τοῦ κράτους, ἀλλ' ἔτι καὶ τὰ λάχανα τοῦ κήπου του. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὰ λάχανα τοῦ κήπου του. Ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν οἱ πρέσβεις τῆς Ρωσσίας, Πολωνίας, Ταρταρίας, Περσίας, Αὐστρίας, Ἰσπανίας, Βενετίας, Ἰταλίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας. Ἡ ἱστορία τῶν πρεσβειῶν τούτων κατέχει μέγαν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς Τουρκίας χώρον. Ἡ ὑποδοχὴ τῶν ἀπεσταλμένων τούτων περιγράφεται ἐν αὐτοῖς μετ' ὀχληρᾶς λεπτολογίας· ἀναφέρονται μάλιστα καὶ δύο λίαν ἀσκήμαντοι διενέξεις, λαβοῦσαι χώραν μεταξὺ τῶν διπλωματῶν τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας σχετικῶς πρὸς τὴν πρωτοκαθεδρίαν καὶ τὰ προνόμια.

Ἀποθανόντος οὕτω τοῦ Μουράτ, διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱός του Μωάμεθ Γ'. Ἐπὶ τῆς ἐκείνου θρόνον ἀναγορεύσεως αὐτοῦ, διεπράχθησαν ἐγκλήματ' ἀφικατέστερα καὶ πολυπληθέστερα ἐκείνων, ἅτινα προηγήθησαν τῇ ὡς σουλτάνου τοῦ

πατρὸς αὐτοῦ προηκρούσεαι. Δέκα παλλακίδες τοῦ Μωάμεθ ἐγκυοὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν· δέκα ἐννέα δὲ ἀδελφοὶ τοῦ νέου τούτου σουλτάνου ἀπηγχονίσθησαν κατὰ διαταγὴν καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ. Ὀλίγον δ' ὕστερον, κατέθηκεν οὗτος τὸ σκῆπτρον μεταξὺ τῶν χειρῶν τῆς σουλτάνας Βαλιδῆς. Ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἤρξατο ὑπὸ ἀπαισίους αἰωνούς· καθότι ὤφειλεν ἐν πρώτοις νὰ παλαίσῃ κατὰ τοῦ λιμοῦ, ὃν δὲν ἠδυνήθη ἄλλως νὰ δαμάσῃ ἢ ἐξαντλῶν τοὺς θησαυροὺς τοῦ Μουράτ καὶ ἐκδιώκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας τῆς Ἀρμενίας καὶ Ἀλβανίας, οἵτινες εἶχον καταφύγει εἰς αὐτήν.

Ἡ Βλαχία προσηνέχθη, πλὴν ἀνωφελώς, ὅπως ὑποταχθῇ εἰς τὴν Ἑνετίαν· διότι ἡ δημοκρατία, σταθμίσασα τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ὠφελείας, ἃς ἠδύνατο νὰ ἔγῃ ἐκ τῆς αὐτῆς πράξεως, ἀπεποιήθη τὴν πρότασιν ταύτην τῶν Βλάχων.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἡ ἐπανάστασις τῶν βοῆδοῶ τῆς Τρανσυλβανίας, Μολδαβίας καὶ Βλαχίας, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς δύσεως, ἀναγκάζει τοὺς Τούρκους νὰ δράξωσι τὰ ὅπλα καὶ νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐν Οὐγγαρίᾳ· πλὴν δὲν εἰσέρχονται εἰς τὴν χώραν ταύτην ἢ ὅπως ὑποστώσι καταστροφάς ἐπὶ καταστροφῶν. Ἐξ ὀχυρᾶ καὶ μεγάλης πόλεως ἀφηρπάγησαν τῶν χειρῶν αὐτῶν ἀλληλοδιαδόχως. Ὁ βεζύρης Φερχάτ ἀπώλεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του εἰκοσι καὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἀνδρῶν μεθ' ἀπάντων τῶν τηλεβόλων, τῶν σημαιῶν, τῶν ἀποσκευῶν καὶ τῶν θησαυρῶν του· ἐπανελθὼν δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὠδηγήθη πάραυτα εἰς τὴν ἀγχόνην. Ὁ Σινὰν πασᾶς, ἀποσταλὴς καὶ αὐτὸς μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Βλαχίαν, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα ἐτῶν, ὑπέστη τοσοῦτον μεγάλην καταστροφὴν, ὥστε πάντες ἐπίστευσαν, ὅτι ἡ αὐτὴ τῇ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ τῷ ἐπεφυλάττετο τύχη. Ἡ σουλτάννα Βαλιδὴ ὅμως, τόσον εὐγλώττως καὶ ἐπιτηδεῶς συνηγόρησεν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὥστε ἀντὶ τοῦ βροχίου ἔλαβε τὰς σφραγίδας τοῦ κράτους.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Ἡ Τουρκία ἐφαίνετο ἐγγίζουσα εἰς τὴν ἀπώλειάν της, ὅτε, συγκροτηθέντος ἐκτάκτου ἐν τῷ σεραγίῳ συμβουλίου, ἀπεφασίσθη ἐτέρα σπουδαιοτέρα καὶ ἀποφασιστικωτέρα κατὰ τῶν χωρῶν ἐκείνων ἐκστρατεία.

Νηστεῖαι καὶ προσευχαὶ διετάχθησαν γενικῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ· ὁ μουφτὴς ἐπανελάβε τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ οἴνου, διακόσαι δὲ χιλιάδες μαχητῶν προὐπαρασκευάσθησαν μετ' ὀλίγον ὅπως ἐκστρατεύσωσιν. Ἀποθανόντος ὁμῶς αἰφνης τοῦ βαζύρου ἐξ ἀποπληξίας, ἡ ἐκστρατεία, ἣς ὤφειλεν οὗτος ν' ἀναλάβῃ πῇ ἀρχηγίαν, ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ταλαντευθεῖσα.

Τότε οἱ στρατιῶται στασιάζαντες, ἠτήσαντο ἐπιμόνως καὶ μετὰ μεγάλων κραυγῶν, ἵνα αὐτὸς ὁ σουλτάνος ὁδηγήσῃ αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Οὗτος ἐνέδωκεν ὄντως εἰς τὸν πόθον τοῦτον τοῦ στρατοῦ, ἀλλ' ἡ σουλτάνα Βαλιδὲ, φοβουμένη μὴ ἡ ἀναχώρησίς του στερήσῃ αὐτὴν τῆς ἐπιτροπῆς, ἣν ἐξέσκει ἐν τῷ σεραγίῳ, ἐπεμψε παρ' αὐτῇ ὡραίαν παλλακίδα μετὰ διαταγῆς τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ αὕτη ἅπαντα τὰ τοῦ φύλου της θέλγητρα, ὅπως κατορθώσῃ νὰ σαγηνεύσῃ καὶ ἀποτρέψῃ οὕτως αὐτὸν τῆς ὑποσχέσεως, ἣν εἶχε δώσει τῷ στρατῷ. Ὁ Μωάμεθ ἐμμανὲς γινόμενος ἐπὶ τῷ δεισμάτῳ τούτῳ, φρονεῖν τὴν ἐταίραν καὶ τρέχει ὅπως καταλάβῃ τὴν σπουδαίαν καὶ ὀχυρὰν πόλιν Ἀγρίαν πρὶν ἢ ὀκτακισχίλιοι Γερμανοὶ, βαδίζοντες εἰς βοήθειαν τῆς πόλεως ταύτης, λάβωσι τὸν καιρὸν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτήν.

Μετ' ὀλίγον εὗρέθη οὗτος ἀπέναντι τῶν συνδυασμένων τῆς Αὐστρίας καὶ Οὐγγαρίας δυνάμεων, καθ' ὧν ὤφειλε νὰ πολεμήσῃ. Ἡ πρώτη αὐτῶν ἐφοδος ὑπῆρξε φοβερά. Ἡ πανωλεθρία τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ ἐφάνη τόσον βαθαία, ὥστε ὁ Σουλτάνος, ὁ ὁποῖος ἔμαθε τοῦτο παρὰ τοῦ Κιγάλα πασᾶ, ἔφυγε δρομαίως μέχρι τοῦ Ζολνὸκ μετὰ ἐξ χιλιάδων σπαχιδῶν. Βλέπων ὁμῶς ὁ Κιγάλας, ὅτι οἱ χριστιανοὶ κεκορησμένοι λαφύρων ἐξηκολούθουν ἀνευ προφυλάξεως τὸν θρίαμβόν των, ἐφορμᾷ αὐγῆς κατ' αὐτῶν καὶ ἐξολοθρεύει ἐπὶ χιλιάδας ἀνδρῶν.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ὁ ἀρχιδουξ ἀποσύρεται εἰς τὸ Κασάου, ὁ Σιγισμόνδος εἰς Τοκάυ, ὁ δὲ Μωάμεθ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ χαρὰ τοῦ τελευταίου τούτου δὲν εἶχεν ὅρια ὅτε ἔμαθε τὸν θρίαμβον τοῦ Κιγάλα· ἐκβαλὼν δὲ τότε ἐκ τοῦ στροφίου του βαρύντιμον τούγιον ἔθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τοῦ νικητοῦ τούτου.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἡ τοῦ Ὁθωμανικοῦ κράτους πρωτεύουσα ἠγάλλετο ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκῇ ταύτῃ ἐπιτυχίᾳ, ὁ λοιμὸς εἰσέδυσεν ἐντὸς τοῦ σεραγίου καὶ ἀφῆρπασεν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ δέκα ἐπτὰ τοῦ Μωάμεθ ἀδελφάς. Ὁ σουλτάνος, προσβληθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης, ἔσχε τὸ εὐτύχημα νὰ σωθῇ. Μόλις ὁμῶς ἀνέβρωσε, μανθάνει ὅτι πολλοὶ τῆς Ἀσίας πασάδες ἀποσεύσαντες τὸν ζυγὸν, προβάλλουσιν ἑαυτοὺς ὡς ἀναμορφωτὰς τῆς ἀρχαίας τῶν σουλτάνων μοναρχίας, περιελθούσης ἤδη εἰς χεῖρας γυναικῶν καὶ εὐνούχων, καὶ βαδίζουσιν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν μετὰ πολλῶν ἱεροκηρύκων, ἀναζωπυρύντων δι' ἐνθουσιαστικῶν λόγων τὸ θάρρος αὐτῶν. Πολλοὶ στρατηγοὶ σταλέντες ὑπὸ τοῦ σουλτάνου κατ' αὐτῶν κατετροπώθησαν ἐπανελημμένως· τότε, ἵνα προλάβῃ οὗτος μεγαλήτερος καταστροφάς, προτείνει τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Σιρδάν ὅρους εἰρήνης. Ἡ σύμβασις αὕτη ἀπαρέσκει τοῖς σπαχίδαις, οἵτινες μετὰ μεγάλων κραυγῶν ἐξαίτουνται καὶ ἐπιτυγχάνουσι τὴν ἄδειαν ὅπως διαρπάσωσι τοὺς ἐβραίους καὶ τοὺς χριστιανούς. Μὴ ἱκανοποιηθέντες ὁμῶς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς καταναγκαστικῆς ταύτης φορολογίας, τρέχουσιν εἰς τὸ μέγα τῆς ἀγίας Σοφίας τέμενος ἵνα συλήσωσιν αὐτό. Ὁ μουφτὴς μετὰ τοῦ Κιγάλα πασᾶ μάτην προσπαθοῦσι ν' ἀποτρέψωσιν αὐτοὺς τῆς ἱεροσυλίας ταύτης· οὗτοι ἀπ' ἐναντίας ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἀπόφασίν των ἀπαιτοῦντες μετὰ μεγάλων κραυγῶν ὅπως ὀμολήσωσι πρὸς τὸν σουλτάνον. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος μετὰ τινος ὑπεφυγᾶς ἀναγκάζεται νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις αὐτῶν, ἐλπίζων ὅτι, παρουσιαζόμενος μεθ' ἀπάσης τῆς βασιλικῆς πομπῆς, ἤθελεν ἐπαναγγεῖ τοὺς στασιαστὰς τούτους εἰς τὸ κατ'

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Θηκόν των· οἱ τοὶ ὅμως, ἀντὶ νὰ δώσωσιν ἀκρόασιν εἰς τοὺς λόγους τοῦ, δικαιολογοῦσι καὶ ὑποστηρίζουσιν εὐθαρσῶς τὴν τῆς Ἀσίας ἐπανάστασιν, ἀπαιτοῦντες ἐπιμόνως τὰς κεφαλὰς πολλῶν ὑπουργῶν, ἰδίᾳ δὲ τὴν τῆς σουλτάνας Βαλιδῆς. Ὁ Μωάμεθ ἀποκρίνεται αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε θέλει θυσιάσει τὴν μητέρα του.

Τὴν ἐπαύριον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, περικυκλοῦσιν οὗτοι τὸ σερά-
γιον καὶ ζητοῦσι μετ' ἀλαλαγμῶν πολλῶν ὀριστικὴν ἀπάν-
τησιν. Ὁ σουλτάνος, βλέπων ὅτι πᾶσα ἀντίστασις ἀπέβαινε
ἀνωφελῆς, ἐξέρχεται ἑφίππῳ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀξιω-
ματικῶν του καὶ τοῦ καποῦ ἀγά, ἀρχηγοῦ τῶν λευκῶν εὐ-
νοῦχων, οὗτινος τὴν κεφαλὴν ἀπῆτουν οἱ ἐπαναστάται οὗτοι
μετὰ πλείονος ζέσεως καὶ ἐπιμονῆς. Μάτην ὁ Μωάμεθ ἐλπί-
ζει νὰ καταπνίξῃ τὰς κραυγὰς διανεμῶν ἄφθονον χρυσίον· ἡ
ταραχὴ ἐπεκτείνεται, ὅτε ὁ καποῦ-ἀγάς τρέμων καταβαίνει
τοῦ ἵππου, καὶ γονυπετεῖ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ σουλτάνου.
Στρατιώτης ἐκ τοῦ πλήθους σύρας τότε αὐτὸν ἐκ τῆς ὁλοση-
ρικῆς του ἐσθῆτος, ἔρριπεν αὐτὸν εἰς τὸν φρενιτιῶντα λαόν,
ὁ ὁποῖος κατεσπάραξεν ἀνιλεῶς τὸν ἀρχιευνούχον τοῦτον.

Ἐν τοσοῦτῳ τὸ σῶμα τῶν γενιτσάρων, τὸ ὁποῖον εἶχεν
ἀποσταλεῖ εἰς Ἀσίαν ἐπανήρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν,
ἀφ' οὗ προηγουμένως συνωμολόγησεν εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπα-
ναστάντων πασάδων. Ἡ ἀφίξις αὐτοῦ ἔθληκε πέρας εἰς τὴν
στάσιν ταύτην τῶν σπαχίδων, ὧν τινὲς μὲν παρεδόθησαν ἐ-
κκυσίως, ἄλλοι δὲ θελήσαντες ν' ἀντιστῶσι, κατεσφάγησαν
ἢ ἀπωλέσθησαν ὑπὸ τῶν τηλεβόλων τῶν κροτησάντων
ἐπὶ ἡμέραν ὅλην ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Με-
τὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο ὁ Μωάμεθ, μαθὼν ὅτι μία τῶν σουλτά-
νων του μετὰ τοῦ υἱοῦ της ἐνήργουν ὅπως καταλάβωσι τὸν
θρόνον, διέταξε τὴν θανάτωσίν των.

Εἰς τοὺς ἐμφυλίους τούτους πολέμους προσετέθησαν μετ'
ὀλίγον ἐξωτερικαὶ ταραχαί. Τρεῖς σποδοβαῖαι καὶ ὄχρεαι πό-
λεις, ἀφρηπάγησαν αἰφνῶς τῶν γερῶν τοῦ σουλτάνου ἡ Ραζά-

βη ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἡ Κλίσσα ἐν Δαλματία καὶ ἡ Χίος. Καὶ ἡ μὲν
πρῶτη αὐτῶν ὑπὸ ἐξ ἑκατῶν ἀνδρῶν, Οὐγγρων καὶ Γάλλων
ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Δύσεως διατελούντων·
ἡ δευτέρα ὑπὸ τινῶν πειρατῶν, ἐξεληθόντων τῶν βράχων τοῦ
Ἀδριατικοῦ πελάγους· ἡ δὲ τρίτη ὑπὸ τινῶν φλωρεντινῶν κα-
ταδρομένων. Οἱ κάτοικοι μάλιστα τῆς τελευταίας ταύτης πό-
λεως, ἕνεκα ἐσφαλμένης τῆς φρουρᾶς της συνεννόησεως, ἐσφάγη-
σαν οἱ πλείστοι.

Ἐν τούτοις ὁ πόλεμος ἐξηκολούθει μετὰ μανίας. Ἐάν ἀφ'
ἐνὸς οἱ Τούρκοι ἠττῶντο ὑπὸ τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων
τοῦ δουκὸς de Mercœur, ἀφ' ἑτέρου ἐκυρίευν τὴν Κάνισσαν,
ἠνάγκαζον τὸν ἀρχιδούκα Μαθίαν ὅπως λύσῃ τὴν πολιορκί-
αν τῆς πόλεως καὶ ἐχορήγουν βοήθειαν τῷ Σιγισμούνδῳ, ὁ ὁποῖ-
ος ἐπειράτο ἵνα ἐπανακτήσῃ τὴν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ αὐ-
τοκράτορος Ῥοδόλφου περιελθοῦσαν ἡγεμονίαν του, ἧς τὴν
ἀρχὴν δις ἀπέθετο ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀσπασθῇ τὸ ἱερατι-
κὸν σχῆμα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ πανώλης καὶ ὁ λιμὸς ἤρξαντο ἐκ
νέου προξενούντες τρομερὰν ἐν Κωνσταντινουπόλει φθοράν. Αὐ-
τός ὁ Μωάμεθ, μὴ δυνηθεὶς ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ὀλέ-
τειρας ταύτης νόσου ἕνεκα τοῦ ἐξηντλημένου ὑπὸ τῆς ἀκολα-
σίας καὶ τῆς κραιπάλης σώματός του, ἀπέθανε τῷ 1604, βα-
σιλεύσας ὀκτὼ μόνον ἔτη.

Ὁ Ἀχμέτ, υἱὸς τοῦ Μωάμεθ, ἦτο δέκα τριῶν ἐτῶν
ὅτε ὁ πατὴρ του ἐτελεύτησεν· οἱ ἐν τῷ σεραγίῳ ὅμως ἔσπευ-
σαν νὰ διαδώσωσιν ὅτι ἦτο δέκα πέντε ἐτῶν, ὅπως ἐμπνεύ-
σωσι περισσοτέραν τῷ λαῷ ἐλπίδα καὶ πεποίθησιν.

Ὁ νεαρὸς οὗτος ἡγεμὼν ἐν τῇ ἀρχῇ μὲν ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ
κλείσῃ ἐντὸς τοῦ σεραγίου τὸν ἀδελφόν του Μουσταφᾶν, ἄ-
γοντα τὸ τέταρτον τῆς ἡλικίας του ἔτος· μετὰ παρέλευσιν ὅ-
μως ὀλίγων ἐτῶν δις διέταξεν ἵνα θανατώσωσιν αὐτόν. Εὐτυ-
χῶς ἡ δυσειδαιμονία συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀπροσῆχθῃ τὴν
ἀδελφοκτονίαν ταύτην διαταγήν. Καὶ τὴν μὲν πρώτην ἕνεκα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

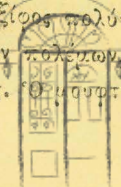

τῆς μεγάλης ταραχῆς, ἣν αἰφνίδιος σφοδρὰ θύελλα προὔξενησε, τὴν δὲ δευτέραν ἔνεκα ψυχικῆς τινος συγκινήσεως, ἣν ἠσθάνθη ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῇ σκέψει τῆς ἀδελφοκτονίου ταύτης πράξεως.

Ὁ βεζύρης συνεβούλευσε μετὰ ταῦτα τῷ νεαρῷ σουλτάνῳ ὅπως περιορίσῃ τὴν σουλτάναν Βαλιδὲ ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου σε-
ραγίου. Εἰς μάτην αὕτη ἠτήσατο ἐπιμόνων τὴν χάριν τοῦ νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν ἔγγονόν της· οἱ παρὰ τῷ μονάρχῃ, φοβηθέν-
τες μὴ αὐτὸς ἔνεκα τῆς μεγάλης νεότητος καὶ ἀπειρίας του ἐκτεθῇ εἰς τοὺς δολίους καὶ κολακευτικούς αὐτῆς λόγους, ἤν-
θησαν νὰ χορηγήσωσιν αὐτῇ τὴν ζητούμενην χάριν.

Ἡ ἀρχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀχμέτ ἐξεδηλώθη διὰ τῆς ἀπο-
στασίας τῶν πασάδων τῆς Ἑρζερούμης καὶ τοῦ Χαλεπίου. Ὁ
καπετὰν Αερβίς πασᾶς, ὅστις εἶχεν ἀποσταλῇ ὅπως τιμωρήσῃ
τοὺς ἀποστάτας τούτους, ἀπέτισε διὰ τῆς κεφαλῆς του τὴν
δυσάρεστον τῆς ἀποστολῆς του ἔκθεσιν. Ὁ Χασὰν πασᾶς ἀπ-
έτυχεν ὡσαύτως ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Γράνης. Τέλος οἱ Οὐγγροι,
προτιμῶντες τὸν ζυγὸν τῶν μουσουλμάνων τοῦ τῶν ἰησουϊ-
τῶν, ἐπεκαλέσθησαν τὴν προστασίαν τοῦ σουλτάνου καὶ ἀνη-
γόρευσαν ὡς βασιλεῖα των τὸν βοϊβόδα Βοκζάι.

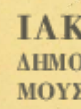
Ὁ Ἀχμέτ ἐπεμψεν αὐτῷ σημαίαν, σιδηρὰν ράβδον καὶ ξί-
φος πεποικιλμένον διὰ πολλῶν βαρυτίμων ἀδαμάντων. Μετ'
ὀλίγον καὶ ὁ Σοφὴς ὡσαύτως ἐσυνωμολόγησεν εἰρήνην μετὰ τοῦ
σουλτάνου, ὁ δὲ Μεχμέτ κατέλαβε τὴν Γράνην. Αἱ ἀλλεπάλ-
ηλοι αὗται ἐπιτυχίαι προὔκαλεσαν τῷ 1664 διαπραγματεύ-
σεις μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Ῥοδόλφου, ἀποληξάσας εἰς εἰκο-
σαετὴ ἀνακωχὴν, γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα, « ἡ Βιενναία εἰρή-
νη. » Ὁ κύριος δὲ Βρεῖθ πρέσβης τῆς Γαλλίας ἀνεδέξατο ἐν τῇ
περιστάσει ταύτῃ τὴν προεδρίαν τῶν παρὰ τῷ σουλτάνῳ ἐ-
τέρων τοῦ βασιλέως του πρέσβων. Δραχόμενος τῆς εὐκαιρίας
ταύτης, ὁ Ἀχμέτ ἔγραψε κολακευτικὴν τῷ Ἑρρίκῳ Δ'. ἐπισο-
λὴν πέμψας αὐτῷ συνάμα καὶ ξίφος πολυτίμον.

Ἀπαλλαγείς τοῦ βάρους τῶν πολέμων, ὁ σουλτάνος οὗτος
ἀνῆγειρε μεγαλοπρεπῆς τέμενος. Ὁ μνηστήρ αὐτοῦ ἑτέρου ἐν-
ή-

σκολήθη εἰς τὴν σύνταξιν πολλῶν θρησκευτικῶν κανονισμῶν,
τῶν ὁποίων ὁ εἰς μικροῦ δεῖν ἐλάβανεν ὀλεθρίους συνεπειάς.
Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν τοῦ καπνοῦ εἰς τὴν Τουρκίαν
εἰσαγωγὴν, ὁ μουφτής βλέπων ὅτι τὰ ὑπὸ τοῦ φυτοῦ τούτου
παραγόμενα ἀποτελέσματα ἐπαρουσίαζον ὁμοιότητά τινα με-
τέκείνα τῆς μέθης, ἣν προξενεῖ ὁ οἶνος, ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς
τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ὁ λαὸς καὶ οἱ στρατιῶται δι᾽ ἐκφυγίσθησαν
ὅτι ὁ Μωάμεθ δὲν εἶχε ποσῶς κάμει μνησίαν περὶ τούτου, καὶ
ὅτι ἐπομένως ἦτο γελοῖον ἅμα καὶ ἀνόητον τὸ νὰ θέλῃ ὁ μου-
φτής ν' ἀναδειχθῇ αὐστηρότερος τοῦ Προφήτου.

Ἡ ἐπανάστασις ἐμέλλε νὰ ἐκτραγῇ, ὅτε ἠκύρωσαν τὸ διά-
ταγμα τοῦτο καὶ οὕτω τὰ πάντα ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέ-
ραν αὐτῶν ἥρεμον κατάστασιν.

Ὁ μέγας βεζύρης Νασούρ, παρὰ τὴν ἐπιτροπὴν, ἣν ἐξήσκει
ἔνεκα τῶν ὀκταυρῶν καὶ τῆς συγγενείας του μετὰ τοῦ σουλ-
τάνου, τοῦ ὁποίου εἶχε νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα, ἔλαβε τὸν ἀ-
παίσιον βρόχον. Τὰ ἄπειρα αὐτοῦ πλοῦτη ὑπῆρξαν ἡ κυριωτέ-
ρα τοῦ θανάτου του αἰτία. Ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ τὸ συμβε-
βηκὸς τοῦτο ἔδωκεν εἰς γάμον τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ μίαν τῶν
θυγατέρων του, τετραετὴ τὴν ἡλικίαν. Τὴν πράξιν ταύτην
διεδέχθησαν τρομεραὶ ἐκ μέρους τῆς Περσίας ἐχθροπραξίαι. Ὁ
Σάχης Ἀββάς κατετρόπωσε τὸν ὀθωμανικὸν στρατὸν παρὰ
τὴν Βασσόραν, καὶ οὕτω διὰ τῆς νίκης ταύτης ἐπανεκτίσθη
τὸ πλεῖστον τῶν κτήσεων, τὰς ὁποίας οἱ Τούρκοι εἶχον ἀρ-
πάσει ἄλλοτε παρὰ τῶν προγόνων αὐτοῦ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ὁ
Ἀχμέτ προητοιμάζετο νὰ ὑπάγῃ ὅπως πολεμήσῃ αὐτὸν, ὅτε
ὁ θάνατος ἀφῆρπασεν αὐτὸν εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του τῷ
1616. Εἰς βασιλεύσει δώδεκα ἔτη. Τὸ προσωπικὸν τοῦ σε-
ραγίου αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ πολυπληθέστερον ὧν οἱ ἱστορικοὶ
ποιοῦσι μνησίαν μέχρι τοῦδε· ἐκέκρητο δὲ ὅτι περὶ τὰς τρεῖς
χιλιάδας γυναικῶν.

Ὁ Μουσταφᾶς, ὁ ὁποῖος, ὡς εἵπομεν, εἶχε διαφύγει δις τὸν
θάνατον, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὸν εἶχε καταδικά-

σει, εἶχε καταστῆ βραδύτερον τὸ ἀντικείμενον τῆς στοργῆς καὶ περιθάλψεως αὐτοῦ. Ἀποθνήσκων αὐτὸν ὑπέδειξεν ὡς δι-
αδοχὸν τοῦ πρὸς βλάβην τῶν ἰδίων του τέκνων.

Ὁ νεαρὸς οὗτος μονάρχης ἐδειξε μετ' ὀλίγον ἀλλόκοτον χαρακτῆρα, πνεῦμα δὲ παρὰ πολὺ ἰδιότροπον, δύο κακὰ μὴ συμβιβάζόμενα ποσῶς μετὰ τὰ ὑψηλὰ καὶ σπουδαῖα τῆς βασι-
λείας καθήκοντα. Ἠγάπα νὰ διανέμῃ τοὺς θησαυροὺς του τυ-
χαίως καὶ ἀσκοπῶς, περιέβαλλε διὰ τῶν ἐπιστημοτέρων καὶ
σπουδαιοτέρων ἀξιωματῶν παῖδας ἢ τοὺς τυγχόντας ἐκ τοῦ
ὄχλου, ἵνα τέρπηται ἐκ τῆς ἐκπλήξεως αὐτῶν, κατεδίωκε τέ-
λος μετὰ τὸ ξίφος εἰς τὴν χεῖρα τοὺς νεαροὺς τοῦ σεραγίου θα-
λαμηπόλους, ὅπως βλέπῃ νὰ ῥέῃ τὸ αἷμα αὐτῶν. Αἱ πρωτοκα-
νεῖς αὐταὶ πράξεις του, αἵτινες προήρχοντο ἀναμφιβόλως
ἐκ παραφροσύνης, προὐκάλεσαν τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου ἀποπομπήν
αὐτοῦ Ὁσμὰν Β'. λίαν νέου ἐπὶ τὴν ἡλικίαν.

Ὁ νεαρὸς οὗτος σουλτάνος, ἀνατραφεὶς ὑπὸ τινος ἱμάμου,
ἱερέως, δὲν ἐγνώριζεν ἢ τὸν νόμον τοῦ Προφήτου.

Ἡ μέθη ἐφαίνετο εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του ἐγκλημα τό-
σον σοβαρὸν, ὥστε δὲν ἔπαυε τιμωρῶν παραδειγματικῶς ἐκεί-
νους τῶν γενιτσάρων, οἵτινες καθίσταντο ἔνοχοι τῆς ἀσεβοῦς
ταύτης πράξεως. Ἡ αὐστηροτάτη αὐτῇ πρὸς τὸ ἐπίφοδον
τοῦτο σῶμα συμπεριφορὰ του προσεικύνετο αὐτῇ τὴν
δυσμένειαν τῶν ἀρειμανίων καὶ ἀδαμάστων τούτων στρατιω-
τῶν.

Ὁ μέγας βεζύρης εἶχεν ἐπανακάμψει εἰς Κωνσταντινούπο-
λιν ἀφ' οὗ διεξήγαγε προηγουμένως μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυ-
χίας τὸν κατὰ τῆς Περσίας πόλεμον. Ὁ Ὁσμὰν ἐνθουσιῶν ἐπὶ
τοῖς ἀνδραγαθήμασιν αὐτοῦ, δὲν ἐσυλλογίζετο πλέον ἢ μάχας,
καὶ δὲν ἐξήτει ἢ ἀφορμὴν ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἕτερον πόλεμον.
Δὲν ἐβράδυνεν οὗτος νὰ παρουσιασθῇ καθότι, τῶν Πολωνῶν
ὑποκινησάντων ἐπιδρομὴν εἰς τὸν Κοζάκων ἐπὶ τὴν Μαύρην
Θάλασσαν, οἱ Τούρκοι πρὸς τὴν Μαύραν ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρα-

τεύσωσι κατ' αὐτῶν. Τινὲς τῶν ἱστορικῶν διίσχυρίζονται, ὅτι ὁ
στρατὸς τοῦ σουλτάνου ἀνῆρχετο εἰς τετρακοσίας χιλιάδας
μαχητῶν, μὴ συμπεριλαμβανομένων ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ τῶν
ἐξήκοντα χιλιάδων Τατάρων. Οἱ Πολωνοί, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐπ-
εκαλέσαντο τὰς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου βοήθειας, ἀπεφάσι-
σαν τέλος μόνοι αὐτοὶ ν' ἀναλάβωσι τὸν πόλεμον βασιζόμενοι
ἐπὶ τῶν ἰδίων τῶν ξιφῶν καὶ τῆς συμπράξεως δώδεκα χιλιά-
δων Κοζάκων. Πρὶν ἢ ἀρξῇται τῆς πορείας, ὁ Ὁσμὰν ἐφόρευσε
τὸν ἀδελφόν του Μεχμέτ, διότι ἔχαιρε περισσότερον αὐτοῦ τὴν
εὐνοίαν τῶν γενιτσάρων.

Τέσσαρες ἀλλεπάλληλοι ἔφοδοι οὐδόλως ἡδυνήθησαν νὰ τα-
ράξωσι τὸν ἀσθενῆ πολωνικὸν στρατόν· ἐξ ἐναντίας οὗτος ἀπ-
ώθησε τοὺς Τούρκους μετὰ μεγάλων ἀπωλειῶν.

Τηλικαύτη ἦτο ἡ ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτῶν σύγχυσις, ὥστε
ὁ σουλτάνος ἵνα προλάβῃ τὴν ἐπικειμένην στάσιν, ἥτις ἄλλως
ἡδύνατο νὰ ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον καὶ τὴν ἰδίαν του ζωὴν, ἐσ-
πευσε νὰ διανείμῃ ἀρθρονον χρυσίον.

Ἐν τοσούτῳ οἱ Πολωνοί, οἵτινες ἤρξαντο στερούμενοι ζωο-
τροφίῶν, ἔλαμψαν προτάσεις περὶ εἰρήνης, αἱ ὁποῖαι κατόπιν
διαπραγματεύσεων ἐγένοντο δεκταὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Αἰφνης φήμη διαδίδεται ὅτι ὁ Ὁσμὰν προετοιμάζεται ὅπως
βαδίσῃ ἐπὶ τὴν Ἀσίαν μετὰ πολυαρίθμων στρατευμάτων. Οἱ
γενιτσαροὶ, ὑποπτεύοντες ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ἐκστρατείας ταύ-
της ἦτο ἡ καταστροφὴ τοῦ σώματός των, ἀρνοῦνται ν' ἀκο-
λουθήσωσι τὸν σουλτάνον. Οὗτος εἰς μάτην πειράζεται νὰ πείσῃ
αὐτοὺς, ὅτι ἡ πρόθεσίς του εἶναι νὰ ὑπάγῃ εἰς Μάγκαν χάριν
εὐλαβοῦς προσκυνήσεως. Ὅσον οὗτοι δείκνυνται εὐδιάθετοι
εἰς στάσιν, τόσον ὁ νεαρὸς μονάρχης ἐμμένει εἰς τὸ νὰ ἐξανα-
γκάσῃ αὐτοὺς νὰ ἐκστρατεύσωσιν. Οἱ στασιασταὶ ὅμως οὗτοι,
ἀντὶ νὰ ὑπακούσωσι, καταλαμβάνουσι τὴν οἰκίαν τοῦ βεζύρου
καὶ προσβάλλουσι τὸ σεράγιον. Ὁ βεζύρης ἐξεληθὼν τότε ὁ-
πως νουθετήσῃ αὐτοὺς, συλλαμβάνεται καὶ κατασπαράσσεται
ἀνελθὼς ὑπ' αὐτῶν. Ἐν τῇ παραφορᾷ καὶ τῇ ἐξέσει ἐκείνη

τοῦ ἐξηγερμένου λαοῦ ἀκούονται αἶφνης αἱ κραυγαί, ζήτω ὁ Μουσταφᾶς ! καὶ ἐνθ' ὁ Ὀσμάν ἐφρευγεν, ὁ εὐήθης ἡγεμὼν ἐσώ-
ρετο ἔξω τοῦ καταλύματος, ὑπερ ὃ ἀνεψιὸς αὐτοῦ τῷ εἶχεν
ὀρίσει. Νομίζων οὗτος ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς του, τείνει
μεθ' ὑποταγῆς τὸν τράχηλον. Θέλουσι νὰ στέψωσιν αὐτὸν ἐκ
δευτέρου βασιλέα, ἀλλ' οὗτος ζητεῖ οἶνον ὅπως πίη. Ὁ Ὀσμάν
ὑποβάλλει ἑαυτὸν εἰς τὸ ἔλεος φρενιτιῶντος λαοῦ διὰ τῶν
χαμερπεστέρων παρακλήσεων· οὗτος ὅμως δὲν ἀποκρίνεται
εἰς αὐτὰς ἢ διὰ τοῦ ἀναξιωτέρου καὶ ἀπανθρωποτέρου τρόπου·
καθότι περιβαλὼν αὐτὸν δι' εὐτελοῦς ἐνδύματος κατασκευ-
σθέντος ἐξεπίτηδες ἐκ χονδροῦ λινοῦ, περιήγαγεν ὡς κύνά εἰς
τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης, καὶ τέλος ἀπηγγόνισεν αὐτὸν πρὸ
τῶν Ἑπτὰ-Πύργων τῷ 1623.

Ὁ ἀτυχὴς δ' οὗτος μονάρχης μετὰ τοσαύτης λύσσης ὑπερή-
σπισεν ἑαυτὸν, ὥστε ἐδέησε νὰ τὸν φονεύσωσιν προηγουμένως
διὰ ῥοπάλων. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὀσμάν, ἤτοι κατὰ τὸ
1621 ἑκατὸν φυσικὸν φαινόμενον ἔλαβε χώραν. Περὶ τὰ τέλη
Ἰανουαρίου μηνὸς ἐγένετο δεινόςτατος χειμὼν, περὶ τοῦ ὁποῖου
ἡ ἱστορία δις μόνον ἀναφέρει ἐν ἐννέα ἑκατονταετηρήσει. Ὁ
Βόσπορος ἔπηξεν, οἱ δ' ἄνθρωποι ἐπορεύοντο πεζῇ ἀπὸ Εὐρώ-
πης εἰς Ἀσίαν καὶ π' ἀνάπαλιν.

Ἡ παραφροσύνη τοῦ Μουσταφᾶ εὐρίσκετο εἰς τὸν ἀνώτατον
τῆς βαθμὸν. Ἡ σουλτάνα Βαλιδὲ καὶ ὁ βεζύρης Δαούτ
ἐκυβέρνηον ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ. Ὁ στρατὸς δὲν ἐβράδυνε
νὰ συναισθανθῇ τὴν στέρεσιν τοῦ νεαροῦ ἡγεμόνος· οἱ
γενίτσαροι ἡγέρθησαν μάλιστα ἐναντίον τοῦ βεζύρου, ὁ
ὁποῖος ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αἰτία τῆς ἀπωλείας τοῦ
σουλτάνου τούτου. Ἐν τούτοις οἱ πασάδες τῆς Ἀσίας,
ἀποσείσαντες τὸν ζυγὸν, ἐβάδιζον κατὰ τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως ἐπικαλούμενοι τὴν ἐξ οὐρανοῦ βοήθειαν τοῦ μάρτυρος
Ὀσμάν. Κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τὰ πάντα διετέλουν ἐν συγ-
κεχυμένη καὶ ἐκρύβηφ καταστάσει. Ὁ κατὰ τὴν πόλιν οὗτος
ὡλεσεν ἥτοι νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν πεινῶν τοῦ βασιδισμού, ἐραδίσθη

αὐτὸς ὁ ἴδιος κατὰ διαταγὴν τοῦ Δαούτ, ὁ ὁποῖος ἀφ' οὗ ἐγ-
κατέλιπε καὶ ἀνέλαθεν ἐπανειλημμένως τὰς σφραγίδας τοῦ
κράτους, μεταβαίνων ἐκ τῆς ἐδρας τοῦ δικαστοῦ εἰς τὴν τοῦ
ὑποδίκου καὶ ἐκ τῆς τοῦ ὑποδίκου εἰς τὴν τοῦ δικαστοῦ, κα-
τεδικάσθη ἐπὶ τέλους εἰς θάνατον ὡς ἐνοχὸς τοῦ φόνου τοῦ
Ὀσμάν. Ὁ Μουσταφᾶς ὠδηγήθη ἐκ νέου εἰς τὸ ὠρισμένον αὐ-
τοῦ κατάλυμα, ἡ δὲ σουλτάνα Βαλιδὲ ἐπανέλαβε τὸν δρό-
μον τοῦ ἀρχαίου σεραγίου.

Μουράτ ὁ Δ', πρωτότοκος τοῦ Ἀχμέτ υἱός, ἄγων τὸ δέκα-
τον πέμπτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, διεδέξατο τὸν θεῖόν του
Μουσταφάν. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ νεαροῦ τούτου ἡγεμόνος ἀνε-
δείχθη ἡ μάστιξ τῶν μεθύσων, οὗτος κατεδίωξεν ἀνηλεῶς
τοὺς καπνίζοντας. Ἐν τῇ ἀρχῇ δὲν ἀνemieύθη εἰς τὰς ὑποθέ-
σεις τῆς κυβερνήσεως, ἀφιερῶσας τὰ πρῶτα τῆς βασιλείας
του ἔτη εἰς τὴν τῆς ἀκολασίας, καὶ τῆς κραιπάλης μάθησιν·
ὅτε ὅμως ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του τὰς ἡνίας τοῦ κρά-
τους, ἔκαμε τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς μεγιστάνας νὰ τρέμω-
σιν ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς ὑποταγῆς. Ὁ γαμβρὸς τοῦ Μου-
σταφᾶ πασᾶς, διοικητὴς τοῦ Καῖρου, ἀπέτις διὰ τῆς κεφαλῆς
του τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς, οὓς ἐκέκτητο.

Ἐπαναστάντων δὲ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον τῶν πασάδων
τῆς Ἑρζερούμης καὶ τοῦ Χαλεπίου, ὁ Μουράτ ἀπέστειλε στρα-
τὸν κατ' αὐτῶν· ἀφ' ἐτέρου δὲ τῶν Τατάρων μὴ παραδεχο-
μένων τὸν Χάνην, τὸν ὁποῖον ὁ σουλτάνος εἶχε πέμψει εἰς αὐ-
τοὺς, ἠναγκάσθη οὗτος, ὅπως ἐπιβάλλῃ αὐτοῖς τὴν θέλησίν του,
ν' ἀποστείλῃ ἰσχυρὸν ἐναντίον αὐτῶν στόλον. Αἱ δύο αὐ-
ταὶ ἐκστρατεῖαι ἔσχον τὴν δυστυχεστέραν ἐκβασιν· καθότι τὰ
τουρκικὰ στρατεύματα τὰ πλεῖστα κατεσφάγησαν· οἱ Κοζά-
κοι διελθόντες τὸν Βόσπορον, προσέβησαν μέχρι τῶν πυλῶν
τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν ᾗ ἐνέσπειρον τὸν τρόμον καὶ τὴν
ἀπελπισίαν· τέλος ὁ μέγας βεζύρης ἀρχηγὸς τοῦ ἐναντίον τῶν
πασάδων ἀποσταλέντος στρατοῦ, ἐθανατώθη ἐντὶ ἐπανόδῳ
τοῦ ἐκείνου τῶν θησαυρῶν του μᾶλλον ἢ τῆς κακῆς του τύχης.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, ἀποθανόντος τοῦ πέρσου αὐτοκράτο-
ρος Σάχη-Ἀββᾶ, ὁ Μουράτ ὠφελήθη ἐκ τῆς ἀνηλικιωμένης τοῦ
υἱοῦ του, ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἑτέραν ἐπὶ τὸ κράτος αὐτοῦ ἐκ-
στρατείαν. Ἡ ἀρχηγία τῆς ἐκστρατείας ταύτης ἐνεπιτετεύθη
εἰς τὸν Χαφεί-Ἀλῆν. Μόλις ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἀνεχώρησεν, ὁ
σουλτάνος, παροργισθεὶς διὰ τὰς ἐπανειλημμένας τῶν γενιτσάρ-
ων σφάξεις, ἐλούσθη ἐντὸς ποταμοῦ αἵματος. Ὁ μουφτής
ἀπηγγονίσθη παρὰ τὴν ἀγιότητα τοῦ προσώπου του· πολ-
λοὶ δ' ἕτεροι δυστυχεῖς κατεκρεουργήθησαν διὰ τὸ μόνον
ἁμάρτημα ὅτι διενυκτέρευσαν ὀλίγον περισσώτερον τοῦ συνή-
θους, ἢ διότι ἐφωράθησαν ἀγοράζοντες καπνόν. Τὸ δὲ παραδο-
ζώτερον πάντων εἶναι, ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τῆς συγχύσεως ταύτης,
ἱησουῖται τινές, οἱ ὅποιοι εἶχον παρεισδύσει εἰς τὴν χώραν
ταύτην, ἐξωρίσθησαν ἅπαντες κατὰ διαταγὴν τοῦ σουλτάνου
ὡς δημοσιεύσαντες βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναγράφον ἐκάκιζον
τὸν Προφήτην.

Ἡ τῶν τέκνων τοῦ Λαγιόλα εἰμαρμένη φαίνεται νὰ ᾔται
πανταχοῦ ἡ αὐτὴ· πανταχοῦ ὑποκινουσι τὴν διχόνοιαν, παν-
ταχοῦ δ' αἰσχροῦς ἐκδιώκονται.

Ὁ Χαφεί-Ἀλῆς, βεβιασμένος νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ Βαγδάτιον,
ἀπέθνησκεν ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως ταύτης ἀπειρηκὸς ὑπὸ
τῶν ἐτῶν καὶ τῆς κοπώσεως. Πρὶν ἢ κλείσῃ οὗτος τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς, ἔγραψε πρὸς τὸν κύριόν του, προτρέπων αὐτὸν ὅπως
κλείσῃ εἰρήνην μετὰ τοῦ Σοφῆ. Ἡ παραίνεσις αὕτη τοῦ ἀπο-
θανόντος στρατηγοῦ εἰσηκούσθη ὑπὸ τοῦ Μουράτ. Ἐξεστρά-
τευσεν οὗτος μετὰ ταῦτα ἐγκαντίον τοῦ μονάρχου τῶν Δρού-
σων Φαχρεδδίν, γέροντος ἡγεμόνος, χριστιανικῆς καταγωγῆς,
ὁ ὁποῖος ἐπὶ κεφαλῇ δραχμῶν γενναίων μαχητῶν ἐπάλασεν ἐπὶ
δύο ἔτη κατὰ τῶν πολυαρίθμων τουρκικῶν λεγεώνων. Τέλος
τῆς τύχης προδούσης αὐτὸν, ἐξήτησεν οὗτος ἄσυλον ἐντὸς
τῶν σπηλαίων τοῦ Λιβάνου, ὅθεν τὴν παρακλήσει τοῦ σουλτά-
νου μεταβάς μεθ' ὅλων του τῶν ὁπλυστῶν εἰς Κωνσταντινού-
πολιν, ἐδεξιώθη εὐμενῶς καὶ ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Με-

τὰ παρέλευσιν ἑως ὀλίγου χρόνου ὁ γεραιὸς καὶ ἐνδοξος οὗτος
ἡγεμὼν ἀπωλέσθη θῦμα τοῦ φθόνου τῶν μεγιστάνων γενόμε-
νος. Ἡ χώρα αὐτοῦ ἅπασα προσηρτήσθη εἰς τὸ ὀθωμανικὸν
κράτος.

Αἱ θανατώσεις διεδέχοντο ἀλλήλας μετὰ καταπληκτικῆς
ταχύτητος. Βεζύροι, πασάδες, φίλοι, σύμμαχοι, ἅπαντες τὴν
αὐτὴν ὑφίσταντο τύχην. Ἀγέρωχος ὁ Μουράτ ὡς βασιλεύων
ἐπὶ πτωμάτων, ἐπίστευσεν ὅτι οὐδὲν ἴδύνατο ν' ἀντιστῇ εἰς
τὴν θέλησίν του. Ἐξεστράτευε κατὰ τῆς Περσίας καὶ πολι-
ορκήσας τὴν Ἐριβάνην ἐκυρίευσεν αὐτὴν μετὰ τριῶν ἐβδο-
μάδων ἀποκλεισμών. Ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως ταύτης· γρά-
ψας, ἀπέστειλε τὴν διαταγὴν νὰ θανατώσῃ τὸν ἀδελ-
φόν του Βαγιαζήτ, ἡγεμόνα πεπρωκισμένον διὰ τῶν ὡραιότε-
ρων καὶ σπανιωτέρων προτερημάτων. Ἡ ἀδελφοκτονία αὕτη
διαταγὴ ἐξετελέσθη παραχρῆμα. Μόλις ἐπανῆλθεν οὗτος εἰς
τὴν πρωτεύουσάν του, προητοιμάσθη ὅπως ἐπιτεθῇ κα-
τὰ τῶν Κοζάκων τῶν πρὸ μικροῦ καταλαβόντων τὴν ἐπὶ τοῦ
ποταμοῦ Δὼν Ἀζόφην, ὅτε προσεβλήθη ὑπὸ νόσου καταδικα-
σάσης αὐτὸν εἰς ἐντελὴ ἀπραξίαν.

Ἐν ἀναρρώσει δὲ διατελὼν διέταξε νὰ θανατώσῃ τὸν
ἐλληνα πατριάρχην. Ὁ βεζύρης Μεχμέτ πασᾶς, τὸν ὁποῖον ὁ-
μοία σχεδὸν τύχη ἡπείλει, δὲν ἔσωσε τὴν κεφαλὴν του ἢ ἀφ'
οὗ κατέθηκε τὰς σφραγίδας καὶ διένειμεν ἅπασαν τὴν χρηματι-
κὴν του περιουσίαν.

Ὁ Μουράτ ἀναρρώσας ἐντελῶς ὤρμᾳ κατὰ τῆς Περσίας. Φθά-
νει πρὸ τοῦ Βαγδατίου, ἐνθα, περιβεβλημένος στολὴν ἀ-
πλοῦ γενιτσάρου, ἐργάζεται μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς τά-
φοις. Ἡ δραστηριότης του αὕτη ἀποδίδει αὐτῷ τὸν τίτλον
Γαζή, ἥτοι ἀτρόμητος, ἀήττητος. Ἡ περσικὴ φρουρὰ συνισα-
μένη ἐξ ὀγδοήκονα χιλιάδων ἀνδρῶν συνθηκολογεῖ τῷ 1638,
ἀφ' οὗ ἐπεδειξάτο τεραστίαν ἀνδρίαν.

Οἱ πορθηταὶ ὅμως, παραβάντες κατὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν ταύ-
την εἰσέλασιν αὐτῶν τοὺς ὁροὺς τῆς συνθήκης, κατέσφαξαν

ἀντὶ τῆς διαταγῆ τοῦ σουλτάνου ἀπαντᾷ τοὺς ἐν αὐτῇ εὐρεθέντας, ὡς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους στρατιώτας εἰς τὸ φῶς τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀναφθέντων πυρῶν. Μετὰ τὴν βάρβαρον ταύτην πράξιν ἡ πόλις δὲν παρίστα ἡ ἐστὶν ἀμεταδοτικῆς νόσου, ἐνεκα τῆς ὁποίας ὁ νικητὴς οὗτος ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτήν. Εἰσῆλθε μετ' ὀλίγον ἐν θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν, περιβεβλημένος περσικὴν στολήν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον προσβληθεὶς οὗτος ὑπὸ σοβαρᾶς ἀσθενείας, τὴν ὁποίαν διηρέθιζε διὰ τῆς καταχρήσεως τοῦ οἴνου καὶ ἄλλων διαφόρων μεθυστικῶν ποτῶν, περιῆλθεν εἰς κατάστασιν παραφροσύνης. Ἐξηκολούθει ζητῶν μετὰ μεγάλων κραυγῶν τὸν ἀδελφόν του Ἰβραῖμ, τὸν μόνον, οὗτινος ἐφείσθη τῆς ζωῆς ἐνεκα τῆς σωματικῆς ἀσθενείας καὶ τῆς μεγάλης του ἡλιθιότητος. Ἀλλ' ἡ μανία τοῦ ἡγεμόνος τούτου εἰς τοιοῦτον ἐφθασε βαθμὸν, ὥστε οἱ ἐν τῷ σεραγίῳ δὲν ἐπέτρεψαν ποσὴν τῇ Ἰβραῖμ ὥπως προσέλθῃ αὐτῷ.

Ἐν τοιαύτῃ διατελῶν καταστάσει, ὁ Μουράτ ἐξέπνευσε τῷ 1640, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα δύο ἐτῶν, βασιλεύσας δέκα ἐπτὰ ἔτη. Ὁ μονάρχης οὗτος ἦτο κάτοχος μικρᾶς παιδείας, ἐτέρπετο δ' ἀναγινώσκων συνεχῶς τὸν Μακιαβέλλον, τὸν ὁποῖον εἶχε μεταφράσει εἰς τὴν γλῶσσάν του.

Ὁ σουλτάνος οὗτος ἀποθανὼν, εὐρέθη ἐστερπημένος τέκνων. Ἐν τούτοις ὁ ἀδελφός του Ἰβραῖμ, ἐξελθὼν τῆς εἰρκῆς, ἐν ἣ ἦτο ἐγκλεισμένος, κατέλαβε τὸν θρόνον. Ἦτο δύσμορφος, ὠχρὸς, ἱσχνὸς, ἀγένειος, ἐπιληπτικὸς, ἔχων σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν ὄψιν ἐντελῶς παραμεμορφωμένην ὑπὸ τῆς εὐλογίας. Παρὰ τὰ προφυλακτικὰ μέτρα, ἅτινα ἔλαβεν ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἡγεμὼν ὥπως ἀποκρύψῃ τὴν δυσμορφίαν ταύτην εἰς λαὸν, ὁ ὁποῖος ἔκρινε σχεδὸν πάντοτε ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ θεὰ αὐτοῦ προὔξενεσι λὶαν δυσάρεστον ἐντύπωσιν εἰς τὸ πλῆθος, ὅπερ ἄλλως τε δὲν ἔσχεν ἄλλοτε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐπανιδῇ αὐτόν· διότι ὁ Ἰβραῖμ, ἐγκλεισθεὶς ἐντὸς τοῦ γυναικωνίτου του, δὲν ἐσυλλογίσθη πλεον ἢ τὰς ἡδονάς. Ἡ ὕγεια αὐτοῦ ἐνεκα τῶν

πολλῶν καταχρήσεων ἡλλοιώθη εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ φόβον εἰς τοὺς Τούρκους περὶ τῆς ἐντελοῦς τῆς γενεᾶς τοῦ Ὁσμάν ἀποσβέσεως. Ὁ φόβος οὗτος ἀπέβη ἀνυπόστατος· καθότι ἡ γέννησις υἱοῦ ὀνομασθέντος Μωάμεθ ἐματαιώσε μετ' ὀλίγον τὰς ἐλπίδας τοῦ Χάνου τῶν Ταρτάρων, ἡ δὲ τῆς Ἀζόφης ὑπὸ τῶν Τούρκων στρατηγῶν ἀνάκτικσι, συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καταστρέψῃ αὐτὰς ἐντελῶς.

Ἡ σουλτάνα Βαλιδὲ καὶ ὁ βεζύρης, οἵτινες ἐνέμοντο τὴν ἔξουσιν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὀκνηροῦ καὶ ἀκηδοῦς τούτου βασιλέως, περιῆλθον ἀνεπαισθίτως ἐκ κρυφίας ἀντιζηλίας εἰς φανερόν καὶ ἀδιάλλακτον πρὸς ἀλλήλους πόλεμον. Τοῦ βεζύρου ἐνεργήσαντος ὅπως θανατωθῇ ὁ πασᾶς τῆς Κύπρου, ἡ σουλτάνα ἐξ ἐκδικήσεως ὀρμημένη προὔκάλεσε μετ' ὀλίγον διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς τὴν θανάτωσιν τοῦ βεζύρου.

Ὁ διπλοῦς οὗτος φόνος ἠνέφξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἰβραῖμ, ὁ ὁποῖος χωρὶς νὰ κέκτῃται ἱκανότητα εἰς τὸ κυβερνᾶν, ἐζήτησε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοῦτο, καὶ τοιοῦτοτρόπως οὐδὲν ἄλλο ἔπραξεν ἢ νὰ παρεμβάλλῃ προσκόμματα εἰς τὴν διοικητικὴν τοῦ κράτους ἀρχήν.

Δούλη τις, ἥτις ἀνῆκε τῷ ἀρχηγῷ τῶν μαύρων εὐνούχων, τεκούσα υἱὸν τὸν αὐτὸν μὲ τὴν σουλτάναν χρόνον, διωρίσθη ὡς τροφὸς τοῦ ἀρτιγεννήτου ἡγεμόνος· ἐνεκα τῆς ὠραιότητός της ὅμως προσελκύσατο μετ' ὀλίγον τὴν εὐνοίαν τοῦ μονάρχου. Ἡ φιλία αὕτη διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῆς σουλτάνας. Ἡμέραν τινὰ περιδιαβάζων οὗτος ἐντὸς τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων μετὰ τῆς τροφοῦ καὶ τοῦ τέκνου τῆς δούλης ταύτης, « ἰδοὺ, τῷ λέγει ἡ σουλτάνα δεικνύουσα αὐτῷ τὸν Μωάμεθ, ἰδοὺ, οὗτος εἶναι ὁ νόμιμος υἱός σας, καὶ ἐπομένως οὗτος μόνον καὶ δικαίως πρέπει νὰ χαίρῃ τὴν ἀγάπην σας. » Παροργισθεὶς ἐκ τῆς ἀποστροφῆς ταύτης τῆς σουλτάνας, ὁ Ἰβραῖμ κατεκρήμνισε τὸν νεαρὸν ἡγεμονόπαιδα, υἱὸν του, ἐντὸς δεξαμενῆς· οἱ ἐν τῷ σεραγίῳ ὅμως, ἰδόντες τὴν μισαρὰν καὶ ἀποτρόπαιον τοῦ ἀπατόρου, τούτου πατρὸς πράξιν, ἐδραμον ταχέως εἰς βοήθειαν

τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τούτου βλαστήματος, ὅπερ καὶ κατώρ-
θωσαν νὰ σώσωσι.

Μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἡ δούλη, προβλέπουσα τὸν ἐπα-
πειλουντὰ αὐτὴν κίνδυνον, λαμβάνει τὴν ἄδειαν ν' ἀπομακρυ-
θῇ τοῦ σεραγίου μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ κυρίου της, τοῦ μαύ-
ρου ἀρχιευνούχου. Ὁ λαὸς, βλέπων τὰς διὰ τὴν ἀναχώρησιν
αὐτῆς ἐνεργουμένας προετοιμασίας, ὑποθέτει ὅτι τὸν Μωά-
μεθ ἀπάγουσι μακρὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Οἱ ἱππό-
ται τῆς Μελίτης, ἀπατηθέντες ἐκ τῆς ψευδοῦς ταύτης φή-
μης, ἐπιτίπτουσι κατὰ τῆς συνοδίας ταύτης, ἧς καὶ καθί-
στανται κύριοι μετὰ πεισματώδη ἀντίστασιν. Πεισμένοι
καλῶς ὅτι κατέχουσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν τὸν ἐπίδοξον τοῦ
θρόνου τῶν Ὁσμανλίδων κληρονόμον, ἐπιδαψιλεύουσι τῷ νεα-
ρῷ τούτῳ αἰχμαλώτῳ τὰς προθυμοτέρας περιθάλψεις καὶ τι-
μὰς· ἀλλ' ὅτε ἔμαθον τὴν ἀπάτην τῶν, ἐχειροτόνησαν τὸν ὑπο-
τιθέμενον τοῦτον διάδοχον, μοναχὸν, γνωστὸν ἕκτοτε ἐν Πα-
ρισίοις καὶ ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ «πατρὸς Ὁθωμανοῦ». Ἡ
νῆσος Κρήτη εἶχεν ὑποδεχθῇ τοὺς Μελιταίους τούτους με-
τὰ τῆς λείας τῶν. Ἡ διαγωγή τῶν ἱπποτῶν τούτων ἐκρίθη
ἀξιόποινος· διὸ κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1645, ὀγδοήκοντα
δύο γαλέραι, εἴκοσι πολεμικὰ πλοῖα καὶ τριακόσιαι λέμβοι
ἐξέπλευσαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως ἀπέλθωσιν εἰς τι-
μωρίαν τῶν διαπραξάντων τὸ ἔγκλημα τοῦτο.

Ἡ νῆσος Κρήτη προσεβλήθη μετ' ὀλίγον ὑπ' αὐτῶν.

Τὰ Χανιά καὶ ἡ Ῥέθυμνος συνθηκολογοῦσιν· αἱ ἄλλαι ὅμως
τῆς νήσου πόλεις ἀνθίστανται καὶ δὲν παραδίδονται ἢ κατὰ
τὴν ἀκόλουθον βασιλείαν. Ὁ καπετὰν Ἰουσοῦρ παῖς, ὅστις
ἤρχε τῆς ἐνδόξου ταύτης ἐκστρατείας, ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ
στερηθῇ τῆς ζωῆς του μετὰ τὴν νίκην ταύτην· διότι ὁ ἡλίθιος
Ἰβραὴμ ἀντὶ πάσης ἀμοιβῆς ἐπαμύνην αὐτῷ τὸν βρόχον.
Μετὰ τὴν ἀδικον τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρὸς θανάτωσιν, οἱ
γενίτσαροι ἀγανακτήσαντες ἐπανεστῆσαν ἅπαντες κατὰ τῆς
κυβερνήσεως, ἡ ὁποία ὅπως καὶ ἀπείχετο τὸν ἀναδραστήν τοῦ

κτον, κατέφυγε κατὰ τὸ σῆμα εἰς νυκτερινὰς θανάτωσεις.

Ὁ ἐξωτερικὸς πόλεμος προσετέθη μετ' ὀλίγον εἰς τὰς ἐσω-
τερικὰς ταύτας ταραχάς. Ὁ σουλτάνος, ὅπως ἀποκρούσῃ τὴν
ἐπὶ τὴν Δαλματίαν ἐπιδρομὴν τῶν Ἑνετῶν, ἀπέστειλε στρατὸν
ἐναντίον αὐτῶν. Ἡ ἐκστρατεία αὕτη, ἥτις εὐτυχῆς ἐκείνης
τῆς Κρήτης, ἔληξε διὰ τῆς ἀπώλειας μιᾶς μάχης καὶ τῆς ἐγ-
καταλείψεως τῆς Νοβιγράδης, τῆς ὁποίας οἱ νικηταὶ κατέσκα-
ψαν τὰ τείχη. Ἐν τούτοις ὁ σουλτάνος παρεδίδετο ἐτι μᾶλλον
εἰς τὴν κραιπάλην καὶ τὴν ἀκολασίαν. Πολλαὶ γράται τῇ δι-
αταγῇ αὐτοῦ περιήρχοντο τὴν πόλιν προσπαθοῦσαι ν' ἀνακα-
λύψωσι νέας ἐξόχους καλλονάς, αἱ ἡγόραζεν ἢ ἀπήγαγεν οὗτος.
Τῷ ὠμίλῳ περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ μουφτῆ μὴ τολμῶν ὁ-
ρῶς οὗτος νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ αὐτὰ εἰς ἃ ἀπέναντι τῶν ἄλ-
λων μέσα ὅπως διαφθεῖρῃ τὴν θυγατέρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς θρη-
σκείας, ἐζήτησεν αὐτὴν εἰς γάμον παρὰ τοῦ πατρὸς της, ὁ ὁ-
ποῖος ἀπεκρίθη ὅτι δὲν δύναται ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς θελήσεις
τῆς θυγατρὸς του. Ἄν καὶ ὁ σουλτάνος ἐπέμενεν εἰς τὴν ἀπό-
φασίν του, ἡ δυσμορφία ὅμως καὶ αἱ κακίαι αὐτοῦ διήγειραν
τὴν πικρὰν τῆς κόρης ταύτης κατ' αὐτοῦ ἀπέχθειαν, ἀπολή-
ξασαν εἰς παντελεῆ ἄρνησιν. Ἀγανακτῆσας τότε ὁ μονάρχης ἐπὶ
τῇ προσγεννημένῃ αὐτῷ ὕβρει, ἀπήγαγε τὴν νεαρὰν κόρην, τὴν
ὁποίαν διαφθεῖρας ἀπέπεμψεν εἰς τὸν πατέρα της. Γνωστῆς
γενομένης τῆς ὕβρεως ταύτης, σύμπασα ἡ πόλις ἐπανίσταται.
Μάτην ὁ μέγας βεζύρης διατάττει θανατικὰς ποινὰς· ἡ τα-
ραχὴ ἐπιτείνεται, ζητοῦντος τοῦ λαοῦ ἐπιμόνως καὶ μετ' ἀ-
λαλαγμῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ σουλτάνου. Ἐπειδὴ ὅμως οὗτος
περιετρόνησε τὴν αἵτησιν τῶν ταύτην, οὗτοι κηρύττουσιν αὐ-
τὸν ἑκπτωτον τοῦ θρόνου, καὶ ἀναγορεύουσιν ἀντ' αὐτοῦ
σουλτάνον τὸν Μουράτ, γέροντα ὀγδοήκοντούτιδα, τὸν ὁποῖον
ἀπέσπασαν ἐκ τοῦ σώματος τῶν σπαχίδων. Εἰσάγεται οὗτος
μετ' ὀλίγον παρὰ τῷ Ἰβραὴμ, ὁ ὁποῖος, ἀντὶ ν' ἀκούσῃ τὰς
συμβουλὰς του, λαμβάνει αὐτὸν ἐκ τοῦ πάγωνος καὶ τὸν βί-
πτει. Κραυγαὶ θανάτου ἐγείρονται τότε ἐναντίον τοῦ σουλ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

πάνου, ὁ ὁποῖός εἰς μάτην προτείνει νὰ καθαιρέσῃ τῆς ἀρχῆς τὸν Μεχμέτ. Οὗτοι ἀποκρίνονται αὐτῷ δεικνύοντες τὴν κεφαλὴν τοῦ ὑπουργοῦ τούτου. Μετὰ πολλὰς τῶν στασιαστῶν παρεκτροπὰς, ὁ Ἰβραὶμ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς δριμυείας τοῦ μουφτῆ εὐγλωττίας, ταπεινοῦται εἰς βαθμὸν τοῦ νὰ ζητήσῃ χάριν. Ὁδηγηθέντος τούτου εἰς τὰς εἰρκτάς τοῦ σεραγίου, ὁ λαὸς ἀναγορεύει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν νεαρὸν Μωάμεθ Δ', ἐν ἑπταετείᾳ ηλικίας.

Ἐν τούτοις ἡ γραῖα σουλτάνα, φοβουμένη μὴ ἡ ἐξουσία περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῆς νέας Βαλιδῆς, μητρὸς τοῦ Μωάμεθ, ἐξαντλεῖ ἅπαντα τὰ μέσα, ὅπως ὑποστηρίξῃ τὸ κόμμα τοῦ υἱοῦ τῆς. Ἵνα προλάβωσιν ἕτερα ἐγκλήματα, ὁ βεζύρης μετὰ τοῦ μουφτῆ διατάττουσι τότε τὸν θάνατον τοῦ Ἰβραὶμ. Ὅτε ποῖα ὅμως ἀντίθετος καὶ περίεργος σύμπτωσης! Ὅτε προσήνεγκον αὐτῷ τὸ σκῆπτρον ἐνόμισεν ὅτι ἤλθον ὅπως στραγγαλίσωσιν αὐτόν· ἡδὴ δ' ὅτε προσήλθον ὅπως τὸν θανατώσωσιν, ἐνόμισεν ὅτι ἐπρόκειτο ν' ἀπολύσωσιν αὐτὸν τῶν δεσμῶν του. Ἀπέθανε τῷ 1648, ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐνὸς ἐτῶν, βασιλεύσας ὀκτὼ μόνον ἔτη.

Οἱ σπαχίδαι, οἵτινες εἶχον ζητήσει τὴν θανάτωσιν τοῦ Ἰβραὶμ, ἔμαθον αὐτὴν μετ' ἀγανακτικῆς καὶ ἐξεμάνης κατὰ τῶν ἐκτελεστῶν τῆς διαταγῆς των. Ὁ μουφτῆς ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἡδύνατο ἄλλως ν' ἀποτρέψῃ τὸν ἐπαπειλοῦντα τὴν κεφαλὴν του κίνδυνον ἢ θυσιάζων τὸν μέγαν βεζύρην, τὸν φίλον του. Οὕτως ὁ τελευταῖος οὗτος ἐθανατώθη μετ' ὀλίγον, ἡ δὲ κεφαλὴ του ἐξετέθη εἰς θέαν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραγίου. Οἱ δορυφόροι, οἵτινες εἶχον ἀπαγχονίσει τὸν Ἰβραὶμ, ἐρρίφθησαν ἅπαντες εἰς τὴν θάλασσαν.

Τὴν στάσιν ταύτην διεδέξατο μετ' ὀλίγον ἑτέρα πολλῶν φοβεροτέρα. Ἡ σουλτάνα Κιοσέμ, ἐκ φόβου πρὸς τὴν ἐξουσίαν τῆς μητρὸς τοῦ Μωάμεθ φερομένη, ἀποφασίζει μετὰ τοῦ ἀγὰ τῶν γενιτσάρων νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Σουλεϊμάν, τὸν μικρότερόν της ἀδελφόν, τοῦ ὁποῦ ἡ μήτηρ εἶχεν ἀπο-

θάνει πρὸ πολλοῦ. Ὁ νέος βεζύρης Σιὰν, ὅλος ἀφωσιωμένος εἰς τὸν κύριόν του, προσποιεῖται ὅτι λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συνωμοσίαν ταύτην· ἀλλὰ τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἣν ἐπρόκειτο αὕτη νὰ ἐκτελεσθῇ, ἐκλείσεν οὗτος καλῶς τὰς θύρας τοῦ σεραγίου καὶ διέταξε ν' ἀποκρούσωσι τὴν βίαν διὰ τῆς βίας. Ἀφύπνισαντες μετ' ὀλίγον τὸν Μωάμεθ μετὰ τῆς σουλτάνας Βαλιδῆς, παρουσιάζουσιν αὐτοὺς εἰς τὸν στρατὸν, καὶ τοὺς ὀδηγοῦσιν ἀκολούθως εἰς τὴν μεγάλην τοῦ διβανίου αἰθουσάν· ἐνθα οἱ μεγιστάνες καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ κράτους ἀξιωματικοὶ ἦσαν ἤδη συνηθροισμένοι. Ὁ βεζύρης ἐκτίθησι τὰς λεπτομερείας τῆς συνωμοσίας ταύτης, καὶ προτείνει ἵνα ἡ σουλτάνα Κιοσέμ, ἡ ἐξυφάνασα αὐτὴν, θανατωθῇ ἀνεὺς ἀναβολῆς. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν λευκὸς τις εὐνοῦχος, πολμήσας νὰ λάβῃ τὸν λόγον ὑπὲρ αὐτῆς, ἐσφάγη πάραυτα ὑπὸ τινος βαλτατζῆ. Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἀνεπήδησε μετ' ὀρμῆς μέχρι τοῦ βασιλόπαιδος, ὁ ὁποῖος φοβηθεὶς ἐδραμεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ βεζύρου.

Ἐν τούτοις ἅπανα ἡ πόλις ἦτο ἐκτεθειμένη εἰς τὰς φρικωδεστέρας ταραχάς. Οἱ γενίτσαροι ἐξήμουν μυρίας ἐναντίον τοῦ βεζύρου ὕβρεις καὶ ἀπειλὰς, ὡς προδόντος αὐτούς. Ὅτε δ' ἡ στιγμή τῆς θανάτωσης τῆς σουλτάνας Κιοσέμ ἐφθασεν, ἐπαρουσίασαν τῷ σουλτάνῳ τὴν καταδικαστικὴν αὐτῆς ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ὑπέγραψεν οὗτος μὲ τρέμουσαν χεῖρα. Μαθοῦσα αὕτη τὸν κίνδυνον, ὅστις τὴν ἠπείλει, ἐζήτησε νὰ κρυβῇ ἐντὸς σκευοθήκης ὑπὸ τοὺς τάπητας· ἀνακαλύψαντες ὅμως ἀπήγαγον αὐτὴν οἱ δῆμιοί της εἰς θανάτωσιν. Μάτην ἡ σουλτάνα αὕτη ἔχουσε πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν σωροὺς φλωρίων· οὗτοι ἐσπευδὸν νὰ στραγγαλίσωσιν αὐτὴν, ὅπως ἀρπάσωσι τοὺς ἀδάμαντας καὶ τοὺς λοιποὺς τιμαλφεῖς κόσμους, ὑφ' ὧν αὕτη ἦτο κεκαλυμμένη. Μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ἀνοίγουσι τὰς θύρας τοῦ σεραγίου. Οἱ ἐν αὐτῷ στρατιῶται προχωροῦσι τότε πρὸς τοὺς ατασιαστὰς γενιτσάρους, εἰς τοὺς ὁποίους δεικνύουσι διαταγὴν τοῦ σουλτάνου, δι' ἧς διώριζεν οὗτος τοὺς τρεῖς αὐτῶν ἀρχικροῦς διοικητὰς ὀρισμένων ἐπαρχιῶν. Μετὰ τὴν ἀνά-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

γνωσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης ἅπαντες κατατάσσονται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Προφήτου. Κατευνασθεῖσης τῆς στάσεως μετ' ὀλίγον, οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποδειχθέντες διοικηταὶ θανατοῦνται μετὰ τοῦ βεζύρου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν βραχὺν τῆς διοικήσεώς του χρόνον εἶχε προσελκύσει ἅπάντων σχεδὸν τὴν δυσμένειαν.

Ἐν τούτοις ὁ Μωάμεθ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βάθος τοῦ σεραγίου του, ὅπως ζῆσθ ἐκεῖ ἐν εἰρήνῃ ὑπὸ τὰς φρονίμους τῆς μητρὸς του ὁδογίας. Ἀλλ' ὅτε συνεπλήρωσεν οὗτος τὸ δέκατον πέμπτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ὁ νέος βεζύρης, Κιουπρουλῆ πασᾶς, σεβάσμιος γέρων, ἐκβαλὼν τοῦ σεραγίου ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν Δαλματίαν. Διάφοροι ὅμως διαπραγματεύσεις διαμειφθεῖσαι τότε μετὰ τῶν Ἑνετῶν ἀνέστηλαν μετ' ὀλίγον τὴν πορείαν τῆς ἐκστρατείας ταύτης.

Ἐν τῇ αὐτῇ διατελούντων τῶν πραγμάτων καταστάσει, ὁ πασᾶς τοῦ Χαλεπίου Ἰβραήμ, προβαλὼν νέον τινὰ ἀγύρτην ὡς υἱὸν τοῦ Μουράτ Δ', συνήθροισεν ὑπὸ τὰς σημαίας του τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν.

Ὁ βεζύρης μετὰ τοῦ Μωάμεθ ἐβάδισαν ἐναντίον αὐτοῦ ἀγόντες πολυάριθμον στρατόν. Ἐντελής τῶν στρατευμάτων τοῦ πασᾶ καταστροφή, φονευθέντος καὶ τοῦ ἰδίου κατὰ τὴν μάχην, ἐπέρανε τὴν ἐκστρατείαν ταύτην πρὸς ὦρελος τοῦ σουλτάνου.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τούτου, ὁ Μωάμεθ ὤρισεν ὡς τόπον διαμονῆς του τὴν Ἀδριανούπολιν, ὅτε καὶ ἀπώλεσε τὸν μέγαν του βεζύρην. Ἐγκατέλειπεν εὐτυχῶς οὗτος υἱόν, κληρονόμον τῶν ἀρετῶν του, τὸν ὁποῖον ὁ μονάρχης ἔσπευσε ν' ἀναδείξῃ εἰς τὴν θέσιν τοῦ πατρὸς του. Ἦγεν οὗτος τὸ σριακοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος, καὶ ἐκαλεῖτο Ἀχμέτ Κιουπρουλῆς. Ζητήσας κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τοῦ διοικητοῦ τῆς Τρανσυλβανίας ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ὁ σουλτάνος ἀπέστειλε στρατόν ἐναντίον αὐτοῦ. Ἡττηθεὶς μετ' ἄλλεπαλλήλους μάχας, ὁ βοῦρβαν τοῦτος ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ καθήκοντά του ἀποθηκόντος ὁμοῦ τούτου

μετὰ τινὰς καθόπιν τῆς ἡμέρας, ὁ αὐτοκράτωρ Λεσπόλδος ἔσχε τὴν ἀξίωσιν ὅπως αὐτὸς ὀρίσῃ τὸν διάδοχόν του τῆς Πύλης ὁμοῦς μὴ ἐπιτρεφάσης τοῦτο, ὁ πόλεμος ἐξερράγη μετὰ τῶν δύο τούτων μονάρχων. Ὁ Κιουπρουλῆς ἐβάδισε μετὰ τοῦ μαθητοῦ του πρὸς τὸν Δούναβιν. Τρεῖς ὀχυρά πόλεις ἐπαρουσιάζοντο πρὸ αὐτῶν, ἡ Νεσυχαιούσελ, ἡ Ἰαβαρίνη καὶ τὸ Κομόρνον. Προχωροῦσιν οὗτοι κατὰ τῆς πρώτης ὑπερασπιζομένης ὑπὸ τοῦ κόμητος τοῦ Φοργάτ. Ἐνῶ ὁμοῦς ὁ τουρκικὸς στρατὸς διέβαινε τὸν ποταμὸν, ἡ ἐκ πλοίων κατεσκευασμένη γέφυρα συντρίβεται, τέσσαρες δὲ χιλιάδες ἀνδρῶν ἀποσπῶνται ἐκ τοῦ ὅλου στρατοῦ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὕχθιν. Ὁ κόμης τοῦ Φοργάτ ἐξέρχεται τότε τῆς πόλεως, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ σκότους τῆς νυκτὸς, ἐπιπίπτει κατὰ τῶν πεσάρων τούτων χιλιάδων Τούρκων, ὧν φονεύει τοὺς ἡμίσεις.

Ἐν τούτοις τῆς γεφύρας ἐπισκευασθείσης, ὁ τουρκικὸς στρατὸς περαιοῦται τὸν ποταμὸν, ὁ δὲ κόμης μόλις καὶ μετὰ βίας διαφεύγει τὴν αἰχμαλωσίαν μετὰ δρακὸς ἱππέων.

Τυχαιὸν συμβεβηκὸς ἐπετάχυνε τὴν παράδοσιν τῆς Νεσυχαιούσελ. Τῆς πυριτοθήκης τῆς πόλεως ταύτης ἀνατιναγθείσης, ἡ φρουρὰ αὐτῆς ἐσυνθηκολόγησε μετὰ τῶν τιμῶν τοῦ πολέμου. Ἡ ἄλωσις τῆς πόλεως ταύτης παρεκολουθήθη ὑπὸ τῆς τῶν Λέβεντο, Νοβιγράδης καὶ Νίτρας. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ὁ βεζύρης διῆλθε τῆς Ραάβης ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν γερμανικῶν καὶ γαλλικῶν στρατευμάτων, διοικουμένων ὑπὸ τοῦ περιφήμου Μοντεκούκουλλη καὶ τοῦ μαρκησίου δὲ Κολινῆ. Ἡ θρασυτεὴς αὕτη δὲν ἔσχε τὴν πρόσδοκωμένην εὐτυχίαν ἐκβασιν καθότι οἱ Τούρκοι ἀπώλεσαν εἰκοσι πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν. Ὅτε ἡ εἰδήσις τῆς καταστροφῆς ταύτης ἀφίκετο εἰς Ἀδριανούπολιν, ἡ πόλις αὕτη ἦτο φωταγωγημένη πρὸς τιμὴν τῆς νίκης, ἣν ὁ βεζύρης εἶχε προαναγγεῖλει εἰς τὸν κύριόν του. Ἡ κατάπληξις τῶν πολιτῶν ὑπῆρξε μεγίστη. Ὁ Μωάμεθ ἔσπευσε τότε νὰ κλείσῃ τὴν εἰρήνῃν μετὰ τοῦ Λεσπόλδου,

ΙΑΚΩΒΑΚΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ὁ σουλτάνος οὗτος διήρχετο ἐλόκληρον τὸν καιρὸν τοῦ θηρεῶν, ὀλίγον δὲ φροντίζων περὶ τῶν τοῦ κράτους ὑποθέσεων. Ἐκέκτητο πρὸς τοῖς ἄλλοις αἰσχροῦν τι ἐλάττωμα, ὅπερ ματαίως ἤθελε τις ἀπαντήσει ἐν τῷ βίῳ τοῦ πατρὸς του Ἰβραήμ, διαγαγόντος αὐτὸν ἐν μέσῳ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀκολασιῶν ἡγάπα δὴλον ὅτι τοὺς νέους θαλαμηπόλους πλείω τῶν θελκτικωτέρων παλλακῶν.

Ἐν τούτοις ἡ πολιορκία τῆς Κρήτης ἐξηκολούθει ἤτο ἐπανάληψις τῆς περιφήμου πολιορκίας τῆς Τροίας.

Λουδοβίκος ὁ ΙΔ', καίτοι σύμμαχος τοῦ σουλτάνου, εἶχεν εἰσαγάγει κρυφίως ἑπτὰ χιλιάδας μαχητῶν εἰς τὴν νῆσον αὐτήν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν δουκῶν τοῦ Βοφόρτ καὶ τῆς Νοάλλης. Ὁ Μοροζίνης ἀρχηγὸς τῶν Ἑνετῶν ἀνέλαβε τὴν ὑπεράσπισιν τῆς νήσου. Ὁ Κιούπρουλης ἄγων ἰσχυρὸν στρατὸν συνήνωθῃ μετ' ὀλίγον μετὰ τῶν πολιορκητῶν. Οἱ Τούρκοι κατέβαλλον πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως καταστῶσι κύριοι αὐτῆς, μάλιστα ἡ τέχνη τοῦ δι' ὑπονόμιον ἀνατιναγμοῦ τῶν φρουρίων διεκρίθη ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ἀκμῇ καὶ σπουδαιότητι, καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν ἀνήγγελλεν ἔτι τὴν παράδοσιν τῶν πολιορκουμένων. Τότε Ἕλλην τις, ὀνομαζόμενος Παγανός, ὁ ὅποιος ὑπηρετεῖ ἐν τῷ τουρκικῷ στρατῷ, μαθὼν ὅτι οἱ πολιορκουόμενοι ἀνέμενον γαλλικὰ πλοῖα πρὸς βοήθειάν των, διατάττει ν' ἀναχθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος πολλὰ πλοῖα τοῦ βεζύρου, τὰ ὅποια ἐπανερχονται τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν μετὰ γαλλικὴν σημαίαν καὶ προσορμίζονται ἐν τῷ ὄρμυ τῶν Τούρκων, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων φαίνονται δεξιούμενα διὰ μεγάλων ἐνδείξεων χαρᾶς. Ὁ Μοροζίνης, μὴ ἀμφιβάλλων πλέον ὅτι ὁ Λουδοβίκος ἐγκατέλιπε τὰ συμφέροντα τῆς Δημοκρατίας πρὸς ὄφελος τοῦ Μωάμεθ, προτείνει ὅρους παραδόσεως, οἱ ὅποιοι γίνονται δεκτοὶ ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἡ νῆσος, παραδοθεῖσα τῷ 1669, δὲν παρίστα ἢ σωρὸν τετρῶν καὶ ἐρείπίων.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐβρατίσθη ἐκ Σμύρνης, καλούμενος Σαβατὲ, ἀναγγέλλων ἑαυτὸν διὰ τὴν Μεσσίαν, διατρέχει τὴν

Ἑλλάδα, τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἱερουσαλὴμ, τὴν Δαμασκὸν, ἐκλέγει δώδεκα ἄνδρας ὅπως κηρύξωσι τοῦτο εἰς τὰς δώδεκα φυλάς, καὶ φθάνει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐνθα συλλαμβάνεται καὶ φυλακίζεται. Ἐν τῇ φυλακῇ δέχεται διαφόρους παρὰ τῶν ἐβραίων τῆς Πολωνίας, Γερμανίας, Ἑνετίας καὶ τοῦ Ἀμστελδάμου πρεσβείας. Ὁ σουλτάνος αὐτὸς ἐκ περιεργείας παρακινούμενος ἐπισκέπτεται αὐτὸν καὶ τῷ προτείνει ν' ἀσπασθῇ τὸν ἰσλαμισμόν, εἰ δὲ μὴ θέλει διατάξει ὅπως ἀνασκολοπίσωσιν αὐτόν· οὗτος ὅμως δὲν διστάζει ν' ἀποκριθῇ αὐτῷ, ὅτι ἐστάνη ἄνωθεν ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸν ἰσλαμισμόν διὰ τῆς ἐβραϊκῆς θρησκείας.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς περίπου ἔτους, τῶν Κοζάκων τῆς Οὐκρανίας τεθέντων ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Πύλης πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ζυγοῦ τῆς Πολωνίας, ὁ πόλεμος ἐκρήγνυται μετὰ τῶν δύο τούτων κρατῶν.

Ἐξηκολούθησεν οὗτος ἐπὶ πολὺν χρόνον μετ' ἐπιτυχίας τὰν λαντευθείσης, ὅτε ὁ ἀσθενὴς βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐξέπνευσε καὶ τὸ στέμμα ἐτέθη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μεγάλου στρατάρχου Σοδιέσκη, ὁ ὅποιος εἶχε πολλάκις διαπρέψει ἐν τῷ κατὰ τῶν Τούρκων πολέμῳ.

Ὁ Κιούπρουλης, εἰς τὸν ὅποιον ὁ τουρκικὸς στρατὸς ὤφειλε τοσαύτας νίκας, ἀπέθανεν ὡσαύτως. Ἐνεκα δὲ τῶν συμβάντων τούτων ὁ πόλεμος οὗτος ἀνεστάλη ἐπὶ τινα χρόνον.

Ὁ σουλτάνος ἐπιθυμῶν νὰ διατρυνώσῃ τὴν μεγάλην πρὸς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Κιούπρουλη ὑπόληψίν του, διώρισε τὸν γαμβρὸν του Καρὰ Μουσταφὰν εἰς τὴν θέσιν τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὁ ὅποιος ἐδήλωσε τὴν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἀναγόρευσίν του διὰ τῆς ἀπεστολῆς διακοσιῶν χιλιάδων ἀνδρῶν εἰς Πολωνίαν.

Παρὰ πολὺ ἀσθενὴς ὅπως ἀντιστῇ ἐν παρατεταγμένη μάχῃ, ὁ Σοδιέσκης περιεχαρὰκώθη εἰς θέσιν ἐπωφελεῖ λίαν δι' ἑαυτόν. Ἡ πείνα ἐμελλε νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτὸν ὅπως ἐξέλθῃ τοῦ μέρους τούτου, ὅτε ἡ εἰρήνη συνωμολογήθη.

Οἱ Κοζάκοι, δυσχεστερημένοι ἐκ τῆς τῶν Τούρκων καὶ τῶν Πολωνῶν προστασίας, κηρύττονται ὑποτελεῖς τῆς Ρωσσίας : νέα ἀφορμὴ πολέμου διὰ τὸν σουλτάνον, σπεύσαντα ν' ἀποστείλῃ πάραυτα ἐναντίον αὐτῶν τὸν σερασκέρην Ἰβραὶμ, ὁ ὁποῖος ἡττᾶται ὑπ' αὐτῶν κατὰ κράτος. Μετ' ὀλίγον οἱ Κοζάκοι ἀναφαίνονται ὡς πρόσκοποι τῶν νέων τῶν συμμάχων.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ Οὐγγροὶ ἐπανίστανται ἐναντίον τῆς Αὐστρίας, θέτουσιν ἐπὶ κεφαλῆς των τὸν νεαρὸν κόμητα Τεκελί, ὃν ἀποσπῶσι τῆς φυλακῆς, καὶ ἐπιγράφουσιν ἐπὶ τῶν σημαιῶν των «Pro aris et focis» ἥτοι ὑπὲρ βωμῶν καὶ ἐστιῶν. Ὁ Μωάμεθ λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐπανάστασιν ταύτην καὶ διατάττει τὸν Μουσταφᾶν νὰ ὁδηγήσῃ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Βιέννης στρατὸν ἐκ διακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν. Ὁ Λεοπόλδος, φεύγων τὴν ἀπειλουμένην αὐτοῦ πρωτεύουσιν, ἐμπιστεύεται τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς εἰς τὸν κόμητα τῆς Βυτερβέργης. Οἱ φοιτηταὶ τοῦ πανεπιστημίου συντάσσονται ἅπαντες τοῖς ὑπερασπισταῖς τῆς πόλεως. Ἡ πολιορκία αὐτῆς ἀρχεται τῇ 1683. Ἦδη πολλὰ ῥήγματα προξενηθέντα ὑπὸ τῶν πολιορκητικῶν μηχανῶν εἰς τὰ τείχη αὐτῆς, παρουσιάζουσιν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὸ μέσον δι' οὗ νὰ δύνανται οὗτοι νὰ εἰσέλθωσιν εὐκόλως ἐντὸς αὐτῆς· ἀλλ' ὁ βεζύρης, φοβούμενος μὴ οἱ ἄτακτοι στρατιῶται διαρπάσωσι τοὺς θησαυροὺς, οὗς αὐτὸς ἐπέβλεπεν ἀρνεῖται νὰ δώσῃ τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου. Ἐν τούτοις ὁ Σοβιέσκις ἐσπευδεν εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνεύουσας πόλεως. Φθάνει ἐγκαίρως· καθότι ἐὰν ἐβράδυνε μίαν ἔτι ἡμέραν ἢ πεῖνα ἤθελεν ἀναγκάσει αὐτὴν νὰ παραδοθῇ.

Ὁ γενναῖος Πολωνὸς ἐπιπίπτει κατὰ τῶν Τούρκων, νικᾷ αὐτοὺς καὶ ἀναγκάζει τὸν βεζύρην νὰ τραπῇ εἰς ἄτακτον φυγὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σημαίαν τοῦ Μωάμεθ, φθάνει ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Πράγης, ἔνθα μόλις καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθη νὰ συσσωματώσῃ τοὺς περισωθέντας αὐτοῦ στρατιώτας.

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπαγχονίσθησαν ἐκ τῶν ἡγχιγῶν του

καὶ ἀγγέλλει τῇ σουλτάνῃ ὅτι ἐτιμώρησε τοὺς ἐνόχους. Ὅτε ὅμως ὁ Τεκελί ἐφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀπακάλυψε τὴν δολιότητα τοῦ Μουσταφᾶ καὶ εἶδε μετ' ὀλίγον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ πίπτουσαν εἰς τὴν φωνὴν τῶν γενιτσάρων. Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον τὸ τουρκικὸν κράτος τρεῖς ὤφειλε νὰ διεξαγάγῃ πολέμους : τὸν μὲν ἐναντίον τοῦ δουκὸς τῆς Λουθαρηγγίας, τοῦ ἐξακολουθοῦντος τὰς ἐπὶ τὴν Οὐγγαρίαν ἐπιδρομὰς του· τὸν δὲ ἐναντίον τοῦ Σοβιέσκι, ὁ ὁποῖος ἐπ' ἀνήρχετο ὅπως πολεμήσῃ ἐν Πολωνίᾳ· τὸν δὲ τρίτον τέλος ἐναντίον τῆς Ἑνετίας, ἥτις βοηθουμένη ὑπὸ τῆς Μελίτης, τῆς Φλωρεντίας καὶ τοῦ πάπα, ἐξεδίκει ἐπὶ τῆς Πελοποννήσου τὴν ἄλωσιν τῆς Κρήτης.

Πανταχοῦ ἡ Πύλη ἀπέτυχεν ὑποστᾶσα μεγάλα δυστυχήματα. Μόνον ἐν Πολωνίᾳ, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐτήρησαν ἀμυντικὴν θέσιν, οὐδὲν αὕτη ὑπέστη.

Αἱ ἀποτυχαί αὗται προκάλεσαν πολλὰς θανατώσεις, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ Τεκελί δυνηθέντος νὰ διασῇ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ σουλτάνου, ὁ ὁποῖος ἐρρίψεν αὐτὸν εἰς τὰς εἰρκὰς των Ἑπτὰ-Πύργων. Ὁ σερασκέρης Σουλεϊμάν, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ἤρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως λάβῃ τὸν ἀπαίσιον βρόχον, ἀνηγορεύθη μέγας βεζύρης. Μόλις οὗτος ἀνεδείχθη ἐπὶ τοῦ αξιώματος τούτου, ἀπλευθέρωσε τὸν Τεκελί, ὁ ὁποῖος ἔσχε τὴν θρασύτητα νὰ εἰσχωρήσῃ ἐντὸς τοῦ καταληφθέντος αὐτοῦ κράτους, ἔνθα διήγειρεν εἰς στάσιν δέκα χιλιάδας ἐκ τῶν ὁπαδῶν του. Πλὴν ἅπασαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν. Ἡ Ἑνετία μετ' ἐπανειλημμένας ἐπιτυχίας ἐπέρανε τὴν κατάνκτησιν τῆς Πελοποννήσου· ὁ δὲ Σουλεϊμάν, βεβιασμένος νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν μετὰ τὴν ἀπώλειαν πολλῶν μαχῶν, ἐπ' ἀνήρχετο ἄπρακτος εἰς Κωνσταντινούπολιν φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν σημαίαν τοῦ Προφήτου καὶ τὰς σφραγίδας του κράτους. Ὁ στρατὸς ὅμως αὐτοῦ στασιάζας καθ' ὅδον ἀπέπειρε τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου βεζύρου εἰς τὸν Σιαβὺς πασᾶν, καὶ ἐβάρυνεν ἐσπευσμένως εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τὴν ἀπό-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

φασιν νά τιμωρήσῃ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ κράτους. Ὁ Μωάμεθ μαθὼν τὴν στάσιν ταύτην, ἐπεμψεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς τὰς σφραγίδας καὶ τὴν σημαίαν, ὅπως ἀναγκάσῃ τὸν στρατὸν νά ἐπιστρέψῃ· οὗτος ὁμως ἀπεκρίθη ὑπερηφάνως ὅτι ἤρχετο εἰς τὴν πρωτεύουσάν ἐπὶ τῷ σικιπῇ νά δώσῃ συμβουλὰς τῷ μονάρχῃ.

Τότε ὁ Μωάμεθ, ἵνα ἐλκύσῃ τὴν εὐνοίαν αὐτοῦ, διέταξε καὶ ἀπέκοψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀρχαίου τοῦ ὑπουργοῦ, πρὸς τὸν ὅποιον τσαούτην μέχρι τοῦδε εἶχε διατρανώσει φιλίαν. Τοσαύτη ὑποταγὴ καὶ ταπεινώσις δὲν κατώρθωσαν ν' ἀποσοβήσωσι τὸν κίνδυνον. Ὁ σουλτάνος ἀπειλούμενος ἐπρότεινε καὶ τρίτην ἤδη φορὰν ὅπως θυσιάσῃ τοὺς ἀδελφούς του καὶ αὐτὰ τὰ ἰδιά του τέκνα. Εἰς τὴν βάρβαρον καὶ σκληρὰν ταύτην πρότασιν ἡ ἀγανάκτησις τοῦ στρατοῦ δὲν εἶχε πλέον ὄριαν· ἀπήγαγεν οὗτος πάραυτα τὸν Μωάμεθ εἰς τὰς εἰρκτάς τοῦ ἀρχαίου σεραγίου, ἐνθα μετὰ πέντε ἔτη ἀπέθανε τῷ 1687, βασιλεύσας τεσσαράκοντα ἔτη. Πρὶν ἢ ἀποθάνῃ εἶχον ἀναγορεύσει ἐπὶ τοῦ θρόνου σουλτάνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Σουλεϊμάν Β'.

Ὁ Σουλεϊμάν εἶχε διαγάγει τὸν βίον μέχρι τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔκτου τῆς ἡλικίας· του ἔτους ἐν παντελεῖ παντὸς πολιτικοῦ ἀξιώματος ἀποχῇ.

Ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἤρξατο ἐν μέσῳ στρατιωτικῶν στάσεων. Οἱ γενίτσαροι ἀφ' οὗ εἰς μάτην προσεπάθησαν νά λάβωσι τὸν ὀφειλόμενον αὐτοῖς μισθόν, ἐπὶ τέλους ἀπελπισθέντες προσέβαλον τὰς οἰκίας τῶν ἀρχόντων, τῶν εἰσπρακτόρων καὶ τῶν πλουσίων ἐμπόρων· ἐν δὲ τῇ ταραχῇ αὐτῶν ταύτῃ ἐφάνευσαν τὸν μέγαν βεζύρην, τὸν ὅποιον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι εἶχον ἐκλέξει. Εἰσελθόντες ἀκολούθως ἐντὸς τοῦ σεραγίου ἀπήγαγον ἐκείθεν ἡμιγύμνους τὰς γυναῖκας, τὰς ὁποίας ἐπώλησαν διὰ πλειστηριασμοῦ ἐν μέσῳ ἀγορᾶς.

Ἡ προσγενομένη αὕτη εἰς τὰς πόλεις καὶ τὸν νόμον ὕβρις, διήγειρε τὸν λαὸν ἐναντίον τῶν γενιτσαρῶν. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος

ἤρξατο ἤδη, ὅτε ἐνεπιστεύθησαν τὰς σφραγίδας τοῦ κράτους τῷ Μουσταφᾷ πασᾶ, πλουσιωτάτῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἄρχοντι, ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι θέλει εἰσθαι ὑπεύθυνος οὗτος διὰ τὰ συμβησόμενα καὶ οὕτω τὰ πάντα ἐπανῆλθον εἰς τὴν προτέραν τῶν τάξιν.

Οἱ αὐτοκρατορικοὶ ἤσαντο περιφανεῖς ἐν Οὐγγαρίᾳ νίκας. Ἡ γυνὴ τοῦ Τεκελί, ἣτις ἐπεδείξατο ἀνδρίαν ἀνωτέραν τοῦ φύλου τῆς, εἰς μάτην ἐπειράθη νά ὑπερασπίσῃ τὸ Μοχάτς· ὁ ἔχθρὸς μετὰ τετράμηνον πολιορκίαν εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης.

Τὸ Βελιγράδιον ἠνέφρε τὰς πύλας του. Ἡ Δαλματία κατὰ τὸ πλείστον μέρος εἶχε κατακτηθῇ, ἡ δὲ Πολωνία ἐτήρει θέσιν ἀπειλητικὴν. Δύο βεζύροι, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ὁποίων εἶχον λάβει χώραν τὰ δυσάρεστα ταῦτα γεγονότα, ἐθανατώθησαν. Ἐπὶ τέλους ὁ καϊμακάμης, υἱὸς τοῦ τελευταίου Κιούμπρουλη ἔλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦτο, προσφιλὲς τοῖς Τούρκοις, ἐγένετο αὐτοῖς προξενον μεγάλων εὐτυχιῶν. Ὁ νέος οὗτος βεζύρης μετεχειρίσθη τοὺς χριστιανούς μετ' ἀνεξιθρησκείας, ἐπιτρέψας αὐτοῖς, ὅπως οἰκοδομήσωσιν ἐκκλησίας καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς μικροτέροις αὐτῶν χωρίοις. Ἡ συμπεριφορὰ αὕτη, προτιμότερα τῆς δεισιδαίμονος καὶ μικρολόγου τῶν Ἑνετῶν εὐλαθείας, ἔκαμε τὴν Δημοκρατίαν ν' ἀπολέσῃ τὴν βοήθειαν τῶν Μανιατῶν, οἵτινες ἐζήτησαν νά τεθῶσιν ὑπὸ τὴν ὀθωμανικὴν ἐξουσίαν. Ὁ Κιούμπρουλης ἐκυρίευσεν τὴν Νύσσαν, τὸ Βιδίνιον, τὴν Σεμένδριαν, τὸ Σάρκιοϊ καὶ τὸ Βελιγράδιον. Τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ἠττήθησαν ἐπὶ ἅπας ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἑσσεκ. Ἡ ἥττα αὐτῶν ὑπῆρξε τοσοῦτον ἐντελής, ὥστε δὲν διέσωσαν οὗτοι εἰμὴ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν.

Νικητὴς ὁ Κιούμπρουλης, ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡ χαρὰ ὁμως, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς ἠσθάνθη ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ στρατηγοῦ τούτου, ἐπεσκιάσθη μετ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς εἰ-

τῆς ἀποτυχίας, τὴν ὁποίαν ὁ τουρκικὸς στόλος υπέστη ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Μυτιλήνης. Τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ τῆς Γαλλίας πρεσβευτὴς κ. Μοντενέφ' ἐκίνησε πάντα λίθον ὅπως κωλύσῃ τὸν σουλτάνον τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃ τὸν πρίγκηπα τῆς Ὁράγγης ὡς βασιλεῖα τῆς Ἀγγλίας. Ὁ Σουλεϊμάν ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι ἔκαστος εἶναι κύριος τοῦ κράτους του, καὶ ὅτι ὁ λαὸς, ὁ ὁποῖος κατέλυε συχνάκις τῆς ἀρχῆς τοὺς κυριάρχας αὐτοῦ, δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι τὸ δικαίωμα τοῦ πράττειν τοῦτο.

Ὁ Κιούπρουλης προῦπαρσκεινέζετο ὅπως ἐκστρατεύσῃ καὶ πάλιν, ὅτε ὁ Σουλεϊμάν Β' ἀπέθανε τῷ 1691 ἐξ ὕδρωπος. Ἐξῆς πεντήκοντα ἔτη, ἐβασίλευσε δὲ τέσσαρα.

Ἀχμέτ, ὁ Β', διεδέξατο τὸν ἀδελφόν του. Ἀνηγορεύθη ὡς ἐκεῖνος ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐν ἡλικίᾳ τεσσαράκοντα ἔξ ἑτῶν καὶ δὲν ἐβασίλευσεν ὡσαύτως εἰ μὴ τέσσαρα ἔτη. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἦτο πρᾶν καὶ γλυκέως χαρακτῆρος· ἐκαλλιέργει δ' ἐπιτυχῶς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν ποίησιν. Ὁ Κιούπρουλης, αἰείποτε ἰσχυρὸς, κατώρθωσεν ὥστε νὰ μετενεχθῇ ἡ αὐτοκρατορικὴ ἔδρα εἰς Ἀδριανούπολιν, ἵνα εὐρίσκηται ἐγγύτερον τοῦ ἐν Γερμανίᾳ θεάτρου τοῦ πολέμου. Ὁ σουλτάνος, κρίνων ἑαυτὸν ἀνίκανον ὅλως διὰ τὰς δημοσίας ὑποθέσεις, ἐνεπιστεύσατο τὴν πλήρη αὐτῶν διεύθυνσιν εἰς τὸν Κιούπρουλην, καὶ ἀπεσύρθη ἐντὸς τοῦ σεραγίου του, ὅπως παραδοθῇ εἰς ἀναλόγους τῶν ὁρέξεών του ἐνασχολήσεις.

Ἐν τούτοις οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐξόχου τούτου ὑπουργοῦ παρέπειθον τὸν σουλτάνον. Ἐπλασαν μάλιστα συνωμοσίαν τινὰ, καὶ κατώρθωσαν νὰ πείσωσι τὸν μονάρχην, ὅτι ὁ εὐνοούμενός του βεζύρης ἐνείχετο εἰς αὐτήν, καὶ οὕτως ἀπεφάσισαν νὰ θανατώσωσιν αὐτόν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτοι ἐφοβοῦντο μὴ ἡ δημοσία θανάτωσις ἀνδρὸς προσφιλοῦς καὶ σεβαστοῦ τοῖς πᾶσιν ἐν γένει προκαλέσῃ στάσιν, οἱ μαῦροι εὐνοῦχοι, ἐπιφορτισμένοι νὰ εἰσάγωσιν αὐτόν εἰς τὰς αἰθούσας τῆς σουλτάνας, ἔλαβον τὴν ἀναγκαίαν προαίρεσιν.

γαλίσωσιν αὐτὸν κρυφίως. Εἰς τῶν δούλων τούτων ἀπεκάλυψε τὴν συνωμοσίαν ταύτην εἰς τὸν Κιούπρουλην, ὁ ὁποῖος ἐκοινοποίησεν αὐτὴν πᾶντα εἰς τοὺς ἀρχηγούς διαφόρων σωμάτων. Ἀπαντες οὗτοι ὤμωσαν τότε νὰ προσβάλωσιν ἀμέσως τὸ σεράγιον καὶ νὰ καθαιρέσωσι τῆς ἀρχῆς τὸν σουλτάνον. Τῷ βεζύρου ὅμως ὑποβαλόντος αὐτοῖς, ὅτι ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἀχμέτ ἐξῆπατήθη ὑπὸ τῶν βεζιούργων τούτων, οἱ αὐτουργοὶ τῆς καταχρονίου ταύτης σκευωρίας, αὐτοὶ μόνοι εὗρον τὸν θάνατον, οὗτινος ἦσαν ἄξιοι.

Μετὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο ὁ Κιούπρουλης βαδίζει ἐσπευσμένως ἐναντίον τῶν Αὐστριακῶν καὶ νικά τὴν ἐμπροσθοφυλακὴν των. Τὰ πάντα προσιωνίζοντο αὐτῷ ἐντελῇ νίκῃ, ὅτε αἰφνης πίπτει νεκρὸς πληγείς ὑπὸ σφαίρας εἰς τοὺς κροτάφους. Ἡ θέα τοῦ φονευθέντος τούτου στρατηγοῦ ἐμπνέει τὸν πανικὸν εἰς τὸν ἤδη νικηφόρον στρατὸν, εἰκοσакисχίλιοι δὲ Τούρκοι καλύπτουσι διὰ τῶν πτωμάτων των τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Αἱ σφαγίδες τοῦ κράτους περιῆλθον μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ καίμακάμου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἀραμπατσῆ πασᾶ, ὁ ὁποῖος καθήρεθη ταχέως ἕνεκα τῆς θρησιωδίας καὶ τῆς φιλαργυρίας του. Ὁ Τουρποσνῆ, πασᾶ τοῦ Καῖρου, ἀνεδείχθη βεζύρης μετ' αὐτόν. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἐστερεῖτο ἐπίσης στρατιωτικῶν ἀρετῶν, ὡς ὁ προκατόχος του. Συνεπεία τῆς ἐλλείψεως ταύτης διῆλθον τὴν ἐκστρατείαν, ἣν εἶχον ἀποφασίσει νὰ κάμωσι κατὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν, ἐν συσκέψει καὶ συζητήσει. Ἐν τούτοις ἐπιθυμῶν οὗτος ὅπως μὲ πᾶσαν θυσίαν ἀποπερατώσῃ τὸν πόλεμον τοῦτον, προτείνει νὰ παραδώσῃ τὸν Τεκελὶ εἰς τὸν Λεοπόλδον.

Ἡ παραβίασις αὕτη τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν, παρώργισε σφοδρὰ τὸν Ἀχμέτ, ὁ ὁποῖος κατέλυσε τῆς ἀρχῆς τὸν Τουρποσνῆν.

Ὁ σερασκέρης Βουγιουκλῆς ἐγκατέλειψε τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ τῆς Οὐγγαρίας, καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν πρωτεύουσιν αὐτῆς ἐν καταστάσει τὸν ἤδη πεπτωκότα βεζύρη.

Αιέπρεψεν οὗτος μετ' ὀλίγον ἐν μιᾷ κατὰ τῶν Αὐστριακῶν μάχῃ, καθ' ἣν, νικήσας τὴν ὀπισθοφυλακὴν των, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ νὰ διαβῶσιν ἐσπευσμένως τὸν Σαῶν.

Ἡ βεζυρεία αὐτοῦ ἐδηλώθη διὰ τῆς σφοδροτέρας καὶ καταστροφικωτέρας, ἥς ποτε ἡ Κωνσταντινούπολις παρέστη μάρτυς πυρκαϊᾶς· καθότι ἐν δυσὶν ἡμέραις τὸ τέταρτον τῆς πόλεως ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός. Οἱ ἄλλεπάλληλοι τοῦ Βουγιουκλή θριάμβοι παρέσχον αὐτῷ πολλοὺς ἐχθροὺς, τῇ ἐνεργείᾳ τῶν ὁποίων, καθαιρεθέντος τούτου μετ' ὀλίγον τῆς ἀρχῆς, διεδέξατο αὐτὸν ὁ Ταραπουλοῦς Ἀλῆς. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας ταύτης, αἱ τῶν Ἑνετῶν καὶ Πολωνῶν ἐπιτυχίαι σχεδὸν πάντοτε ἐταλαντεύθησαν· τελευταίως ὅμως οὗτοι μὲν ἐνίκησαν καὶ κατέστρεψαν τὸν στρατὸν τοῦ Ταραπουλοῦς, ἐκείνοι δ' ἐκυρίευσαν τὴν Χίον καὶ ἐτέρας δύο τῆς Δαλματίας πόλεις.

Ἐν τούτοις ὁ ἐμίρης τῆς Μέκκας, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι δὲν ἔλαβε κατὰ τὸ σῶνθος τὴν χρηματικὴν ποσότητα, τὴν ὁποίαν ἡ Πύλη ἀπέτιεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν εἰς τὸν τάφον τοῦ Προφῆτου ἀπερχομένων καραβανίων, διεγείρει εἰς ῥᾶσιν τοὺς Ἀραβας, φορολογεῖ τοὺς προσκυνητάς καὶ ὑποδουλοῦναι ἐξήκοντα χιλιάδας αὐτῶν.

Οἱ Τοῦρκοι, ὀργισθέντες ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ αὐτοῖς ὕβρει, ἀποφασίζουσι νὰ ικανοποιηθῶσι διὰ τοῦ πολέμου. Βαδίζουσιν ὅθεν εἰς τὰς μάχας, πλὴν ἡττῶνται δεινῶς ὑπὸ τῶν ἡμιαγρίων τούτων ὀρδῶν, καὶ ἀναγκάζονται ν' ἀποτίσωσι τὸ πρὸς τὸν ἐμίρην χρέος των ἐξαγοράζοντες συνάμα καὶ τοὺς ὑποδούλους προσκυνητάς.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης καταπλήξεως προξενηθείσης ὑπὸ τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ἀποθνήσκει ὁ Ἀχμέτ ἕνεκα στήθικοῦ νοσήματος, τῷ 1693.

Ὁ βεζίρης, ὁ μουφτὴς καὶ τινες τῶν ὀπαδῶν των ὑποστηρίζομετοι ὑπὸ τῆς σουλτάνας Φατμῆς, συνεσκέπτοντο ἐν τῷ

διβανίῳ περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναγορεύσεως τοῦ Ἰβραῖμ, υἱοῦ τοῦ Ἀχμέτ, ἄγοντος τότε τὸ τρίτον τῆς ἡλικίας του ἔτος, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἤλπιζον οὗτοι ὅτι θὰ κυβερνήσωσιν, ὅτε δύο ἀπεσταλμένοι παρουσιάζονται αἴφνης καὶ παρακαλοῦσιν αὐτοὺς νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν αἵθουσαν τοῦ θρόνου, ἔνθα ὁ νέος αὐτοκράτωρ Μουσταφᾶς Β'. ἀνέμενεν αὐτούς. Ὁ σουλτάνος οὗτος ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Ἀχμέτ καὶ ἤγε τὸ τριακοστὸν τρίτον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Συνωδᾷ τοῖς ὀθωμανικοῖς νόμοις εἰς αὐτὴν ἀνῆκε τὸ σκήπτρον.

Ἄμα τῇ ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀναβάσει τοῦ μονάρχου τούτου, τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέλημα ὑπῆρξε νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ ἀρχαίου σεραγίου τὴν σουλτάναν Βαλιδῆ, ἥπως τὴν κάμῃ ν' ἀπολαύσῃ τῶν εἰς τὸν τίτλον τούτον ἀποδιδομένων τιμῶν. Περιεστοιχίσθη μετ' ὀλίγον οὗτος ὑπ' ἀπάντων τῶν ποτὲ τὴν εὐνοίαν τοῦ Μωάμεθ προσελκυσάντων αὐλικῶν, καὶ ἀπεγύμνωσε τοῦ καρποῦ τῶν ἀρπαγῶν των ἅπαντας τοὺς καταχρηστάς ὑπουργοὺς, εἰσαγαγὼν διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἴκοσι τέσσαρα ἑκατομμύρια φλωρίων εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ κράτους.

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, πειρατὴς τις ἐκ Τύνιδος, καλούμενος Μετσομόρτος, προσεκλήθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ καπετάν πκσᾶ. Ὁ νέος οὗτος, ναύαρχος ἐκστρατεύσας μετ' ὀλίγον κατὰ τῶν Ἑνετῶν, τῶν κατεχόντων τὴν Χίον, κατώρθωσε νὰ κατακτήσῃ τὴν νῆσον ταύτην, χωρὶς ν' ἀπολέσῃ οὐδ' ἓνα τῶν ἰδικῶν του.

Ὁ Μουσταφᾶς ὠφελήθη ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὸν ὁποῖον διήγειρεν ἡ ἐπιτυχία αὐτῇ, ὅπως ὁδηγήσῃ τὸν στρατὸν του εἰς τὸν Δούναβιν, ἔνθα ἐκυρίευσεν τὴν Λίππαν καὶ τὴν Τιτάλ· καὶ ὅμως μετὰ τρεῖς ἄλλεπάλληλους ἐφόδους δὲν ἡδυνήθη νὰ διασπᾷ τὸν ἐξ ὀκτῶ χιλιάδων ἀνδρῶν τρανσυλβανικὸν στρατὸν, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Βατερᾶνῃ, εἰμῇ ἀρ' οὐ ἀπώλεσε δεκαπέντε χιλιάδας τῶν ἰδικῶν του ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ὁ σουλτάνος ἐπανεκάμφε τότε εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπως πανηγυρίσῃ τὴν ὑποτιθεμένην ταύτην νίκην.

Κατὰ τὸ 1696, Πέτρος ὁ μέγας, τσάρος τῆς Ῥωσσίας, ἐφάνη νεοὺς ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἀζόφης μετὰ μηχανικῶν καὶ πυρρολιστῶν, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν ταύτην τὴν τοσοῦτον σπουδαίαν διὰ τοὺς Τούρκους. Ἡ νίκη, τὴν ὁποίαν ὁ Μουσταφᾶς ἐκέρδησε κατόπιν κατὰ τοῦ ἐκλέκτορος τῆς Σαξωνίας, καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ κυρίευσις εἰκοσι τεσσάρων τηλεβόλων, δὲν ἀπέδωκαν αὐτῷ ἡ ἀσήμαντον ἀποζημίωσιν ἀπέναντι τῆς ἀνεπανορθώτου ταύτης ἀπωλείας. Ἐν τούτοις ὁ Μουσταφᾶς, παρατηρήσας τὴν ἐν τῇ τῶν ἄλλων ἐθνῶν τακτικῇ λαβοῦσαν χώραν μεταβολήν, ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτήν. Ἐξήσκησεν ὄντως ἐπὶ πολὺν χρόνον τοὺς γενιτσάρους εἰς τὴν νέαν ταύτην τοῦ πολέμου τέχνην, πλὴν ἅπασι αἱ προσπάθειαι του ἀπέβησαν ἀνωφελεῖς διότι οἱ τῆς Τουρκίας ὑπερασπισταὶ οὗτοι προὔτιμυσαν ἐπὶ τέλους τὸ ἀρχαῖον πατροπαράδοτον αὐτῶν σύστημα.

Ἄμα τῷ ἔαρι τοῦ 1700 ὁ σουλτάνος ἀνεφάνη ἐν Οὐγγαρίᾳ. Ὁ Τεκελί, καταβεβαρυμένος ὑπὸ τῶν μόχθων, κατέβαλεν ἐσχάτην γενναίαν προσπάθειαν ὅπως προσέλθῃ τῷ σουλτάνῳ καὶ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Ὁ Μουσταφᾶς ἀνηγόρευσε αὐτὸν ἐκ νέου βασιλέα τῆς Οὐγγαρίας. Ἐβιάδισαν τότε ὁμοῦ πρὸς τὸν Δούναβιν· πλὴν ὁ πρίγκηψ Βυγένιος, ὅστις ἐφύλαττε τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ· τούτου μετὰ πεντήκοντα χιλιάδων μαχητῶν, ἐκώλυσε τοὺς Τούρκους ὅπως διαβῶσιν αὐτόν. Ἀποτυχόντες ἐνταῦθα, ἐστράφησαν πρὸς τὰς Σέντας, ἐνθα ἀπεπειράθησαν νὰ περαιωθῶσι τὸν Τεῖσαν. Τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ αὐτῶν εἶχεν ἤδη φθάσει εἰς τὴν ἀντιπέραν τοῦ ποταμοῦ τούτου ὄχθην, ὅτε ὁ Βυγένιος ταχύτερος τῆς ἀστραπῆς ἐμφανίζεται καὶ καλύει ὅπως τὰ δύο τοῦ στρατοῦ αὐτῶν μέρη ἐνωθῶσιν. Εἰκοσι χιλιάδες Τούρκοι ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, δέκα δὲ χιλιάδες ἐπνίγησαν ἐν τῷ Τεῖσᾳ.

Ὁ βεζύρης Ἑλμᾶς καὶ δέκα ἑπτὰ πασάδες, μὴ ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς ἐπιφυλαττομένης αὐτοῦ τύχης, προὔτιμυσαν ν' ἀπολεσθῶσι μαχόμενοι. Ὁ Μουσταφᾶς, μετὰ τὴν καταστροφὴν

ταύτην κυριευθεὶς ὑπὸ τρόμου, ἐτράπη ἐσπευσμένως τὴν πρὸς τὴν πρωτεύουσάν του ἄγουσαν.

Ὁ Λεοπόλδος, παρὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ πολέμου τούτου ἐχθρῶν καὶ τὰ διάφορα ἄλλα πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἐχαιρουν, ἐπεθύμει ἐπίσης, ὡς οἱ Τούρκοι, τὴν εἰρήνην· ἀλλ' οὐδεὶς τῶν διαμαχομένων τούτων μερῶν ἤξιον νὰ λάβῃ τὴν πρωτοβουλίαν. Ὁ Ἕλλην τὸ γένος Μαυροκορδάτος, εἰς τῶν ἀρχαίων πρέσβεων, τῶν ὑπὸ τοῦ Σουλταῖμάν ἀποσταλέντων πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, κατάρθωσε νὰ ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὴν μεταξὺ τῶν δύο ἐμπολέμων τούτων δυνάμεων ὕρισταμένην ἀμιλλαν· χάρις δὲ εἰς τὴν ἐπιδεξιότητά του, οἱ δύο οὗτοι αὐτοκράτορες, προσέβησαν εἰς συμβιβασμοὺς, χωρὶς ἐκάτερος αὐτῶν νὰ φανῇ ὅτι ἔκαμε τὸ πρῶτον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον βῆμα. Ἡ κομὸπόλις τῆς Κάρλοβιτς, παρὰ τὸ Βελιγράδιον, ὠρίσθη ὡς τόπος συνεντεύξεως τῶν πληρεξουσίων τῶν δύο τούτων δυνάμεων. Ἀνωφελεῖς συζητήσεις, ἀφορῶσαι τὴν πρωτοκαθεδρίαν, ἔμελλον ν' ἀνατρέψωσι τὰς διαπραγματεύσεις, ὅτε ὁ μεγάλἐπιβουλος Μαυροκορδάτος, ἐπιφορτισθεὶς καὶ ἐκ δευτέρου ὅπως ἐξομαλύνῃ τὰς ἀναφύεσας ταύτας δυσχερείας, διέταξε νὰ κατασκευάσωσιν εὐρεῖαν στρόγγυλὴν αἵθουσαν, ἔχουσιν τόσας θύρας καὶ τόσας ἐδρας, ὅσοι ἦσαν οἱ πρέσβεις. Εἰς σημεῖον δοθὲν εἰσῆλθον ἅπαντες ὁμοῦ εἰς αὐτήν, ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους ταῦτοχρόνως καὶ συνεκαθέσθησαν.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν συσκέψεων τούτων ὑπῆρξεν ἡ γνωστὴ κατὰ τὸ 1684 συμφωνηθεῖσα εἰκοσαετῆς μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Πολωνίας, ὡς καὶ ἡ δωδεκαετῆς ἐκείνη μετὰ τῆς Ῥωσσίας ἀνακωχή. Ὁ Τεκελί, ἀφ' οὗ τοσοῦτον ὑπὲρ τῆς πατρίδος του ἐμόχθησεν, ἐπέπρωτο ἐπὶ τέλους ν' ἀποθάνῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν γῇ ξένῃ, ἐνθα δὲν ὤφειλεν ἢ εἰς τὸν Λουδοβίκον τὸν ΙΔ'. τὴν χάριν τοῦ νὰ μὴ ἐκμετρήσῃ τὸ ζῆν ἐν ἐσχάτῃ ἐνδειᾷ.

Ἐν τούτοις ἅπαντες ἐν γένει κατέκρινον τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης. Διάνγελμα ὑπὸ τοῦ χάνου τῶν Ταρτάρων ἀποστά-

Ἄν τῷ σουλτάνῳ, ἐπηύχῃσεν τὴν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐπικρατοῦσαν σύγχυσιν. Ἐμήνυνεν οὗτος, ὅτι ὁ τσάρος Πέτρος προητοιμάζετο πρὸς πόλεμον. Ὁ σουλτάνος, ὅπως κάλλιον βεβαιωθῇ περὶ τούτου, ἐξαπέστειλε κατάσκοπον εἰς τὴν χώραν ἐκείνην.

Ὁ μέγας βεζίρης, ὅστις ἦτο γέρον καὶ ἐπομένως ἐφοβεῖτο τὰς κακουχίας τοῦ πολέμου, ἐμπιστεύεται τὴν ἐντολὴν ταύτην εἰς τὸν ἀνεψιόν του Κίπληλι, ὁ ὁποῖος ἐπανέρχεται ἐντελῶς πεπεισμένος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν τοῦ χάνου διαγγελλμάτων· τῇ διαταγῇ ὅμως τοῦ θείου του ποιεῖται τῷ σουλτάνῳ ψευδῆ ὅλως τῶν διατρεχόντων ἐκθεσιν.

Ὁ βεζίρης ἐκαυχᾶτο ἤδη ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ, ὅτε ὁ σουλτάνος ἔγραψε κεραυνοβόλον τῷ χάνῃ ἐπιστολὴν, δι' ἧς ἐμέμφετο αὐτὸν διὰ τὴν δολιότητά του.

Οὗτος ὅμως ἀπελογήθη πληρέστατα. Ὁ Μουσταφὰς ἰδὼν τότε ὅτι ἠπατήθη, τὸν μὲν Κίπληλι ἀπηγχόνησεν, ἀπὸ δὲ τὰς χειρὰς τοῦ θείου αὐτοῦ τὰς σφραγίδας ἀφαιρέσας, ἐνεχείρισεν αὐτὰς πάρχου εἰς τὸν Δαλαβάν, τὸν μόνον ἀρχηγόν, τὸν ἀντιπαράταχθέντα γενναίως κατὰ τοῦ πρίγκηπος Εὐγενίου. Ἡ δημοτικότης, ἡ ἀνδρία καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ ὅπως ἀνανεώσῃ τὸν πόλεμον, κατέστησαν αὐτὸν μετ' ὀλίγον μισητὸν εἰς τοὺς ἀνάνδρους τοῦ σεραγίου κόλακας, τῇ συνεργείᾳ τῶν ὁποίων ἀπεκεφαλίσθη ὁ ἀτυχὴς οὗτος βεζίρης.

Μαθόντες οἱ γενίτσαροι τὸν θάνατον τοῦ βεζύρου τούτου, ἐπανίστανται κατὰ τῶν φονέων του καὶ ἀποφασίζουσιν ὅπως ἐκθρονίσωσι τὸν σουλτάνον. Οὗτος, ἵν' ἀποφύγῃ τὴν μανίαν τῶν στασιαστῶν τούτων, φεύγει κρυφίως εἰς Ἀδριανούπολιν ἐγκαταλείπων τὴν πρωτεύουσάν του εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νεαροῦ Ἀδδάλά-Κιούπρουλη, γαμβροῦ τοῦ μουφτῆ. Ἡ οἰκία τοῦ νέου τούτου διοικητοῦ διαρπάζεται ὑπὸ τῶν στασιαστῶν, αὐτὸς δὲ, ἵνα σωθῇ ἐκ τοῦ κινδύνου, ἀναγκάζεται νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ κυρίου του. Ἐχθρίκουν πνέοντες οἱ γενίτσαροι, τίθενται εἰς κατὰ δόξαν αὐτῶν, φθάνουσιν ὑπὸ τὴν τείχη τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐν ᾗ ἀπαιτοῦσιν ἐπιμένοντες

ὅπως ἐμφανισθῇ ὁ σουλτάνος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐμιλήσωσιν. Εἰς μάτην στέλλουσι κατ' αὐτῶν στρατόν· οὗτος, ἀντὶ νὰ συντελεσθῇ πρὸς καταστολὴν τῆς στάσεως ταύτης, συντάσσεται μετὰ τῶν στασιαστῶν τούτων. Ἐπὶ τέλους εἰσέρχονται οὗτοι διὰ τῆς βίας ἐντὸς τῆς πόλεως καὶ ἀναγκάζουσι τὸν σουλτάνον νὰ παραιτηθῇ τῆς ὑπερτάτης ἀρχῆς, καὶ νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἐγένοντο αἵτισι τοῦ φόνου τοῦ βεζύρου. Ὁ ἐκπτωτος οὗτος σουλτάνος ἀπέρχεται μετ' ὀλίγον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἀναγγεῖλῃ τῷ ἀδελφῷ του Ἀχμέτ, ὅτι ὁ στρατὸς αὐτὸν ἀναγορεύει ἐπὶ τοῦ θρόνου ὡς διάδοχόν του. Ἀφ' οὗ δὲ οὗτος ἡσπασθη αὐτὸν ἀδελφικῶς, ἔδωκεν αὐτῷ πολλὰς ἀξιολόγους συμβουλὰς. Ὁ Μουσταφὰς ἐπέζησεν ἐν μόνον ἔτος εἰς τὴν λεθερίαν ταύτην στάσιν, τὴν λαβοῦσαν χώραν τῷ 1702.

Ἄμα ὁ Ἀχμέτ Γ'. ἡσθάνθη ἑαυτὸν ἀσφαλισθέντα ἐπὶ τοῦ θρόνου, διέταξε νὰ τιμωρήσωσιν αὐστηρῶς ἢ ἐξορίσωσι τοὺς ἀρχηγούς τῶν στασιαστῶν. Τὸ αὐτὸ ἐπραξε καὶ ἀπέναντι τῶν στρατιωτῶν, ὧν ἀπώλεσε τετρακισχιλίους. Αἱ θανατώσεις αὐταὶ ἐξετελέσθησαν κυρίως τῇ προτροπῇ τοῦ βεζύρου Χασάν, εἰς τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ σουλτάνος εἰς γάμον μίαν τῶν ἀδελφῶν του. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ βεζίρης οὗτος ἐφόνευσε τὸν ἐραστὴν τῆς γυναικὸς του, τὸν ὁποῖον συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφώρῳ, καθηρέθη τῆς ἀρχῆς, αἱ δὲ σφραγίδες ἐδόθησαν τῷ Μεχμέτ Βαλτατζῇ, ἀρχαίῳ τοῦ σεραγίου δούλῳ, ὁ ὁποῖος ἔλαβε πρὸς τὸ θεσθῆναι, ὡς γυναῖκα, ἑταίραν τινὰ τοῦ σουλτάνου, τὴν ὁποίαν ἐξηκολούθει οὗτος νὰ ἐπισκέπτεται καὶ νὰ ἀποφασίζῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον παρ' αὐτῇ περὶ τῶν σπουδαιοτέρων τοῦ κράτους ὑποθέσεων.

Ὁ βεζίρης Τσορλουλῆς, διάδοχος τοῦ Μεχμέτ, ἐκολάκευσε τὰς ἰδέας τοῦ κυρίου του καὶ ὑπεστήριξε τὴν μερίδα τῆς εἰρήνης. Ὁ Κιούπρουλης, ὁ ὁποῖος ἔλαβεν ἀντ' αὐτοῦ τὰς σφραγίδας, ἔδειξεν ἀκεραιότητα χαρακτῆρος, ὁμοίαν μὲ τὴν τῶν προγόνων του. Μετ' ὀλίγον τὰ πάντα ἠλλαξαν φάσιν. Κάρο-

λως ὁ IB'. ἡττηθεὶς ἐν Πουλτάβα τῷ 1709 ὑπὸ τοῦ Τσάρου, κατέφυγεν εἰς Τουρκίαν, ἐνθα πάντα λίθον ἐκίνησεν ὥπως ὀπλίση τοὺς Τούρκους κατὰ τῶν Ῥώσων. Αἱ βραδουργίαι αὐτοῦ ἐπέτυχον· ὁ δὲ βεζύρης Μεχμέτ, τὸν ὅποιον μετεκαλέσαντο ὅπως ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντά του, ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν μετὰ διακοσίων χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ὁ Τσάρος ἐπορεύετο πρὸς τὴν Μολδαβίαν, ὁ δὲ πρίγκιψ Καντιμήρος, ἔλλην τὴν καταγωγὴν, ἐπρόδιδε τὴν Πύλην, εἰς τὴν ὅποιαν ὤφειλε τὴν ἐπὶ τῆς χώρας ταύτης ἐξουσίαν του. Εἰς τὴν ἀγγελίαν ταύτην ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς τοσαύτην ἐπεδείξατο σπουδὴν, ὥστε ἐνεφανίσθη ταχύς, ὡς ἀστραπή, πρὸ τῶν Μοσκοβιτῶν τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν ἀντιπέραν τοῦ Προύτου ὄχθην.

Οἱ Μολδαβοὶ καὶ οἱ βλάχοι, πρόσφατον ἔτι διατηροῦντες τὴν ἀνάμνησιν τῆς βαρβαρότητος τῶν Ῥώσων, προσήνεγκον ἅπασας τὰς ζωτροφίας τῶν εἰς τοὺς Τούρκους καὶ οὕτω περιήγαγον τοὺς ἔχθρους τῶν εἰς κατάστασιν λιμοκτονίας. Πρὸς ἐπίμυστρον τῆς δυστυχίας αὐτῶν, ἡ λειποταξία ἤρξατο ἀραιοῦσα τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τῶν. Ἐν τούτοις οἱ γενίτσαροι καὶ οἱ σπαχίδαι ὤρμησαν κατὰ τῶν χαρακωμάτων τῶν. Δις ἀπεκρούσθησαν ὑπ' αὐτῶν μετὰ γενναιότητος· καὶ ὅμως ἡ κατάστασις αὕτη τῶν Ῥώσων ἦτο φρικώδης, μὴ ἐμπνέουσα ἢ τὴν ἐσχάτην τῷ Τσάρῳ ἀπελπισίαν. Ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη, ἡ ὅποια τὸν ἠκολούθει εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, τὸν προέτρεψε νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην, εἰς τὴν ὅποιαν συγκατένευ-
σεν. Ἀλλὰ τοῦ βεζύρου ἀγγείλαντος, ὅτι ὁ Τσάρος ὀφεί-
λει νὰ παραδοῇ μεθ' ἀπάσης τῆς στρατιᾶς του, ὁ ἀντικα-
γελάριος τοῦ μεγάλου Πέτρου ἀπεκρίθη, ὅτι οἱ Μοσκοβίται
προτιμῶσιν ἅπαντες ἀνεξαίρετως τὸν θάνατον. Οὐχ' ἦττον
συμφωνοῦσι περὶ ἐξώρου ἀναχώρη, καθ' ἣν συνομολογοῦσι,
τῷ 1711, τὴν εἰρήνην τοῦ Προύτου, δι' ἧς οἱ Ῥῶσοι ὑπο-
χρεοῦνται ν' ἀποδώσωσι τὴν Ἀζοφὴν, νὰ πυρπολήσωσι τὰς
ἐν τῷ λιμένι αὐτῆς εὐρισκομένας γαλέρας, νὰ κατεδαφίσωσιν

ἅπαντα τὰ φρούρια καὶ ν' ἀποτίωσιν εἰς τοὺς Ταρτάρους ἑτή-
σιον φόρον ἑκατὸν χιλιάδων φλωρίων.

Οἱ Ῥῶσοι ἀπεσύροντο ὑπὸ τὸν κράτον τῶν τυμπάνων, ὅτε
Κάρολος ὁ IB'. φθάνει καὶ ἀγανακτεῖ διὰ τὴν συνομολογη-
θεῖσαν εἰρήνην, ἡ ὅποια τοῦ ἀπῆρπαζε τὴν εὐκαιρίαν νὰ
ταπεινώσῃ τὸν ἐχθρόν του.

Καθάπτεται τοῦ βεζύρου, ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ
ἐπανέρχεται εἰς Τουρκίαν, φέρων τὴν ἀπελπισίαν ἐν τῇ
καρδίᾳ του. Ὁ Μεχμέτ, ὁ ὅποιος ἐφοβέτο μὴ ὁ παροργισθεὶς
οὗτος μονάρχης διαβάλλῃ αὐτὸν παρὰ τῷ σουλτάνῳ, βιάζει
αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ τοῦ τουρκικοῦ ἐδάφους. Ὁ Κάρολος ἀρνεῖται
νὰ ὑπακούσῃ. Ὁ βεζύρης ἀποκόπτει τὸ ὑπὸ τοῦ σουλτάνου
χρηγούμενον αὐτῷ σιτηρῆσιον.

Ὁ ἐξόριστος οὗτος βασιλεὺς ἐπαρκεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας του
λαμβάνων τὰ χρήματα τῶν ὑπηρετῶν του, καὶ κατορθώνει
ὥστε νὰ ἐξορισθῇ ὁ Μεχμέτ. Μόλις καὶ μετὰ μεγάλων ἐνεργει-
ῶν ἐπεισεν ὁ Κάρολος τοὺς Τούρκους νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ
τῶν Ῥώσων, καὶ ἰδοὺ ὁ διαδεχθεὶς τὸν Μεχμέτ βεζύρης Ἰου-
σοῦφ, συντάσσεται μετὰ τῆς μερίδος τῶν εἰρηνοφίλων, κωλύει
τὸν πόλεμον καὶ ἀνατρέπει διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἅπαντα
τὰ τοῦ Καρόλου σχέδια. Ἡ συνθήκη τοῦ Προύτου ἐπεκυρώθη
ἐκ νέου, ἅπασαι αἱ περὶ ἐκστρατείας ἰδέαι ἐξέλιπον, ὁ δὲ βασι-
λεὺς τῆς Σουηδίας διατάχθη ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ ἀπ' ἐναντίας ὠχύρωσε τὴν ἐν Βαρ-
νίτσα τῆς Βεσσαραβίας οἰκίαν του καὶ ἀπέκρουσεν, ἄνευ
ζωτροφίων, μετὰ τινων ἀξιωματικῶν, τριακοσίων Σουηδῶν
καὶ τινων ὑπηρετῶν, τὴν ἐφοδον εἴκοσι χιλιάδων Ταρτάρων
καὶ ἑξ χιλιάδων Τούρκων, ἐχόντων δέκα τηλεβόλα καὶ δύο
ὀλμοβόλους. Ἀναγκασθεὶς μετ' ὀλίγον, ὅπως κλεισθῇ ἐν-
τὸς τῆς οἰκίας του μεθ' ἐξήκοντα τῶν ἰδικῶν του, ἀπώθησε
τὰς ἀλλεπαλλήλους πῶν Τούρκων ἐφόδους, ἐφόνευσεν διακοσί-
ους ἐξ αὐτῶν ἐντὸς ἡμίσεως τετάρτου τῆς ὥρας, καὶ δὲν
συνέστη, ἢ ὅτε προσεπάθησε νὰ προφυλαχθῇ ἐκ τῶν

φλογών, αἵτινες εἶχον ἤδη τὸ πλεῖστον τῆς οἰκίας του μέρος καταναλώσει. Οἱ γενίτσαροι κρατοῦντες αὐτόν, οἱ μὲν ἐκ τῶν ποδῶν, αἱ δὲ ἐκ τῶν χειρῶν, ὡς φέρουσιν ἀσθενῆ, ὃν φοβοῦνται μὴ ἐνοχλήσωσιν, ἀπήγαγον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πασᾶ ὅπως κεκαλυμμένον ὑπὸ αἵματος καὶ κονιορτοῦ, καὶ ἔχοντάς τας ὀφρὺς κατακεκαυμένας, τὰ δ' ἐνδύματα κατερράκωμένα. Τὸ παράδοξον τοῦτο συμβεβηκὺς ἔλαβε χώραν τῇ 1713.

Ἰδὼν γὰρ οὗτος ὡς αἰχμάλωτος, εἰς τὸ φρούριον τοῦ Δίνιε-
τας, μέχρι οὗ, ἐπὶ τῇ αἰτίσει τοῦ πρέσβους τῆς Γαλλίας
Φιερόλ, ἔλαβε τὴν ἄδειαν ν' ἀπακατασταθῇ ἐν Δημότικα με-
τὰ τῆς μικρᾶς του ἀκολουθίας.

Μετὰ παρέλευσιν ὅμως χρόνου τινός, τῆς ἀδελφῆς του ἀγ-
χειλάσας αὐτῷ δι' ἐπιστολῆς, ὅτι ἀπεχώρει τῆς ἀντιβασι-
λείας, ἐξώρμησε τῆς κλίνης, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττεν ἀπὸ δέκα
ἡδὲ μηνῶν ἄνευ λόγου, καὶ ἀπεχαιρέτισε τὴν Τουρκίαν. Τὴν
ἐνταῦθα θέσιν αὐτοῦ ἔλαβεν ἕτερος ἐξόριστος ἐπίσης ἐκ τοῦ
κράτους του ἡγεμῶν, ὁ Στανίσλαος, βασιλεὺς τῆς Πολωνίας,
ὁ ὁποῖος ἤρχετο ὅπως παραχωρήσῃ τῷ Καρόλῳ τὴν κυριαρχίαν
του. Οἱ δύο οὗτοι ἡγεμόνες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συναντηθῶσιν·
ἄλλως τε ὁ Στανίσλαος δὲν διέμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν
Τουρκίᾳ.

Κατὰ τὴν βραχείαν ταύτην περίοδον οὐδὲν ἄλλο βλέπομεν
ἢ τοὺς αὐτοὺς ἄνδρας συντασσομένους ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἄλλην
μετὰ τὴν φιλοπόλεμον ἢ τὴν εἰρηνόφιλον μερίδα, βεζίρας καὶ
πασάδες, καθαιρουμένους τῆς ἀρχῆς ἢ ἀπαγχονιζομένους, ὡς θε-
λήσαντας νὰ πολεμήσωσι κατὰ τοῦ Τσάρου ἢ προτείναντας
συνθήκας μετ' αὐτοῦ. Ὁ μικρὸς τοῦ πονηματίου τούτου χώ-
ρος, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει δυστυχῶς τὴν ἐνοματελογίαν ταύτην,
ἥτις ἄλλως μικρὸν θὰ παρείχε τὸ ἐνδιαφέρον.

Ὁ βεζίρης Κουμουργῆς, εὐνοούμενος τοῦ σουλτάνου, διανο-
εῖτο ὅπως κυριεύσῃ τὴν Πελοπόννησον, κατεχομένην τότε ὑπὸ
τῶν Ἑνετῶν. Δι' ἐπιθεσίαν τῶν ὁρμηθέντων θριαμβεύει κατὰ τῆς
πρὸς τὸν πόλεμον τοῦ κυρίου τοῦ ἰσχυροῦς καὶ ἀνάγεται

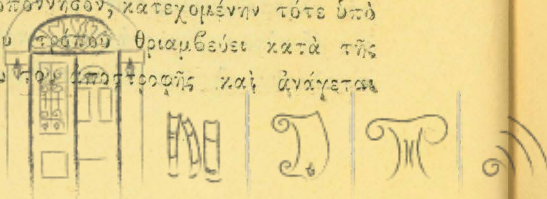
εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος μεθ' ἐβδομήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν.

Μετ' ὀλίγον τὸ Ναύπλιον καὶ πολλαὶ ἄλλαι τοῦ ἰσθμοῦ
τῆς Κορίνθου πόλεις ἤνοιξαν αὐτῷ τὰς πύλας των. Οὕτως ἀπα-
σα ἡ Πελοπόννησος ὑπετάγη ἐντὸς βραχείας χρόνου. Ἐπαρθεὶς
ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ ταύτῃ, ὁ Κουμουργῆς ἐνόμισεν ἑαυτὸν μέ-
γαν στρατηγόν, οὗ ἕνεκεν ἠθέλησε ν' ἀντιμετωθῇ μετὰ τοῦ
πρίγκιπος Εὐγενίου, ἐναντίον τοῦ ὁποῖου ἐβάδισε μεθ' ἑκατὸν
πεντήκοντα χιλιάδων μαχητῶν. Ὁ Εὐγένιος δὲν διέθετεν ἢ
ὀγδοήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἐν τούτοις ἡ νίκη ἔκλινεν
ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὁ μέγας βεζίρης καὶ πολλοὶ πασάδες ἀπολέσθη-
σαν εἰς τὴν συμπλοκὴν, εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἄνδρες ἡμι-
λωτίσθησαν ἢ ἐφρονεύθησαν, ἑκατὸν πενήκοντα σημαῖαι καὶ
ἑκατὸν ἐξήκοντα τέσσαρα τηλεβόλα περιήλθον, ὡς λάφυρα, εἰς
χεῖρας τῶν Αὐστριακῶν, καταλαβόντων συνάμα καὶ τὴν Τε-
μεσβάρην.

Ὁ Ἀσπὴ Ἀλῆς, πασᾶς τοῦ Βελιγραδίου, ἀναδειχθεὶς μέ-
γας βεζίρης, δὲν ἐνεφανίσθη ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἢ ὅπως
ὑποστῇ τὴν αὐτὴν τοῦ προκατόχου του τύχην. Δέκα τρεῖς
χιλιάδες ἐκ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐσφάγησαν, ἑκατὸν τριάκοντα
τηλεβόλα καὶ τριάκοντα ὀμβρόβητοι ἔπεσαν εἰς χεῖρας τοῦ ἑλ-
θοῦ, εἰς ὃν τὸ Βελιγράδιον ἤνοιξε τὰς πύλας.

Εἰς τὴν ἀγγελίαν ταύτην μεγίστη κατάπληξις καὶ ἀθυμία
κατέλαβεν ἅπαντας ἐν τῷ σεραγίῳ. Ὁ Ἀχμέτ μὴ θεωρῶν
πλέον ἑαυτὸν ἀσφαλῆ ἐν Ἀθριανουπόλει, μὴ δυνάμενος δὲ νὰ
ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὁποίαν ἐμάστιζεν ὁ λοιμός,
κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον, ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην.
Ὁ μουφτής, ὁ ὁποῖος ἀντίστατο εἰς τὴν πράξιν ταύτην, ἐπαύ-
θη πᾶντα ἐκ τῶν καθηκόντων του. Ὁ πρίγκις Εὐγένιος ἐ-
πρότεινε τότε τῷ σουλτάνῳ λίαν ταπεινωτικούς ὅρους· ἡ με-
σολάβησις ὅμως τῆς Ὁλλανδίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐξωμάλυνε
τὰς ἀναφύεσας δυσχερείας, καὶ οὕτως ἡ εἰρήνη συνωμολόγηθη.

Κατ' ἐκείνον τὸν χρόνον μεγάλη ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐ-
κπαινήσις συνεβλήθη κατέκαισε τὸ πλεῖστον τῶν ξυλίνων τῆς

πόλεως ταύτης οἰκοδομῶν, ὁ δὲ μαρκήσιος δὲ Βονάκ, πρέσβυς τῆς Γαλλίας, ἐπέτυχε, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ μεγάλου βεζίρου Ἰβραήμ, τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀγίων τῆς Ἱερουσαλὴμ τόπων εἰς τοὺς χριστιανοὺς. Τῇ μεσιτείᾳ δὲ τοῦ αὐτοῦ πρέσβως συναφωνήθη μετὰ τοῦ Γεάρχου καὶ τοῦ τούρκου αὐτοκράτορος, ὅπως διαμοιρασθῶσι τὸ καλλήτερον τῆς Περσίας μέρος παραχωροῦντες τὸ ἐπίλοιπον εἰς τὸν Σάχην Ταμάσπ, υἱὸν τοῦ σοφῆ Χουσεῖν.

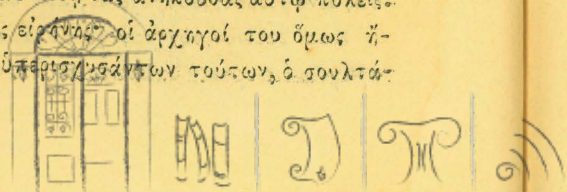
Ὁ Ἀχμέτ πασῆς, ἀρχιστράτηγος τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἐβάδισε μετὰ τὴν σύμβασιν ταύτην ἐναντίον τοῦ ἄρπαγος πέρσου Ἀσράφ· οὗτος ὅμως ἐπιπεσὼν αἴφνης κατὰ τῶν Τούρκων, δώδεκα χιλιάδας αὐτῶν ἐφόνευσε, τοὺς δ' ἐπιλοίπους ἔτρεψεν εἰς ἄτακτον φυγὴν ἀναγκάσας αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἄπειρα λάφυρα.

Ἡ ἀγγελία τῆς ἥττης ταύτης προστεθεῖσα εἰς ἐτέραν στάσεως ἄρτι ἐκραγείσης ἐν Καῖρῳ, ἐφάνη ἀρκετὴ πρόφασις ὅπως ἐπισπεύσωσιν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ τέλος τῆς εἰρήνης. Συνωμολογήθη ὄντως αὕτη, ἡ δὲ τοῦ Καῖρου στάσις κατεστάλη, θανατωθέντος τοῦ Βεῦ, ὡς τοῦ μόνου πρωταίτιου αὐτῆς. Ἡ εἰρήνη ὅμως αὕτη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ· καθότι νεαρός τις ἀρχιληστής, καλούμενος Ναδὶρ, γνωστός ἑκτοτε ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ταμάσπ Κουλῆ Χάν, ἀπέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τοῦ κληρονόμου τῶν σοφῆ, τὸν ὁποῖον, εὐρών, θέτει ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν καὶ ὁδηγεῖ ἐναντίον τοῦ ἄρπαγος Ἀσράφ, τοῦ ἀπολαύοντος ἐν ἀνέσει τῶν καρπῶν τῆς ὑποτιθεμένης αὐτοῦ νομιμότητος. Ἡ ἐπιχείρησις τοῦ αὐτοῦ ἐστέφθη δι' ἐπιτυχίων· διότι, τοῦ Ἀσράφ ἡττηθέντος κατὰ κράτος, τὸ διὰ δῆμα ἀπεδόθη τῷ νομίμῳ διαδόχῳ Σάχη Ταμάσπ. Τὰ πράγματα διετέλουν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει, ὅτε ὁ Σάχης οὗτος τῆς Περσίας στέλλει πρέσβυν εἰς Κωνσταντινούπολιν προσκαλῶν τὸν σουλτάνον, ὅπως τῷ ἀποδώσῃ τὰς ἀνηκούσας αὐτῷ πόλεις. Ὁ Ἀχμέτ ἐκλινεν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης· οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ ὅμως ἤθελον τὸν πόλεμον. Τέλος, ὑπὲρ τῶν Σάχων τούτων, ὁ σουλτάνος συντάσσεται μετὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, καὶ, ὅπως ἀποφασίσει νὰ ἐπιβάλῃ φόρον ἐπὶ τῶν λιανοπωλουμένων ἐμπορευμάτων. Ἀπελθὼν οὗτος μετὰ ταῦτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐστράτευσε μετὰ τῆς ἀκολουθίας του ἐν Χρυσοπόλει (Σκούταρι), ἐνθα ἐπρόκειτο νὰ συναθροισθῶσιν ἅπαντα τὰ διὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην προωρισμένα στρατεύματα.

Οἱ γενίτσαροι ὤρειλον νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς συνεντεύξεως οἱ τελευταῖοι. Τρεῖς στρατιῶται ἐκ τοῦ σώματος τούτου, σταθμεύοντος τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἶχον προσαρτήσῃ, κατὰ τὸ σῶμα, εἰς τὴν στρατιωτικὴν των ὑπηρεσίαν μικρὸν ἐμπόριον εὐμετακομίστων ἀντικειμένων, ὑποβαλλομένων εἰς τὴν νέαν ταύτην φορολογίαν. Ὁ μὲν εἰς αὐτῶν ἐκαλεῖτο Πατρονὰ Χαλῆλ καὶ ἦτο παλαιοπώλης, ὁ δ' ἕτερος Μουσλῆς καὶ ἦτο ὁπωροπώλης, ὁ δὲ τρίτος Ἀλῆς καὶ μετῆρχετο τὸν καφεπώλην. Οἱ τρεῖς ἀφανεῖς καὶ ταπεινοὶ οὗτοι ἄνδρες ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς μιᾶς τῶν φοβερωτέρων καὶ παραδοξωτέρων ὧν ἡ ἱστορία ποιεῖται μνησίαν στάσεων. Ἀνοίξαντες τὰς φυλάκας, ἀπέλυσαν τοὺς δεσμώτας καὶ ἐσχημάτισαν ἐξ αὐτῶν στρατὸν ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν. Αἱ ἀρχαὶ ἐντρομοὶ εἰς τὴν θείαν ταύτην ἐγκαταλείπουσιν ἐσπευσμένως τὴν πόλιν. Ὁ Ἀχμέτ, εἰσελθὼν διὰ νυκτὸς εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν ὑπουργῶν του, ὑψώνει τὴν σημαίαν τοῦ Προφήτου. Οἱ στασιασταὶ ἀπαιτοῦσι πολλὰς κεφαλὰς, καὶ ἀπειλοῦσιν ὅτι θὰ προσβάλωσι τὸ σεράγιον, ἐὰν δὲν ἱκανοποιηθῶσι τὴν ἀπαίτησιν τῶν ταύτην.

Τότε αἱ θύραι τοῦ σεραγίου ἀνοίγονται, οἱ δὲ ἀκρίτως ὑπὸ τοῦ λαοῦ καταδικασθέντες παραδίδονται εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Ἡ θυσία αὕτη οὐδόλως καθησύχασε τὴν στάσιν ταύτην. Ἀπ' ἐναντίας αἱ κραυγαὶ «ζήτω ὁ Μαχμούτ!» ἐπαναλαμβάνονται ἐπιμόνως ὑπὸ τοῦ ἐξηγερθέντος πλήθους, ὅπερ κηρύττει τὸν Ἀχμέτ ἑκπτώτον τοῦ θρόνου.

Ὁ σουλτάνος, βλέπων ὅτι οὐδὲν ἄλλο μέσον σωτηρίας ὑπελείπετο αὐτῷ, ὑποχωρεῖ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ καὶ ἀπέρ-

ῥηται ὅπως λάβῃ τὴν ἐν ταῖς εἰρκταῖς θέσιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ὁ ὁποῖος ἀναδύει ἐπὶ τοῦ θρόνου τῷ 1730. Ἀπὸ τινος χρόνου βλέπομεν τὸ τοῦ ἐκθρονισμοῦ σύστημα ὑπερ-σχύον τοῦ τῆς θανάτωσεως.

Μόλις Μαχμούτ ὁ Α΄ κύριος τοῦ σκήπτρου ἐγένετο καὶ φήμη διεδόθη ὅτι ὁ Πατροῦ Χαλῆλ νέας κατὰ τοῦ καθεστῶ-τος ἐξύφαινε συνωμοσίας. Ὁ βεζύρης καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ κρά-τους ἀρχηγοί, φοβούμενοι μὴ τῶν θέσεων αὐτῶν στερηθῶσι, συνέρχονται ὅπως συσχεθῶσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ σουλ-τάνου περὶ τῶν ληπτέων μέτρων πρὸς ἐξολόθρευσιν τῶν τριῶν τούτων παραξιδῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξέθετον εἰς κίνδυνον τὴν τοῦ κρά-τους σωτηρίαν. Προσεκαλέσαντο λοιπὸν αὐτοὺς εἰς τι διδάνιον, ἔνθα κατέσφαζαν ἅπαντας. Οἱ ὁπαδοὶ αὐτῶν ἐστασίασαν ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τῶν συνωμοσιῶν μὴ ὑφισταμένης πλέον, πεν-τακόσιοι ἐξ αὐτῶν ἐστραγγαλίσθησαν, καὶ οὕτως ἡ στάσις αὕτη κατεστάλη πᾶραυτα. Δευτέρα ὁμοία ὑπὸ τῶν δύο τοῦ Μαχ-μούτ ἀνεψιῶν ἀπεπειράθη κίνησις, ἡ ὁποία ἀπέτυχεν ὡσαύ-τως διὰ τῆς περιορίσεως τῶν δύο τούτων πριγκιπεσσῶν ἐντὸς τοῦ ἀρχαίου σεραγίου.

Ὁ Ῥουστὰν παῖς, ἀναδειχθεὶς στρατηγὸς τῇ ἐνεργείᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ Πατροῦ Χαλῆλ, διέπρεψεν ἐν πολλαῖς ἐναν-τίον τῶν Περσῶν μάχαις. Ὁ σουλτάνος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἐλησμονήσαν τὰς ἐκδουλεύσεις του, ὅπως λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν τρόπον τῆς ἀναδείξεώς του. Ὁ βρόχος τῷ ἐστάλη εἰς αὐτὸ τὸ στρατόπεδόν του τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐπληροῦρε νίκην τινά. Λαβὼν τὴν ἀπαισίαν ταύτην εἰ-δήσιν, ἔγραψε τῷ σουλτάνῳ τάδε. « Αἱ προθέσεις τῆς ὑψηλό-τητός σας δὲν δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσι, καθότι ὁ ἀρχη-γὸς, τὸν ὁποῖον προώριζεν αὕτη ὅπως μὲ ἀντικαταστήσῃ ἐπέ-ρανεν ἐνδόξως τὴν ζωὴν ἐν ταῖς μάχαις. Ἡ ἰδική μου ἀνήκει τῷ σουλτάνῳ, ἤθελον δὲ προθυμοποιηθῆναι παραδώσω αὐτὴν εἰς τὸν ἐκτελεστὴν τῶν προσταγμάτων σου, ἂν δὲν ἐπίστευ-αν ὅτι ἤθελον πικράσκει αὐτὸν ὅτις ἀντιπλητέον καὶ ὡς

λιμωτέραν ἐκθέτων αὐτὴν ἐκ νέου κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οὗς πρὸ μικροῦ ἐνίκησα, καὶ οὗς προτίθεμαι νὰ καταδιώξω. » Ὡντως ἐνίκησεν αὐτοὺς καὶ δευτέραν φορὰν, ὅτε ὁ Μαχμούτ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν του ταύτην.

Ἐν τούτοις ποταμοὶ αἵματος ἔρρεον ἐν Κωνσταντινουπό-λει. Ἡ πληθὺς τῶν θανατώσεων εἶχεν ἐξοικειώσει τοὺς δικα-στὰς καὶ τοὺς ἐνόχους μὲ τὰς ἐπιθανάτους τελετάς. Ἀφ' ἑτέρου ὁ λιμὸς ἐμάστιζε δεινῶς τὴν πρωτεύουσιν. Ὁ βεζύρης, ὁ ὁποῖος ἀπεδείχθη ἐνοχὸς συνωνίας, ἐξωρίσθη εἰς τὴν Εὐβοίαν. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει διετέλουν ἀπογνώ-σει, ὥστε ἀπεμάκρυνον τὸν αἴτιον τοῦ λιμοῦ καὶ κατέσφαζον τοὺς λιμοκτονοῦντας.

Αἱ σφραγίδες τοῦ κράτους ἐνεπιστεύθησαν τῷ Τοπάλ Ὀσμὰν, παῖς τῆς Σιλιστρίας, ὁ ὁποῖος ἤρξατο τῆς διοικήσεώς του ἐκ τῆς συνομολογήσεως τῆς εἰρήνης μετὰ τῆς Περσίας. Ἡ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτῆρός του ἀπῆρσεν εἰς τὴν σουλτάναν Βαλιδέ. Πολλοὶ ἐμέμφθησαν αὐτὸν συγχρόνως ὡς προστατεύ-οντα τοὺς χριστιανούς· διότι ἐπέτρεψεν αὐτοῖς ὅπως ἀνοικο-δομήσωσι δύο ξυλίνους ἐκκλησίας, ἀποτερωθείσας ὑπὸ πυρ-καϊᾶς, ἕνεκα τοῦ ὁποῖου ἐστάλη εἰς Γεωργίαν μὲ τὸν τίτλον τοῦ παῖς τριῶν ἵππουρίδων. Ἀντικατέστησεν αὐτὸν εἰς τὴν βεζυρεῖαν ὁ Ἀλῆς.

Τὸ δυστύχημα τοῦ Τοπάλ ἀπέβη λυσιτελὲς τῇ πατρίδι σου· καθότι μαθὼν οὗτος ὅτι ὁ Ταμάσπ Κουλή Χάν, ὁ ὁποῖος ἤρ-πασε τὸν θρόνον τῆς Περσίας, κατακρημνίσας ἐξ αὐτοῦ τὸν ἡγεμόνα, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος εἶχεν ἀναδιδάσει ἐπ' αὐτοῦ, ἐβάδιζεν ἐναντίον τοῦ Βαχδαίου ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμου στρατοῦ, ὥρμησεν εἰς συνάντησίν του καὶ ἐξηφάνισε τριά-κοντα χιλιάδας Περσῶν. Ὁ Ταμάσπ Κουλή χάν εἶχε πληγω-θῇ ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ· μόλις ὅμως ἐθεραπεύθη ἐξεστράτευσα τὸ δεύτερον. Ὁ Τοπάλ, στερούμενος ζωοτροφῶν καὶ χρημάτων, ὑποθηκεύει τὰ τιμαλφέστερά του πράγματα, δανείζεται πα-ρὰ τῶν Ἀράβων καὶ τρέχει κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὸν ὁποῖον νικ

καὶ ἔτι ἅπαξ καὶ ἀναγκάζει νὰ ζητήσῃ τὴν εἰρήνην. Τῆς συν-
θήκης μὴ κυρωθεῖσης ἔτι, ἐπαναλαμβάνεται ἡ μάχη, καθ' ἣν
φονεύεται ὁ Τοπάλ.

Ὁ Ἀβδουλλὰς, διάδοχος τοῦ Τοπάλ, μεταβὰς εἰς Περσίαν
ὑπέστη ἄλλεπαλλήλους ἤττας. Ἡ εἰρήνη συμφωνολογήθη διὰ
τοῦ θανάτου αὐτοῦ καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς Γεωργίας. Ὁ
Ἰσμαήλ πρὸ μικροῦ εἶχε λάβει τὰς σφραγίδας, ὅτε ἔμαθον ἐν
Κωνσταντινουπόλει τὴν ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας κήρυξιν τοῦ πολέ-
μου, τὴν ἄλωσιν τῆς Ἀζόφης καὶ τὴν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος
νῶν αὐστριακῶν στρατευμάτων εἰσέλασιν. Ὁ μαρκήσιος δὲ
Βιλλενόβ, προσήνεγκεν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλί-
ας τὴν μεσολάθεσίν του τῷ σουλτάνῳ. Ἡ αὐτοκράτειρα Αἰ-
κατερίνη ὑπεκρίθη εἰρηνικὰς διαθέσεις καὶ κατέλαβεν αἴφνης
δύο ἐπὶ τῆς Μαύρης θαλάσσης πόλεις. Ἡ προδοσία αὕτη πα-
ρώργισε τὸν Μαχμούτ, ὁ ὁποῖος ἐξεδικήθη δι' αὐτὴν θανατώ-
σας τὸν μέγαν βεζύρην. Ὁ Σιεγὲν πασᾶς, νέος βεζύρης, ἐνίκησε
τοὺς Αὐστριακοὺς τὴν δευτέραν τῆς ἀναγορεύσεώς του ἡμέ-
ραν. Ἀφ' ἐτέρου οἱ Ῥῶσοι ἀνεχαιτίσθησαν ὑπὸ τοῦ χάνου
τῶν Ταρτάρων. Εὐτυχισάντων τῶν Τούρκων ἐκ νέου ἐν δια-
φόροις κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐπιχειρήσεσι, ἡ Αὐστρία καὶ
ἡ Ῥωσσία ἠναγκάσθησαν νὰ κάμωσι προτάσεις περὶ εἰρήνης.
Ἐπειδὴ δ' αἱ προτάσεις αὗται δὲν ἐγένοντο δεκταὶ ὑπ' αὐ-
τῶν, ὁ Σιεγὲν πασᾶς παρεχώρησε τὰς σφραγίδας εἰς τὸν Ἑλιάς
Μεχμέτ.

Ὁ βεζύρης οὗτος ἐκστρατεύει μεθ' ἑκατὸν τριάκοντα χιλιά-
δων ἀνδρῶν, καὶ τηλικαύτην τοῖς αὐτοκρατορικοῖς προξενεῖ
θραῦσιν, ὥστε ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας, ὁ ὁποῖος ἐπαρουσιάζετο
πάντοτε ὡς μεσιτεύων, ἐπρότεινεν ἔτι ἅπαξ συνθήκην εἰρήνης.
Ὁ συμβιβαστὴς οὗτος ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἢ τὴν πρώτην
φορὰν καθότι αἱ τρεῖς διαμαχόμεναι δυνάμεις κατέθηκαν τὰ
ὅπλα. Ἡ συνθήκη αὕτη συνεπήγαγε συμμαχίαν ἀμυντικὴν με-
ταξὺ τοῦ σουλτάνου καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας.

Τοῦ ἀσθενοῦς Μαχμούτ ζῶντος ἐν ἀπομονώσει ἐντὸς τοῦ σε-

ραγίου του, Ἰνδὸς τι, καλούμενος Βεκήρ, ἐμπληρῶν καθήκοντα
κιζλάρ ἀγᾶ, καθίστατο ἀπεχθὴς ἐνεκα τῶν παρανόμων φορολο-
γιῶν του. Ἦτο ἀδύνατον νὰ πλησιάσῃ τις τὸν σουλτάνον.
Ἐπειδὴ δὲ αὗτος δὲν ἐξήρχετο πλέον ὅπως μεταβῇ εἰς τὸ τέ-
μενος, δὲν ἠδύνατό τις κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνθήκην νὰ
κάμῃ εἰς αὐτὸν τὰ παράπονά του, παρουσιαζόμενος ἐνώπιον
αὐτοῦ καθ' ὅδον μὲ ἀγγεῖον πλήρες πυρὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Οἱ
δυσηρεστημένοι οὗτοι πολῖται ἀνεπλήρωσαν τὴν ἔλλειψιν ταύ-
την, θέτοντες τὸ πῦρ εἰς τὰς οἰκίας. Αἱ περιοδικαὶ αὗται πυρ-
καῖαι ἐδειξαν τῷ μονάρχῃ ὅτι ὑπῆρχον ἐνοχοί, τοὺς ὁποίους
ἔσπειλε νὰ τιμωρήσῃ. Καθῆρσε λοιπὸν τῆς ἀρχῆς τὸν βεζύρην,
ἀλλ' αἱ πυρπολήσεις ἐξηκολούθουν πάντοτε. Πολλοὶ ἀρχηγοὶ
τοῦ κράτους τὴν αὐτὴν ἔσχον τύχην, ἀλλ' ὁ ἐμπρησμὸς δὲν
ἔπαυεν. Ἐπὶ τέλους ὁ μουφτὴς ἐδήλωσε τῷ σουλτάνῳ, ὅτι ὁ
μόνος αἴτιος αὐτῶν ἦτο ὁ εὐνοούμενός του Βεκήρ. Ὁ μονάρ-
χης διέταξε τότε ὅπως θανατώσωσιν αὐτὸν πάραυτα μετὰ
τῶν δύο του συνενόχων. Ἡ πράξις αὕτη ἀπέδωκεν εἰς τὸ
κράτος τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια φλωρίων, ἡ δὲ τάξις ἀπ-
εκατεστάθη.

Ὁ λαὸς, μὴ βλέπων ἀπὸ πινος χρόνον τὸν σουλτάνον, ὑπο-
θέτει ὅτι ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν διὸ συνωστίζόμενος ἀνήσυχος ὑπὸ
τὰ παράθυρα τοῦ σεραγίου, ζητεῖ αὐτὸν μετὰ μεγάλων κραυ-
γῶν. Ὁ μονάρχης συγκινηθεὶς τότε ἐπὶ τῇ πρὸς αὐτὸν ἐνδείξει
ταύτῃ τῆς ἀγάπης τοῦ λαοῦ, κάτορθονεν ν' ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ ἵπ-
που καὶ νὰ περιέλθῃ μέρος τῆς πόλεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέστρε-
φεν εἰς τὸ σεράγιόν του καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς κοπώσεως,
ἐξέπνευσε μετὰ τῶν δύο αὐτοῦ θυρῶν, τῇ 1754.

Ὁσμὰν ὁ Γ', ἀδελφὸς τοῦ Μαχμούτ, διεδέξατο αὐτὸν ἐν ἡ-
λικίᾳ πεντήκοντα τριῶν ἐτῶν, καὶ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος ἐδή-
λωσε τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασίν του διὰ τῆς θανατώσεως
τῶν τριῶν τοῦ Ἀχμέτ υἱῶν.

Τὰ μόνυ συμβάντα, τὰ διαδραματισθέντα ἐπὶ τῆς βασιλείας
τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ὀμοῦ τούτου ἡγεμόνος, εἶναι ἡ ἀλλαγὴ ἐξ βε-

ζωῶν, πυρκαϊά τις ἀποτεφρώσασα τὰ δύο τρίτα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὑπὸ τῶν Ἀράβων προσβολὴ καταβαίνου προσκυνητῶν ἐπανερχομένων ἐκ Μέκκας, καὶ ἡ ἀνανέωσις τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς χρήσεως τοῦ οἴνου. Ἀπέθανε τῷ 1757, ἐν ἡλικίᾳ πενήκοντα ἑξ ἑτῶν ἐξ ἐγγχειρήσεως κατὰ τὸν μηρόν.

Τὸν Ὀσμὰν διεδέξατο ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, Μουσταφᾶς Γ', ἄγων τὸ τεσσαρακοστὸν δεύτερον τῆς ἡλικίας του ἔτος. Ἀμα ἐγένετο κύριος τοῦ σκήπτρου, ἐνησχολήθη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ βεζύρου τοῦ Ραγίπ περὶ τὴν ἰδρυσιν λοιμοκαθαρτηρίων, βιβλιοθηκῶν καὶ μάλιστα ἀκαδημιῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ἡγάπα νὰ ἔρχηται ν' ἀκροᾶται τῶν διασημοτέρων ἀράβων καὶ περσῶν ποιητῶν. Δυστυχῶς ὁ Ραγίπ ὀλίγον ἔζησε χρόνον, ὁ δὲ βεζύρης Μεχμέτ Ἐμὴν, ὁ ὁποῖος ἀντικατέστησεν αὐτόν, οὐδόλως ὁμοιάζειν αὐτῷ.

Τὸ κράτος διετέλει ἐν δεινῇ καταστάσει· καθότι τὸ ναυάγιον πολλῶν σιτοφορῶν πλοίων εἶχε προξενήσει τὸν λιμὸν καὶ διεγείρει ταραχὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ καπετὰν πασᾶς, ὁ ὁποῖος ἐπέταλν εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος πρὸς εἰσπραξίν τοῦ ἐτησίου φόρου, ἔφθασε μετ' ὀλίγον εἰς Κέα, ἐνθα, στασιάζαντες τινες τῶν κατοίκων, ἤρπασαν τὸ πλοῖον αὐτοῦ, καθ' ὃν χρόνον προσήνχτο μετὰ τοῦ πληρώματος ἐν τινι πεμένει.

Ὁ πασᾶς τοῦ Βαγδατίου εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐπίσης. Νέα ὁρησκευτικὴ τῶν Βεχαβιτῶν αἵρεσις ἐτάραττε τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀραβίαν. Ἡ Ῥωσσία ἐφαίνετο παρασκευαζομένη πρὸς πόλεμον. Ἡ Αἰκατερίνη Β', ἀναβᾶσα τῷ 1762 ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Τσάρων, κατέστη κυρία, δυνάμει τῶν ὅπλων, τῶν ἀποφάσεων τῆς διαίτης τῆς Πολωνίας, καὶ κατώρθωσεν ὥστε νὰ δοθῇ τὸ στέμμα αὐτῆς εἰς τὸν κόμητα Στανίσλαον Πονιατόβσκι. Ἐν τῷ βασιλείῳ ὅμως αὐτῷ εἶχε σχηματισθῇ ὁμοσπονδία ὑπὸ τὸ ὄνομα « Ὁμοσπονδία τῆς Βάρης » σκοπὸν ἔχουσα νὰ κωλύσῃ τὰς ξενικὰς ἐπεμβάσεις. Σῶμα ὠρσικοῦ ἱπ-

πικοῦ, καταδιώκον τινὰς τῶν ἀποτελούντων τὴν ὁμοσπονδίαν ταύτην, εἰσεχώρησεν εἰς τὸ τουρκικὸν ἔδαφος, ἐνθα ἐσφαζε Μουσουλμάνους τινὰς.

Ἡ τῶν ἐθνικῶν δικαίων παραβίασις αὕτη ἀνέφλεξε τὸν μεταξὺ τῶν Ὁθωμανῶν καὶ τῶν Μοσχοβιτῶν πόλεμον. Ὁ ῥώσος στρατηγὸς Γαλητσὶν συναντᾷ τὸν Ποτόκην, ἀρχηγὸν τῆς πολωνικῆς ὁμοσπονδίας, ἄρχοντα μέρους τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, διασκορπίζει τὸ ἵππικόν του καὶ ἀναγκάζει αὐτὸν νὰ ῥιφθῇ ἐντὸς τῆς πόλεως Χοτζήμ. Ἐκατὸν χιλιάδες μαχηταί, σπεύσαντες ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν πόλιν ταύτην, ἀνοχαιτίσθησαν ἐπὶ τῆς ὁχθῆς τοῦ Δνεϊστερου ὑπὸ τοῦ Γαλητσίν. Ὁ τουρκικὸς στρατὸς στασιάζει καὶ ἀπαιτεῖ πολλὰς κεφαλὰς μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν τοῦ βεζύρου. Ἰνα προλάβωσι τὰς συνεπειὰς τῆς στάσεως ταύτης, ὑποχωροῦσιν εἰς τὰς αἰτήσεις τοῦ στρατοῦ. Ὁ Μολδόβαννης λαμβάνει τὰς σφραγίδας καὶ κατορθώνει νὰ ζευξῇ τὸν Δνεϊστερον. Ἀλλὰ, τοῦ ποταμοῦ τούτου πλημμυρῆσαντος αἰφνης, ἡ γέφυρα θραύεται καὶ πανικὸς καταλαμβάνει τοὺς Μουσουλμάνους σπεύδοντας νὰ φύγωσιν ἐν ἀταξίᾳ πρὸς τὸν Δούναβιν. Ἡ Χοτζήμ παραδίδεται, οἱ Ῥῶσοι καθίστανται κύριοι τῆς Μολδαβίας καὶ τῆς Βλαχίας, ὁ δὲ Μολδόβαννης ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.

Ἡ τοῦ ἐπιόντος ἔτους ἐκστρατεία ἀπέβη ἐπίσης ὀλέθριος διὰ τοὺς Τούρκους. Ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν Ταρτάρων, περιζωθεῖσα ὑπὸ τοῦ ῥώσου στρατηγοῦ Ῥωμανζώφ, κατεκερματίσθη, ἀφ' οὗ ἐπεδείξατο τεραστίαν ἀνδρίαν. Πεντήκοντα χιλιάδες Τούρκοι ἔπεσαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἑκατὸν τεσσαράκοντα τρία δὲ τηλεβόλα περικύβητον εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νικητοῦ. Ἄλλος ῥώσος στρατηγός, ὁ κόμης Πανή, ἐκυρίευσεν τὴν Βενδέρην, τῆς ὁποίας ἡ παράδοσις συνεπήγαγε τὴν τῶν φρουρῶν τῆς Ἀκερμάνης καὶ τοῦ Ἰσμαΐλου.

Ἡ Αἰκατερίνη, μαθοῦσα ὅτι οἱ Βλάχοι καὶ οἱ Μολδαβοὶ ἀπέσειον τὸν ζυγὸν τῆς Πύλης, ἐξαπέστειλεν εἰς βοήθειαν αὐτῶν ἑπτὰ μεγάλα πλοῖα τῆς γραμμῆς καὶ τέσσαρας φρεγάτας με-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ**

πλήρωμα ὀκτακοσίων ἀνδρῶν διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Ὁρλώφ.

Εἰς τὴν θάλαμν τῆς ῥωσικῆς σημαίας οἱ Ὀθωμανοὶ κλείονται ἐντὸς τῶν φρουρῶν τῶν. Τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ ἀρχὼν τῶν Καλαμῶν, Βονάκης, σπεύδει νὰ ἐγείρῃ σῶμα ἐκ τεσσαρῶν χιλιάδων Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι περιβάλλονται τὴν ῥωσικὴν στολὴν. Μέρος τοῦ σώματος τούτου ὑποκινεῖ τὴν ἐπανάστασιν τῆς χερσονήσου, τὸ δ' ἕτερον πολιορκεῖ τὴν Κορώνην. Ἡ πόλις αὕτη ἀντέστη· τὸ Νεόκαστρον ὁμῶς παρεδόθη.

Ἄμα τῷ ἔαρι ἕτερος ῥωσικὸς στόλος ἐνίσχυε τὸν πρῶτον διὰ τριῶν πλοίων τῆς γραμμῆς καὶ τριῶν φρεγατῶν, ἐν ᾧ οἱ Ἀλβανοὶ, συνενοθέντες μετὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἔκαιον τὰς Πάτρικας καὶ τὴν Ἐρίπολιν, καὶ ἔσφαζον μανιωδῶς Ῥώσσους καὶ Ἑλληνας.

Μετ' ὀλίγον ὁ ῥωσικὸς καὶ τουρκικὸς στόλος συναντήθησαν ἐν Τσεσμέ, ἐν τῷ πορθμῷ τούτῳ τῷ διαχωρίζοντι τὴν Χίον ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Αἱ δύο ναυαρχίδες, μετὰ τετραῶρον φονικὸν πῦρ, προσήραξαν ἀλλήλαις καὶ συνῆψαν μάχην αἱματηράν, ἣν ἀνέστειλε τὸ πῦρ τῶν ὀλμων. Τότε διπλῇ ἐκπυρσοκρότησις κατεκάλυψε τὴν θάλασσαν διὰ συντριμμάτων καὶ πτωμάτων.

Τὰ τουρκικὰ πλοῖα καταδιωκόμενα ὑπὸ τῶν Ῥώσων κατέφυγον ἐντὸς τοῦ στενοῦ τοῦ Τσεσμέ ὕμνου, ἐνθα προσεβλήθησαν μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν πυρπόλων. Τὰ πλοῖα ταῦτα ἤγγιζον πρὸς ἀλληλα, ὥστε ἡ πυρπόλησις ἐνὸς αὐτῶν συνεπήγαγε τὴν τοῦ ὅλου στόλου. Ἡ φοικώδης αὕτη πυρκαϊὰ ἐφώτισε τὰ πέριξ εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα λευγῶν. Ἡ καταστροφή αὕτη τοῦ τουρκικοῦ στόλου ἔλαβε χώραν τῷ 1770.

Τοὺς ὀρθάνθους τῶν Ῥώσων διεδέξαντο μετ' ὀλίγον αἱ τῶν πασάδων τῆς Παλαιστίνης καὶ τῆς Αἰγύπτου ἀποστασίαι. Δὲν ἐγένετο πλέον λόγος εἰρήνῃ καὶ καταστροφῶν, ὅτε ὁ Χασάν-βέης, ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἀναχωρῶν ἐκ Δαρδανελλίων μετὰ χιλίων πεντακοσίων ἀνδρῶν, ἤλκει ὑπὸ τὸ σκότος τῆς

νυκτὸς πλησίον τῆς Ἀθήνου, τὴν ὁποίαν ἐπολιόρκουν τότε οἱ Ῥῶσοι, ἀποβιβάζεται εἰς αὐτὴν, ἀποστέλλει τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἐκόμισαν αὐτόν, ὅπως ἄρῃ ἐκ τοῦ μέσου πᾶσαν περὶ ὑποχωρήσεως ἰδέαν, προσβάλλει τοὺς πολιορκοῦντας μετὰ μανίας καὶ ἐξαναγκάζει αὐτοὺς νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν τῆς νήσου. Ἡ παράτολμος αὕτη ἐπιχείρησις ἀπένειμεν αὐτῷ τὸν τίτλον τοῦ καπετὰν πασᾶ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, σύνοδος συνεκροτεῖτο ἐν Μολδαβίᾳ ὅπως ἀποφασίσῃ περὶ ἀναχωρῆς. Οἱ πληρεξούσιοι τῶν δύο διαμαχομένων δυνάμεων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμφωνήσωσι καὶ οὕτως αἱ ἐχθροπραξίαι ἐπανελήφθησαν τῷ 1774. Τὴν φορὰν ταύτην οἱ Τοῦρκοι ἐξεδικήθησαν· καθότι ἠνάγκασαν δέκα τέσσαρας χιλιάδας Ῥώσων νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ νὰ διαβῶσιν ἐκ νέου τὸν Δούναβιν, καὶ ἔρριψαν εἰς τοὺς Ἑπτὰ-Πόργους τὸν κόμητα Ῥεπνίν, τὸν ὁποῖον ἤχημαλώτισαν κατὰ τὴν συμπλοκήν. Τὸν αὐτὸν χρόνον ἀπέθανεν ὁ Μουσταφᾶς ἐγκαταλείψας τὸν θρόνον εἰς τὸν ἀδελφόν του Ἀβδοῦλ Χαμήτ.

Ὁ σουλτάνος οὗτος ἦγε τὸ πεντηκοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, Μουσοῦ Ὁγλοῦ, τοῦ μόνου ἐκ τῶν ὑπουργῶν τοῦ ἀδελφοῦ του παραμείναντος αὐτῷ, ἤγειρε μετ' ὀλίγον ἐπὶ ποδὸς τετρακοσίας χιλιάδας μαχητῶν, τῶν ὁποίων τὸ πλεῖστον μέρος ἐτράπη τὴν πρὸς τὸν Δούναβιν ἄγουσαν. Ὁ Ῥωμανζῶρ κατώρθωσε νὰ διακόψῃ τὴν μετὰ τῆς Βάρνης συγκοινωνίαν αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ κρίσει διατελὼν ὁ βεζύρης θέσει, τῶν πολεμεποδίων καὶ λοιπῶν αὐτοῦ ἀποσκευῶν εὐρισκομένων ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, εἶδε τοὺς στρατιώτας του λειποτακτοῦντας, ἐκτὸς δώδεκα χιλιάδων. Ἀπηλπισμένος ἐκ τῆς καταπληκτικῆς ταύτης λειποταξίας, ὁ σουλτάνος διέταξεν αὐτῷ νὰ κλείσῃ τὴν εἰρήνην, ἣ ὅποια ἀπέβη ἐπιβαρυντικὴ λίαν τῷ Ἀβδοῦλ.

Βαρύως φέρων τὴν προσγενομένην αὐτῷ ταπείνωσιν, ἐξεδικήθη ἐπὶ τῶν ἀποσεισάντων τὸν ζυγὸν τῆς Πύλης ὑποτασσάμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῶν Ἑλλήνων ἐγένετο τὸ πρῶτον

τον πρότασις· ἀλλ' ὁ Τζεζέρελη Χασάν καπετάν πασᾶς ἀπέ-
τρεψε τὴν Πύλην τοῦ σκοποῦ τούτου, ἡ ὁποία περιορίσθη τότε
εἰς τὴν θανάτωσιν τῶν κυριωτέρων τῆς ἐπαναστάσεως ἀρχη-
γῶν· καὶ ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποκοπεισθῶν κεφαλῶν ὑπῆρξεν
ἀρκετὰ μεγάλος ὥστε νὰ δύναται τις νὰ σχηματίσῃ δι' αὐτῶν
πολλὰς πυραμίδας.

Ἡ Λίκατερνὴν κατώρθωσε νὰ χωρίσῃ τοὺς Ταρτάρους ἐκ
τῶν ἀρχαίων τῶν φίλων, τῶν Τούρκων· ἡ φιλοδοξία τῆς ὅμως
δὲν ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιηθῇ ἐφ' ὅσον δὲν καθυπέταττον αὐτοὺς
εἰς τὴν ῥωσικὴν κυριαρχίαν. Στάσις τις, τὴν ὁποίαν ὑπεκι-
νησεν αὕτη παρ' αὐτοῖς, ἐξανάγκασε τὸν χάνην Δεβλὲτ-Γερά
νὰ καταφύγῃ εἰς Τουρκίαν, ὅτε καὶ ἀνηγορεύθη ἀντ' αὐτοῦ
ὁ Σαῦμ-Γερά. Τῆς Λίκατερνῆς εἰσελεύσεως μετ' ὀλίγον μετὰ
πολυαριθμοῦ στρατοῦ εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ, ἠναγκάσθη ὁ χάνης
οὗτος νὰ ὑποταχθῇ καὶ ν' ἀποτίῃ τῇ ῥωσικῇ αὐτοκρα-
τορίᾳ ἐτήσιον φόρον ὀκτακοσίων χιλιάδων ρουβλίων.

Ἡ Πύλη ὑφίστατο τὰς ὕβρεις ταύτας, ἀν καὶ ἐκέκτητο πο-
λυαριθμὸν στρατὸν καὶ στόλον, σχολὴν πυροβολικοῦ, πολλὰ
χυτήρια καὶ προγυμναστάς, ἀξιωματικούς ἐκ Γαλλίας ἐλθόν-
τας. Τέλος ἀποφασίζει αὕτη ν' ἀποδυθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἡ
πρώτη κατὰ τοῦ Κίλβουρνου, τοῦ ὑπερασπιζομένου ὑπὸ τοῦ
γενναίου Σουβαρῶφ ἀπόπειρα ἀπέτυχεν, ἀν καὶ ὁ στρατηγὸς
οὗτος ἐπληρώθη κατὰ τὴν πολιορκίαν. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς
Γερμανίας, Φριδερίκος, μυστικός τῆς Λίκατερνῆς σύμμαχος,
ἀπετύγχανεν ἀφ' ἐτέρου πρὸ τοῦ Βελιγραδίου, τὸ ὅποιον
προσεπάθει ὅπως ἀποσπᾷ τῶν χειρῶν τῶν Τούρκων ἀνευ
προηγούμενης κηρύξεως πολέμου.

Ὁ μέγας βεζύρης Γιουσούφ, διάδοχος τοῦ Μουσοῦ ὀγλοῦ,
κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ τὴν αὐστριακὴν συμμαχίαν, καὶ νὰ ἐξ-
ανάγκαστῃ τὸν ἔχθρὸν νὰ ὑποχωρήσῃ μέχρι τῆς Λαργώσης· ἐπι-
τυχία ταλαντευθεῖσα διὰ τῆς ἀπωλείας πολλῶν ἐν τῇ Μολδα-
βίᾳ πόλεων.

Οἱ Ῥῶσοι ἐπολιόρκουν τὸ Ὑδάμπερ. Ὁ καπετάν πασᾶς,

ἀναλαβὼν τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως ταύτης, ἦτο ἐπὶ κεφα-
λῆς δέκα ὀκτὼ πολεμικῶν πλοίων τῆς γραμμῆς, δέκα τεσσάρων
φρεγατῶν καὶ εἴκοσιν ἐπτὰ ἐτέρων μικροτέρων πλοίων· ἰσχύς
ἀρκούντως σπουδαία, τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῃ ἡ πόλις αὕτη ἐκέ-
κτητο ὀλίγα ἀρχαῖα καὶ ὅλως ἀσήμαντα φρούρια. Ὁ ῥωσσι-
κὸς στόλος ἀσθενέστερος, ἀλλ' ἐλαφρότερος, εἰσῆλθεν εἰς τὸν
Βορυσθηνὴν καὶ συμπαρέσυρε τὰ τουρκικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα
ἐνεκα τοῦ ἀβαθοῦς καὶ τῆς στενότητος τοῦ ποταμοῦ δὲν ἠδύ-
ναντο νὰ κινῶνται ἐλευθέρως. Οἱ Ῥῶσοι ἐπιπεσόντες τότε
κατ' αὐτῶν, δέκα μὲν τῶν πλοίων τούτων ἐκυρίευσαν, τὰ δὲ
λοιπὰ κατέκαυσαν ἢ ἐβύθισαν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, φονεύσαν-
τες πρὸς τούτοις καὶ ἑνδεκα χιλιάδας ἐκ τῶν πληρωμάτων
αὐτῶν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην δούς τὸ σημεῖον τῆς ἐ-
φόδου, ὁ Σουβαρῶφ εἰσῆλθεν νικητὴς εἰς τὴν πόλιν ταύτην
τῷ 1788, ἐν τῇ ὁποίᾳ, πνέοντες ἐκδίκησιν οἱ Ῥῶσοι, κατέσφα-
ξαν ἀνηλεῶς εἴκοσι πέντε χιλιάδας Τούρκους. Οἱ Μουσουλμά-
νοι προητοιμάζοντο δι' ἐκστρατείαν ὅπως ἐπανορθώσωσι τὴν
δεινὴν ταύτην καταστροφὴν, ὅτε ὁ Ἀβδούλ ἀπέθανεν αἰ-
φνης τῷ 1789.

Σελίμ ὁ Γ'. ἦτο εἰσέτι νέος ὅτε διεδέξατο τὸν θεῖόν του.
Ἡ πρώτη τῆς βασιλείας αὐτοῦ πράξις ὑπῆρξεν ἡ διαταγή, τὴν
ὁποίαν ἔδωκεν ὅπως προετοιμασθῇ ὁ στρατός του πρὸς
πόλεμον. Εὐτυχεῖς περισπασμοὶ ἐφαίνοντο ὅτι πυνόουν αὐτόν·
διότι ἡ Σουηδιὰ εἶχε κηρύξει πρὸ μικροῦ τὸν πόλεμον ἐναντί-
ον τῆς Ῥωσσίας, ἡ δὲ Πρωσσία τὸ αὐτὸ προὔτιθετο νὰ πράξῃ.
Αἰφνίδιος ὅμως στάσις ἠνάγκασε τὸν σουηδικὸν στόλον νὰ δρά-
μῃ εἰς Στοκχόλμην. Ὁ Χασάν καπετάν πασᾶς, ὁ ὁποῖος ὑπέ-
στη ἐν Μολδαβίᾳ τὴν πρώτην τοῦ συμμαχικοῦ τῆς Αὐστρίας
καὶ Ῥωσσίας στρατοῦ προσβολήν, ὑπεχώρησεν ἀφ' οὗ ἀπώλε-
σε τὸ πλεῖστον τῆς δυνάμεώς του, ὁ δὲ μέγας βεζύρης, ὁ ὁ-
ποῖος εἶχε παρακολουθήσει αὐτόν, ἠττήθη ὡσαύτως κατὰ κρά-
τος ὑπὸ τῶν συμμάχων τούτων, οἱ ὅποιοι ἐγένοντο μετ' ὀλί-
γον χρόνον τῆς Ρωσσίας, τῷ 1790.

Ὁ θάνατος Ἰωσήφ τοῦ Β'. προκάλεσε τὸν χωρισμὸν τῶν συμφερόντων τῆς Αὐστρίας ἐκ τῶν τοῦ συμμάχου αὐτῆς. Οὐχ ἥττον ἡ Αἰκατερίνη ἐξοκολούθησε μόνη τὸν πόλεμον, διεξαγαγούσα αὐτὸν μετ' ἐπιτυχίας.

Ὁ σπόλος αὐτῆς ἐνίκησε τὸν τοῦ Σελίμ· ἡ δ' ἔνεκα τῆς ἥττης ταύτης δυσαρέσκεια τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξεδηλώθη διὰ τῶν βιαιοπραγιῶν καὶ τῶν ἐμπρησμῶν. Ἡ τοῦ Ἰσμαϊλίου ἄλωση ἐπυύξησε μετ' ὀλίγον τὰς συμφορὰς αὐτῶν. Ἐκ τεσσαράκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν, τῶν ἀποτελούντων τὴν φρουρὰν τῆς πόλεως, ταύτης, δὲν διεσώθη εἰμὴ εἰς μόνος ὅπως ἀναγγεῖλη τὴν τρομερὰν ταύτην καταστροφὴν εἰς τὸν σουλτάνον. Διακόσια τριάκοντα τηλεβόλα περιῆλθον εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Ῥώσων.

Ἐδέησε νὰ ζητήσῃσι θῦμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ στρέψωσι τὴν διεγερθεῖσαν ἔνεκα τοῦ συμβεβηκότος τούτου τῶν κατοίκων τῆς πρωτεύουσας μανίαν. Ὁ ὑποδειχθεὶς ὡς τοιοῦτο, βεζύρης Χασάν πασᾶς, ἐθυσίασθη παραχρῆμα. Ὁ προκατόχος αὐτοῦ Γιουσούφ ἀνέλαβε τὰς σφραγίδας, τὰς ὁποίας ἠναγκάσθη μετ' ὀλίγον νὰ παραχωρήσῃ εἰς πασᾶν τινα ὀγδοηκοντούτιδα, καλούμενον Μεχμέτ.

Ἡ Ἀγγλία ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Πρωσίας ἐμεσολάβησαν ὅπως δώσωσι τέλος εἰς τὰς ἐχθροπραξίας ταύτας, αἱ ὁποῖαι ἐπαυσαν ὄντως διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Ἰασίου, τῷ 1792.

Ὁ Κουτσούκ Οὐσεῖν, νέος τριακοντούτης, πρὸ μικροῦ διορισθεὶς καπετὰν πασᾶς, προσέβαλε τὸν Λάμπρον Καζιὼνην, ἑλληνα πειρατὴν, ὁ ὁποῖος ἐλυμαίνετο τὸ Ἀρχιπέλαγος, ἐκυρίευσεν τὰ δέκα ἐξ αὐτοῦ πλοῖα καὶ ὠδήγησεν αὐτὰ ἐν Θριάμβῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ὁ πειρατὴς οὗτος κατέφυγεν εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἡπείρου.

Ὁ Σελίμ ἐσκέπτετο ὅπως διὰ συνετῶν καὶ ἀρμοδίων διατάξεων δώσῃ πάλιν ζωὴν καὶ ὀρμήν εἰς τὸ παρακμάζον ἤδη βασίλειον τῶν Ὀσμανλίδων, βελτιόνων κατ' ἐξοχὴν τὸν στρατιωτικὸν τοῦ κράτους διοργανισμὸν. Ἀνάγκη εἶχε στρατῶνας

καὶ ἐσχημάτισε σώματα πυροβολιστῶν κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστημα.

Ἡ εἰρήνη, τῆς ὁποίας ἀπῆλθεν ἡ Τουρκία, δὲν ἦτο ποσῶς ἐντελής. Ἀπ' ἐναντίας ἀποστασίαι καὶ ληστεῖαι ἐτάραττον αὐτὴν ἀπαύστως ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κράτους.

Ὁ Πασβάνογλου, πασᾶς τοῦ Βιδινίου, ἐπαναστατήσας, κατέλαβε πολλὰς πόλεις. Αἱ διαπραγματεύσεις, τὰς ὁποίας ἐπρότεινεν αὐτῷ ἡ Πύλη, ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τοῦ θρασέος τούτου ἀντάρτου. Τότε ἐστάλησαν ἐναντίον αὐτοῦ δύο περίφημοι στρατηγοί, οἱ ὁποῖοι κατέσχον ἀπάσας τὰς ὑπ' αὐτοῦ κατακτηθείσας χώρας ἀναγκάσαντες αὐτὸν νὰ κλεισθῇ ἐντὸς τοῦ Βιδινίου.

Πλὴν ἐξέρχεται αἴφνης τῆς πόλεως ταύτης, μεταβαίνει εἰς Βλαχίαν καὶ ἐκδιάζει τὸν Ὀσποδάρ τῆς ἐπαρχίας ταύτης ὅπως ἐγκαταλείψῃ τὸ Βουκουρέστιον εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Μετὰ πολλοῦς τέλος ἀγῶνας συγκατατίθεται ἵνα περιορισθῇ εἰς τὴν ἐδρὰν τῆς διοικήσεώς του, ἐνθα ἀπέθανεν ἀνεξάρτητος.

Ἐν τούτοις ὁ Βοναπάρτης ἐκπεύσας τῷ 1798 τοῦ λιμένος τῆς Τουλών, ἀφίχθη εἰς Μελίτην, τὴν ὁποίαν πολιτορχήσας ἠνάγκασε νὰ παραδοθῇ. Ἐγκαταλιπὼν δ' ἐν αὐτῇ φρουρὰν ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, ἀπέπλευσε διὰ τὴν Αἴγυπτον, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀπεβιβάσθη μετὰ τῶν στρατευμάτων του.

Ὁ σερίφης, Μοχαμέτ-ἑλ-Καραϊμ, ἦτο διοικητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐναντίον τῆς ὁποίας ἐβάδισεν ὁ Ναπολέων. Οἱ γάλλοι στρατιῶται ἀνέβησαν διὰ κλιμάκων τὰ τείχη τῆς πόλεως ταύτης, τὴν ὁποίαν καὶ κατέλαβον μετ' ὀλίγον.

Ἀφ' οὗ διωργάνωσε τὴν διοίκησιν τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς ὁποίας ἐνεπιστεύσατο τὴν ἀρχὴν τῷ στρατηγῷ Κλέβερ, ὁ Βοναπάρτης ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ στρατοῦ του ἐβάδισεν ἐπὶ τὸ Κάϊρον ἀποστέλλας ἐκπαιδιστὰς καὶ ἑκτετακτοχρόνως τὸν στρατηγὸν Μενού ὅπως καταλάβῃ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἦτοι τῷ 1798,

συνομολογεῖτο συμμαχία μεταξύ τῆς Πύλης, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ρωσσίας ἐναντίον τῆς Γαλλίας. Αἱ τρεῖς αὗται δυνάμεις ἐσυνόαζον τοὺς στόλους των καὶ συνεσκέποντο περὶ τῶν πρὸς ἐπιτυχίαν μέσων, ἐν ᾧ καιρῷ ὁ γάλλος στρατηγός, διερχόμενος τὰς ἐρήμους καὶ ἀπώθων τοὺς Ἀραβας καὶ Μαρμελούς, ἀφικνεῖτο εἰς τὸ Κάϊρον καὶ καθυπέταττεν ἅπασαν τὴν Κάτω-Αἴγυπτον. Ὑποθάλπων οὗτος τὸ θρησκευτικὸν τοῦ μουσουλμανικοῦ τούτου λαοῦ τοῦ δεξιουμένου αὐτὸν πανταχόθεν φρόνημα, ἐθεάθη μετ' ὀλίγον εἰσερχόμενος εἰς τὰ τεμένη αὐτῶν καὶ πανηγυρίζων μετ' αὐτῶν τὴν τοῦ Προφήτου ἐορτήν. Εἰς τῶν ὑπασπιστῶν του μάλισα, ὁ στρατηγός, Μενουῦ, συνεζεύχθη μετὰ τινος Ὀθωμανίδος, καὶ ἡσπασθη τὸν ἰσλαμισμόν.

Ἐν τούτοις ὁ ἄγγλος ναύαρχος Νέλσων συνελάμβανεν ἡ ἐβύθισε παρὰ τὸ Ἀβουκὴρ ἅπαντα τὸν γαλλικὸν στόλον, ἐξαίρεσει δύο πολεμικῶν τῆς γραμμῆς καὶ δύο φρεγατῶν. Ἄλλοι πὺν, εἶπεν ὁ Βοναπάρτης, μανθάνων τὴν συμφορὰν ταύτην, ἀνάγκη νὰ μείνωμεν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἢ νὰ ἐξέλθωμεν αὐτῆς, ὡς οἱ ἄρχαίτοι. »

Τὸν αὐτὸν χρόνον οἱ κάτοικοι τοῦ Κάϊρου, διερεθιζόμενοι ὑπὸ τῶν ἱμάμιδῶν των, ἐπανεστήσαν κατὰ τῶν Γάλλων, τῶν ὁποίων ἐσφαζαν τοὺς πλείστους. Καὶ αὐτὸς ὁ γενναῖος στρατηγὸς Δουπουτὴ ἐπесе θῦμα τοῦ φανατισμοῦ αὐτῶν. Τὰ ἀνά τὰς ὁδοὺς διεσπαρμένα ἀποσπάσματα ἐπυροβόλουν κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν τούτων καὶ κατεδίωκον αὐτοὺς μὲ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖρας. Δέκα πέντε χιλιάδες ἐκ τῶν φρενιτιῶντων τούτων φανατικῶν περιχαρακοῦνται ἐντὸς τοῦ μεγάλου τεμένους. Οἱ Ἀραβες τῆς ἐρήμου ἔρχονται ὅπως ἀπειλήσωσιν ἐξωθεν τὴν πόλιν, πλὴν ἀποκρούονται καὶ καταδιώκονται ὑπὸ τῶν Γάλλων, οἱ ὁποῖοι ἐξηκολούθουν μετὰ μανιώδους ἐπιμονῆς πολιορκοῦντες τὸ τέμενος τοῦτο καὶ ρίπτοντες ἀπαύστως ἐντὸς αὐτοῦ βόμβας καὶ σφαῖρας, καὶ ὡς ἀντεῖχεν ἔτι. Τέλος ἀναγκάζονται οἱ πολιορκούμενοι ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐπι-

εἰκειάν τοῦ Βοναπάρτου, ὁ ὁποῖος περιφρονεῖ τὴν παράκλησίν των ταύτην διὰ τρόπου ἀποτόμου λίαν καὶ σκληροῦ. Οἱ ἀρχηγοὶ ὅμως τῶν στασιαστῶν τούτων, κατανοοῦντες τὸ ἀδύνατον ἅμα καὶ ἀνωφελὲς πάσης περαιτέρω ἀντιστάσεως, ἐξέρχονται ἀσπολοι καὶ παρυσιάζονται ἐνώπιον τοῦ Βοναπάρτου, παρὰ τοῦ ὁποῦ αἰτοῦνται καὶ πάλιν ἱκετευτικῶς χάριν. Ἐνδεκα ἐκ τῶν μάλλον ἐνόχων θανατοῦνται, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀποκαθίσταται ἡ εὐταξία.

Οἱ Γάλλοι, ὑπερνικήσαντες ἅπαντα τὰ προσκόμματα, τὰ ὅποια ἐκώλυσεν τὴν πορείαν των, ἐκυρίευσαν ἀλληλοδιαδόχως τῷ 1799, τὴν Ἑλ-Ἀρίσχ, τὴν Γάζαν καὶ τὴν Ἰόππην, κατέσφαξαν τὰς φρουράς αὐτῶν, πλὴν προσεβλήθησαν ἐν αὐταῖς ὑπὸ φοβερωτάτου ἐχθροῦ, τοῦ λοιμοῦ. Ἐκείθεν ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των πρὸς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τῆς Ἀκρης.

Μάτην ὁ ἀγγλικὸς στόλος κατέσχε τὸν στολίσκον αὐτῶν τὸν κομίζοντα τὰ πυροβόλα τῆς πολιορκίας. Μόλις τὰ ἀρχαῖα τῆς πόλεως ὀχυρώματα προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Γάζης καὶ Ἰόππης μετακομισθέντων τηλεβόλων, καὶ ἐδόθη πάραυτα τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου. Τοῦ τούρικοῦ ὅμως στόλου εἰσαγαγόντος ἐντὸς τῆς πολιορκουμένης πόλεως πολεμικοφόνδια καὶ τροφάς, ὁ γαλλικὸς στρατὸς ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ Κάϊρον, ἀφ' οὗ προηγουμένως διέπρεψεν ἐν ταῖς μάχαῖς τῆς Χαναάν, τῆς Ναζαρέτ καὶ τοῦ ὄρους Θαβώρ.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου, ὁ σερσκέρης τῆς Ρούμελης Μουσταφᾶς, ἀποδιβάλλεται ἐπὶ τῆς παραλίας τοῦ Ἀβουκὴρ μετὰ δέκα ὀκτὼ χιλιάδων ἀνδρῶν.

Ὁ Βοναπάρτης ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ στρατοῦ τούτου καὶ κατακερματίζει αὐτὸν, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ δυνηθέντος νὰ διαφύγῃ τὴν αἰχμαλωσίαν. Ἐπτακισχίλιοι γενίτσαροι ἀποτολμῶσιν ἔτι ἅπαξ ὅπως ἀποδιβασθῶσιν εἰς τὴν Δαμιέττην, ἀλλ' ὁ Δεῖαὶ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν παραλίαν, ἀφ' οὗ ἀπώλεσαν πλείους τῶν χιλίων ἀνδρῶν.

λίαν, ἀφ' οὗ ἐνέπιστεύσατο τῷ Κλέβερ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ στρατηγὸς οὗτος συνωμολόγησε μετ' ὀλίγον μετὰ τοῦ μεγάλου βεζύρου συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ὑπεχρεοῦτο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Αἰγυπτον καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Γαλλίαν μετὰ τοῦ στρατοῦ του. Ἡ παράδοσις τῶν πόλεων τῆς Αἰγύπτου ὤφειλε νὰ λάβῃ χώραν κατὰ διαφόρους ὠρισμένους ἐποχάς. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶχον ἤδη παραδοθῆ ὑπὸ τῶν Γάλλων εἰς τὸν μουσουλμάνον ἀρχηγόν, ὁ ὁποῖος ἐβάδιζε πρὸς τὸ Κάϊρον, καθ' ὃν χρόνον ὁ γάλλος στρατηγὸς, ἀφικθὲς εἰς Ἀλεξάνδρειαν, προτίστατο τῆς ἐπὶ πλοίων ἐπιβίβασεως τῶν ἀποσκευῶν. Τῆς ἐπιστολῆς ὁμῶς, τῆς σταλείσης ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν κυβέρνησιν του ὅπως δικαιολογήσῃ τὴν πρᾶξιν του ταύτην, περιελθούσης εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλων, τὸ ἀνακτοβούλιον τοῦ ἀγίου Ἰακώβου ἀπέστειλε πάραυτα διαταγὴν εἰς τὸ ναύαρχον Σίδνεί-Σμιτ νὰ μὴ παραδεχθῇ οὐδεμίαν συνωμολόγησιν. Ἡ ἀπροσδόκητος αὕτη ἐναντιότης παρώργισε σφόδρα τὸν Κλέβερ, καὶ ἐξηρέθισε συγχρόνως τοὺς στρατιώτας του, οἱ ὁποῖοι οὐχὶ ἄνευ μικροῦ κόπου ἀπεδίωξαν τῶν φρουρίων καὶ τῶν χωρίων τοὺς νέους αὐτῶν ἰδιοκτητάς ἐπὶ τέλους ὁμῶς ἢ τῆς Ἡλιουπόλεως μάχῃ ἀνεπτέρωσε τῆς ἐλπίδας τῶν Γάλλων καὶ ἐστερέωσεν αὐτοὺς εἴπερ ποτὲ ἐπὶ τῶν κατακτησεῶν των.

Τὰ τουρκικὰ ὅπλα ἀπέτυχον οὕτω καὶ πάλιν. Ὁ βεζύρης Γιουσούφ κατέφυγε τότε εἰς τὴν δολιότητα, τὸ μόνον τοῦτο τῶν ἀνάνδρων μέσον. Νέος τις Σύριος, φανατικὸς, ἐστάλη παρ' αὐτοῦ εἰς τοὺς οὐλεμάδας τοῦ Κάϊρου, οἱ ὁποῖοι ἐνεθάρρουναν αὐτὸν, εἰς τὴν ἀποτρόπαιον τῆς δολοφονίας πρᾶξιν δι' εὐλογιῶν καὶ διαφορῶν ἄλλων ὑποσχέσεων. Μετ' ὀλίγον ὁ Κλέβερ ἐξέπνεεν ὑπὸ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ δολοφόνου τούτου, τῷ 1800.

Ὁ στρατηγὸς Μενού, ὁ ὁποῖος διεδέξατο αὐτὸν, ἐγένετο παραιτίος ἀλλεπαλλήλων σφαλαχῶν, ἐξέθηκεν εἰς κίνδυνον τοὺς τῆς Ἀνω Αἰγύπτου καὶ τοῦ Κάϊρου διοικητάς, καὶ, κατὰ τὴν ἀπόβασιν δέκα ὀκτὼ χιλιάδων Ἀγγλων, οὐδεμίαν πρὸς

καλούμενος αὐτοῖς ἀντίστασιν, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους ὅπως μείνῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγκεκλεισμένος ἐντὸς τῆς Ἀλεξανδρείας ἄνευ τροφῶν καὶ ἄνευ συγκοινωνίας μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ στρατοῦ σωμάτων. Ὁ στρατηγὸς Βελλάρ, πολιορκηθεὶς ἐν Κάϊρῳ ὑπ' ἀνωτέρων δυνάμεων, ἠναγκάσθη νὰ συνηκολογήσῃ. Οἱ Ἀγγλοι παραλαβόντες ἀπεβίβασαν αὐτὸν μετὰ τοῦ στρατοῦ του, τῶν ὅπλων του καὶ τοῦ σώματος τοῦ Κλέβερ ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Προβιγκίας. Ὁ Μενού παρέδωκε καὶ αὐτὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἢ ἐπὶ τὴν Αἰγυπτον τῶν Γάλλων ἐκστρατεία ἐπερατώθη. Μετ' ὀλίγον ὑπεχρεώθησαν οὗτοι ὅπως ἐγκαταλείψωσι καὶ τὰς Ἰονίους νήσους, τὰς ὁποίας κατεῖχον ἀπὸ τῆς συνθήκης τοῦ Κάμπου Φορμίου, τῷ 1797.

Ἡ Πύλη μεριμνῶσα περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ διαδραματιζομένων, κατετρύχετο ὑπὸ στενοχωρίας τοσοῦτ' ἄλλοι ὑπερβολικῆς, ὅσῃ καὶ αὕτη ἡ ἰδία ἠγνόει τὰς αἰτίας αὐτῆς. Ὁ Σελίμ προβλέπων ὅτι τὸ κράτος του ἤθελε ποτε ὑποστῇ ἐξωτερικὰς προσβολάς, ἐπέμενεν εἰς τὰς περὶ στρατιωτικῆς μεταρρυθμίσεως ιδέας του, ἐψήφισε τὸν διοργανισμὸν τακτικοῦ στρατιωτικοῦ σώματος, καὶ, ὅπως συντηρῇ αὐτὸ, ἐπέβαλλε δασμὸν ἐπὶ τοῦ οἴνου. Εἰς τὰς καινοτομίας ταύτας οἱ γενίτσαροι καὶ οἱ οὐλεμάδες ἐξέφρασαν παράπονα, συνεπεία τῶν ὁποίων ἀπήτησαν τὰς κεφαλὰς ἀπάντων τῶν ὑπουργῶν, καὶ ἐπὶ τέλους διέταξαν τῷ μονάρχῃ νὰ παραχωρήσῃ τὸ σκῆπτρον εἰς τὸν ἐξάδελφόν του Μουσταφάν. Δὲν ὑπελείπετο αὐτῷ ἢ νὰ ὑπακούσῃ. Ἡ στάσις αὕτη ἔλαβε χώραν τῷ 1807.

Μουσταφὰς ὁ Δ'. ἀναγορευόμενος σουλτάνος ὠρκίσθη ὅτι θὰ ἐξέλαιψῃ καὶ αὐτὰ τὰ ἔχνη τῶν τοῦ προκατόχου του θεσμοθεσιῶν· συνεπεία δὲ τῆς ὑποσχέσεως ταύτης κατέστη μετ' ὀλίγον τυφλὸν τῶν θελήσεων τῶν φατριαστῶν ὄργανον. Ἡ στρατιὰ τοῦ Δουνάβεως προητοίμαζε τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅτε οἱ Ρῶσοι ἠνάγκαζον αὐτὴν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν Βουλγαρίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ τουρκικὸς στόλος ἐστράφη πρὸς τὴν Ἀἰνὸν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Τότε οί Τούρκοι ὅπως ἱκανοποιηθῶσιν ἀπέναντι τῶν ἀποτυχιῶν τούτων, ἐθανάτωσαν τὸν μέγαν βεζύρην.

Ἐν τούτοις ὁ στρατὸς τοῦ Δουνάβεως ἀνεδείκνυσεν ἀρχηγὸν αὐτοῦ τὸν Βαϊρακτάρ Μουσταφάν, πασᾶν τοῦ Ρουστουκίου, ἄνδρα γενναῖον καὶ ἀφωσιωμένον τοῦ Σελίμ ὁπαδὸν, διανοούμενον ὅπως ἐπαναφέρῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου. Λαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, συνωμολόγησε, τῇ μεσιτείᾳ τῆς Γαλλίας, ἀνακωχὴν μετὰ τῶν Ῥώσων ἐν Σλοβοζία τῇ 1807. Μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, παρακολουθούμενος ὑπὸ δακτὺ χιλιάδων ἀφωσιωμένων στρατιωτῶν, βαδίζει ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, προκηρύττει τὸν ἐκθρονισμόν τοῦ βασιλεύοντος μονάρχου, καὶ τρέχει εἰς τὸ σεράγιον, ὅπως ἀποσπᾷ ἐκεῖθεν τὸν Σελίμ.

Ἦτο πολὺ ἀργά· ἀπεσταλμένοι τοῦ Μουσταφᾶ τὸν εἶχον προλάβει. Ὁ Σελίμ ἦτο στραγγαλισμένος ἐν ταύτῃ καὶ πληγμένος ὑπὸ δηλητηριώδους ἐγγχειριδίου.

Εἰς τὴν θέαν ταύτην, ὁ Βαϊρακτάρ ῥίπτεται ἐπὶ τοῦ νεκροῦ καὶ τὸν βρέχει διὰ τῶν δακρύων του. Ἄντ' αὐτοῦ ἀναγορεύει τὸν Μαχμούτ Β', ἀδελφὸν τοῦ Μουσταφᾶ, τοῦτον δὲ ῥίπτει εἰς τὰς εἰρκτάς, ἐν αἷς ἐκρατεῖτο πρότερον ὁ Σελίμ.

Μετὰ τινὰς μῆνας, οἱ ἀνὰ τὴν Ῥούμελην διεσπαρμένοι γενίτσαροι, εἰσέρχονται εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ διατρανοῦσιν ἐκ νέου τὴν πρὸς τὸν Μουσταφάν ἀφοσίωσιν των. Βαδίζουσι πρὸς τὸ σεράγιον ὅπως στέψωσι τὸν αἰχμάλωτον ἡγεμόνα. Ὁ Βαϊρακτάρ ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁπαδῶν του σογκροτεῖ μετ' αὐτῶν πεισματώδη μάχην, καθ' ἣν, ὑποχωρῶν ἀπέναντι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐχθρῶν του, ἀναγκάζεται νὰ ὀχυρωθῇ ἐντὸς τοῦ σεραγίου. Ὁ πολιορκηθεὶς βεζύρης, διαταχθεὶς ὑπὸ τῶν γενιτσάρων ὅπως ἀποδώσῃ αὐτοῖς τὸν Μουσταφάν, ῥίπτει εἰς τοὺς ἀντάρτας τὸ αἶμασταγὲς αὐτοῦ σῶμα. Εἰς τὴν θέαν αὐτοῦ, ἔμμανεῖς γενόμενοι οἱ ἀποστάται, βάλλουσι πῦρ εἰς τὸ σεράγιον καὶ ὀρμῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ ὅπως συλλάβωσι τὸν βεζύρην. Οὗτος ὅμως ὑπερασπίζεται γενναίως καὶ τολμᾷ

ταῖον, βλέπων ὅτι θὰ πέσῃ εἰς χεῖρας αὐτῶν, βάλλει πῦρ εἰς τὴν πυρίτιδα καὶ ἀνατινάσσεται μετὰ τῶν ἐχθρῶν του, τῇ 1808.

Ὁ Μαχμούτ διακηρύττει τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνάβασιν του φονεύον τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ ῥίπτων εἰς τὴν θάλασσαν τέσσαρας σουλτάνας ἐγκυμονούσας. Ὁ ἐναντίον τῶν Ῥώσων πόλεμος, καὶ τὸ μέσον τῆς καταστολῆς τῆς Σερβικῆς ἐπαναστάσεως, ἀπησχόλουν σπουδαίως τὰς σκέψεις αὐτοῦ. Ὅτε δὲ προσεκαλέσατο εἰς τὰ ὅπλα ἅπαντας τοὺς πασάδες, οὗτοι δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὸ πρόσταγμα του. Μεταξὺ τῶν ἀπειθεστέρων διεκρίνετο ὁ Ἀλῆ πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων, ὁ ὁποῖος τοσοῦτο περιφανὲς διεδραμάτισε μετὰ ταῦτα πρόσωπον. Τὸ μόνον, ὅπερ ἐπέτυχον παρ' αὐτῷ, ὑπῆρξεν ἡ ὑπόσχεσις, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὅτι θὰ πέμψῃ τοὺς δύο υἱούς του εἰς τὸν στρατόν. Ὁ πόλεμος οὗτος δὲν ἔσχεν οἷαν ἀνέμενον ἔκβασιν· καθότι οἱ Τούρκοι ὑπέστησαν ἀλλεπαλλήλους ἥττας. Τέλος ἡ ἔνδοξος τῆς Μόσχας ἐκστρατεία ἐπετάχυνε τὴν συνωμολόγησιν τῆς εἰρήνης, τῇ 1812, καθ' ἣν ὁ Ἀλέξανδρος ἡναγκάσθη ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς Τούρκους μέρος τῆς Μολδαβίας καὶ ὁλόκληρον τὴν Βλαχίαν. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς Σέρβους, οἱ Τούρκοι συνεφώνησαν νὰ συγχωρήσωσι τὴν παρελθούσαν αὐτῶν διαγωγὴν.

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς μάτῃν ἀπετόλμησε νὰ καταλάβῃ τὴν Πάργαν ὑπερασπιζομένην ὑπὸ γαλλικῆς φρουρᾶς. Μετὰ δέκα πέντε ὅμως ἡμέρας, εἰσελθόντες διὰ προδοσίας ἐντὸς τῆς πόλεως ταύτης, οἱ Ἀγγλοὶ ἀπήγαγον τὸν ἐν αὐτῇ εὐρεθέντα στρατὸν εἰς Κέρκυραν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὰ συμβεβηκότα τοῦ 1814 μετέβαλλον τὸ πρόσωπον τῆς Εὐρώπης.

Οἱ Ἀγγλοὶ κύριοι τῆς Ἑπτανήσου γενόμενοι, τῇ 1815, μικρὰν ἀπέδιδον σημασίαν εἰς τὴν τῆς μικρᾶς πόλεως Πάργας κατοχὴν. Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ὁ Ἀλῆ πασᾶς διενήργει

λεις αὐτῇ. Ὀντως ἡ περὶ παραχωρήσεως αὐτῆς συνθήκη ὑπε-
γράφη μετ' ὀλίγον, οἱ δὲ Παργινοὶ ἠναγκάσθησαν ν' ἀποχαι-
ρετίσωσι τὴν πατρίδα των φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὴν κόνιν
τῶν πατέρων τῶν.

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς δὲν ἐβράδυνε νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος τῆς
Πύλης. Ὁ σουλτάνος, ὅπως τὸν καταβάλλῃ, διέταξε μεγάλας
ἐναντίον αὐτοῦ πολεμικὰς προπαρασκευάς. Ἀπασαὶ αἱ δυνά-
μεις τοῦ κράτους προητοιμάσθησαν μετ' ὀλίγον ὅπως ἐπιπέ-
σωσι κατὰ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν τοιαύτῃ δει-
νῇ εὐρισκόμενος θέσει, ὁ Ἀλῆ πασᾶς ζητεῖ συμμάχους. Τὰ φῶ-
τα τῶν νεωτέρων χρόνων ἤρξαντο ἀναλάμποντα κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐγείροντα ἐκ τοῦ ληθάργου τὴν
ῥωαίαν καὶ ἐνδοξὸν ταύτην χώραν, τὴν ἄλλοτε κοιτίδα τῶν
τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες,
οἱ ὅποιοι ἀνέμενον ἀνυπομόνως τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἤθελον
εὐρεῖ ἀρμόδιον εὐκαιρίαν ὅπως ἀποσεισωσι τὸν βαρὺν τῆς
δουλείας ζυγόν, ἐπίστευσαν ὅτι ἐξεπληροῦτο ὁ διακαὴς αὐτῶν
οὗτος πόθος διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ προσκλήσεως αὐ-
τῶν εἰς τὰ ὅπλα. Δὲν ὑπελείπετο πλέον ἢ εἰς καὶ μόνος σπιν-
θὴρ ὅπως ἀνάψῃ πυρκαϊάν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος Ὑψηλάντης, υἱὸς ἀρχαίου ἐσποδάρου τῆς Βλαχίας καὶ
ταγματάρχης ἐν τῷ ῥωσικῷ στρατῷ, ἐμφανίζεται αἰφνίς ἐν
Ἰασίῳ μεθ' ἑνὸς στρατιωτικοῦ σώματος, καὶ ὑψώνει τὴν ἐκ
μέλανος, λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ χρώματος σημαίαν, φέρουσαν ἄφ'
ἐνὸς μὲν τὸν φοῖνικα ἀναγεννώμενον ἐκ τῆς τέφρας του, ἄφ'
ἐτέρου δὲ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἐπιγραφήν α Δι' αὐτοῦ θά νι-
κήσωμεν ! Ζήτω ἡ ἐλευθερία ! »

Ὁ Ὑψηλάντης ὑπόσχεται εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν βοήθειαν
τῆς Ῥωσσίας. Τὰ παρὰ τὸν Προῦτον ἐστρατοπεδευμένα τότε
πληθύνθημα στρατεύματα ἐφαίνοντο ἐπιβεβαιοῦντα τὴν ὑπό-
σχεσιν ταύτην. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, ἀποδοκιμάσας τὴν ἐπι-
χείρησίν του ταύτην, διέταξε νὰ διαχωρισθῇ αὐτὸν ἐκ τοῦ
προσωπικοῦ τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ. Ἡ αὐστηρὰ λίαν καὶ ἀν-

τιχριστιανικὴ αὐτῇ τοῦ αὐτοκράτορος διαγωγή οὐδόλως ἐκώ-
λυσε τὴν ἐξάπλωσιν καὶ κραταίωσιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ Μαχμούτ, ἀγανακτῆσας ἐπὶ τῇ ἀποστασίᾳ ταύτῃ τῶν
χριστιανῶν, διατάττει νὰ θανατώσωσιν ἐπὶ παρουσίᾳ του πλη-
θος ἐπισκόπων, τραπεζιτῶν, ἐμπόρων, καὶ τέλος καὶ αὐτὸν
τὸν πατριάρχην Γρηγόριον μετὰ τῆς συνόδου του, εἰς τὴν θα-
νάτωσιν τῶν ὁποίων ἂν καὶ δὲν παρίσταται, τέρπεται ὅμως
κατόπιν εἰς τὴν θέαν τῶν πτωμάτων αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἡ
ἐπανάστασις ἐξαπλοῦται. Διαδίδεται ἀστραπηδὸν ἀνὰ τὴν Πε-
λοπόννησον, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀττικὴν, τὰς νήσους τοῦ
Ἀρχιπελάγους καὶ τὴν Εὐβοίαν. Πολλοὶ ἀρχηγοὶ ἀναφαίνον-
ται, μετὰ τῶν ὁποίων διακρίνει τις τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν
Ὀδυσσεύ, τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην
καὶ τὸν βυυαρὸν στρατηγὸν Νόρμαν.

Τὰ ὀλιγάριθμα καὶ ἐλαφρὰ τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Ψαρῶν
πλοίαρα ἀνάγονται πρὸς καταδίωξιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου,
τὸν ὅποιον καταπολεμοῦσι περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ Χίον, καὶ
ἀναγκάζουσι νὰ εἰσέλθῃ ἐν συγχύσει εἰς τὰ Δαρδανέλλια.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑλλὰς προσβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ τῶν
Τούρκων. Ὁ Κουρσὴτ πασᾶς μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδων
ἀνδρῶν πολιορκεῖ τὰ Ἰωάννινα. Ὁ Ὁμέρ πασᾶς λεηλατεῖ τὴν
Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνα-
γκαιτίζει εἴκοσι χιλιάδας Τούρκων ἐν Θερμοπύλαις, δέκα δὲ
χιλιάδας Ἑλλήνων κυριεύουσι τὴν Τρίπολιν. Ὁ Κουρσὴτ, ὁ
μόνος τῆς Πύλης στρατηγός, ὁ ὅποιος δὲν εἶχεν εἰσέτι ὑπο-
στῆ δυσπυχήματα, ἐνισχύει τὸν στρατὸν του διὰ τῶν διασω-
θέντων τοῦ Ὁμέρ πασᾶ στρατιωτῶν, καὶ ἀναγκάζει τὸν γα-
ραιὸν Ἀλῆν ὅπως καταφύγῃ εἰς τὰ τελευταῖα αὐτοῦ χαρὰκώ-
ματα. Μάτην ὁ Βάσαρης ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἀθανάτων Σου-
λιωτῶν ἀποτολμᾷ νὰ ἐπενέγκῃ τοῖς πολιορκηταῖς περισπα-
σμόν τινα πρὸς ὄφελος τοῦ πολιορκουμένου πασᾶ. Ἀπασαὶ αἱ
ἡρώϊκαί του προσπάθειαι ἀποτυγχάνουσιν. Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆς
εἰς τοιοῦτον φιλοθυρίᾳς περιέσχεται μετ' ὀλίγον βαθμὸν, ὥστε

λεις αὐτήν. Ὄντως ἡ περὶ παραχωρήσεως αὐτῆς συνθήκη ὑπε-
γράφη μετ' ὀλίγον, οἱ δὲ Παργινοὶ ἠναγκάσθησαν ν' ἀποχαι-
ρετίσωσι τὴν πατρίδα των φέροντες μεθ' ἑαυτῶν τὴν κόνιν
τῶν πατέρων τῶν.

Ὁ Ἀλῆ πασᾶς δὲν ἐβράδυνε νὰ κηρυχθῇ ἀνεξάρτητος τῆς
Πύλης. Ὁ σουλτάνος, ὅπως τὸν καταβάλλῃ, διέταξε μεγάλας
ἐναντίον αὐτοῦ πολεμικὰς προπαρασκευάς. Ἀπασαί αἱ δυνά-
μεις τοῦ κράτους προετοιμάσθησαν μετ' ὀλίγον ὅπως ἐπιπέ-
σωσι κατὰ τῆς ἀροπόλεως τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν τοιαύτῃ δει-
νῇ εὐρισκόμενος θέσει, ὁ Ἀλῆ πασᾶς ζητεῖ συμμάχους. Τὰ φῶ-
τα τῶν νεωτέρων χρόνων ἤρξαντο ἀναλάμποντα κατ' ἐκείνην
τὴν ἐποχὴν ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐγείροντα ἐκ τοῦ ληθάργου τὴν
ὥραιαν καὶ ἐνδοξον αὐτὴν χώραν, τὴν ἄλλοτε κοιτίδα τῶν
τεχνῶν, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες,
οἱ ὅποιοι ἀνέμενον ἀνυπομόνως τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἤθελον
εὕρεϊ ἀρμόδιον εὐκαιρίαν ὅπως ἀποσείσωσι τὸν βαρὺν τῆς
δουλείας ζυγόν, ἐπίστευσαν ὅτι ἐξεπληροῦτό ὁ διακαὴς αὐτῶν
οὗτος πόθος διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ προκληθείσης αὐ-
τῶν εἰς τὰ ὄπλα. Δὲν ὑπελείπετο πλέον ἢ εἰς καὶ μόνος σπιν-
θὴρ ὅπως ἀνάψῃ πυρκαϊάν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος Ὑψηλάντης, υἱὸς ἀρχαίου ἐσποδάρου τῆς Βλαχίας καὶ
ταγματάρχης ἐν τῷ ῥωσσικῷ στρατῷ, ἐμφανίζεται αἰφνίς ἐν
Ἰασίῳ μεθ' ἑνὸς στρατιωτικοῦ σώματος, καὶ ὑψώνει τὴν ἐκ
μέλανος, λευκοῦ καὶ ἐρυθροῦ χρώματος σημαίαν, φέρουσαν ἀφ'
ἐνὸς μὲν τὸν φοίνικα ἀναγεννώμενον ἐκ τῆς τέφρας του, ἀφ'
ἐτέρου δὲ τὸν σταυρὸν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν « Δι' αὐτοῦ θὰ νι-
κήσωμεν ! Ζήτω ἡ ἐλευθερία ! »

Ὁ Ὑψηλάντης ὑπόσχεται εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν βοήθειαν
τῆς Ῥωσσίας. Τὰ παρὰ τὸν Προῦτον ἐστρατοπεδευμένα τότε
πολυάριθμα στρατεύματα ἐφαίνοντο ἐπιβεβαιούντα τὴν ὑπό-
σχεσιν ταύτην. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, ἀποδοκιμάσας τὴν ἐπι-
χείρησιν τοῦ ταύτην, διέταξε νὰ διαγραφῶσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ
πρωτοπικροῦ τοῦ ῥωσσικοῦ στρατοῦ. Ἡ αὐστηρὰ λίαν καὶ ἀν-

τιχριστιανικὴ αὐτῇ τοῦ αὐτοκράτορος διαγωγὴ οὐδόλως ἐκώ-
λυσε τὴν ἐξάπλωσιν καὶ κραταίωσιν τῆς ἐπαναστάσεως.

Ὁ Μαχμούτ, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ ἀποστασίᾳ ταύτῃ τῶν
χριστιανῶν, διατάττει νὰ θανατώσωσιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ πλη-
θους ἐπισκόπων, τραπεζιτῶν, ἐμπόρων, καὶ τέλος καὶ αὐτὸν
τὸν πατριάρχην Γρηγόριον μετὰ τῆς συνόδου του, εἰς τὴν θα-
νάτωσιν τῶν ὁποίων ἂν καὶ δὲν παρίσταται, τέρεται ὅμως
κατόπιν εἰς τὴν θέαν τῶν πτωμάτων αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἡ
ἐπανάστασις ἐξαπλοῦται. Διαδίδεται ἀστραπηδὸν ἀνὰ τὴν Πε-
λοπόννησον, τὴν Αἰτωλίαν, τὴν Ἀττικὴν, τὰς νήσους τοῦ
Ἀρχιπελάγους καὶ τὴν Εὐβοίαν. Πολλοὶ ἀρχηγοὶ ἀναφαίνον-
ται, μετὰ τῶν ὁποίων διακρίνει τις τὸν Κολοκοτρώνην, τὸν
Ὀδυσσεύ, τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν Δημήτριον Ὑψηλάντην
καὶ τὸν βυζαρινὸν στρατηγὸν Νόρμαν.

Τὰ ὀλιγάριθμα καὶ ἐλαφρὰ τῆς ὕδρας καὶ τῶν Ψαρῶν
πλοιάρια ἀνάγονται πρὸς καταδίωξιν τοῦ τουρκικοῦ στόλου,
τὸν ὅποιον καταπολεμοῦσι περὶ τὴν Μιτυλήνην καὶ Χίον, καὶ
ἀναγκάζουσι νὰ εἰσέλθῃ ἐν συγχύσει εἰς τὰ Ἀαρδανέλλια.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑλλὰς προσβάλλεται πανταχόθεν ὑπὸ τῶν
Τούρκων. Ὁ Κουρσήτ πασᾶς μετὰ τεσσαράκοντα χιλιάδων
ἀνδρῶν πολιορκεῖ τὰ Ἰωάννινα. Ὁ Ὁμέρ πασᾶς λεηλατεῖ τὴν
Βοιωτίαν καὶ Ἀττικὴν, καθ' ὃν χρόνον ὁ Ὀδυσσεὺς ἀνα-
χαιτίζει εἴκοσι χιλιάδας Τούρκων ἐν Θερμοπύλαις, δέκα δὲ
χιλιάδες Ἑλλήνων κυριεύουσι τὴν Τρίπολιν. Ὁ Κουρσήτ, ὁ
μόνος τῆς Πύλης στρατηγός, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν εἰσέτι ὑπο-
στῆ δυσπυχήματα, ἐνισχύει τὸν στρατὸν του διὰ τῶν διασω-
θέντων τοῦ Ὁμέρ πασᾶ στρατιωτῶν, καὶ ἀναγκάζει τὸν γη-
ραιὸν Ἀλῆν ὅπως καταφύγῃ εἰς τὰ τελευταῖα αὐτοῦ χαρῶ-
ματα. Μάτην ὁ Βότσαρης ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ἀθανάτων Σου-
λιωτῶν ἀποτολμᾷ νὰ ἐπενέγκῃ τοῖς πολιορκηταῖς περισπα-
σμόν τινα πρὸς ὄφελος τοῦ πολιορκουμένου πασᾶ. Ἀπασαί αἱ
ἡρώϊκαί του προσπάθειαι ἀποτυγχάνουσιν. Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆς

ἀρνεῖται νὰ πληρώσῃ τοὺς στρατιώτας του, οἱ ὅποιοι ἀναγκάζονται ἕνεκεν τούτου ὥπως ἐγκαταλείψωσιν αὐτὸν ἅπαντες, ἐξαιρουμένων πεντήκοντα. Ἐν τοιαύτῃ ἀπελπιστικῇ εὐρισκόμενος θέσει, ἐκπλήττει ἔτι τοὺς ἐχθροὺς του ἀπειλὼν ὅτι θὰ ταφῇ μετ' αὐτῶν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου του. Τέλος οἱ πολιορκηταὶ κατορθοῦσι διὰ τῆς δολιότητος νὰ συλλάβωσιν αὐτὸν, ὃν καὶ θανατοῦσιν ἀποστέλλοντες τὴν κεφαλὴν του εἰς Κωνσταντινούπολιν. Αἱ προσπάθειαι ἐξήκοντα χιλιάδων ἀνδρῶν δὲν εἶχον δυνηθῆναι ὑποτάξωσι τὸν μαχητὴν τοῦτον μετὰ τῶν πεντήκοντα ὑπερασπιστῶν του.

Μετὰ τὸ συμβῆναι τοῦτο ὁ τουρκικὸς στρατὸς εἰσβάλλει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἥρωϊς αὕτη, ἡ καταπλήξασα σύμπασαν τὴν οἰκουμένην, ἐνησχολεῖτο, ἀναμένουσα τὸν ἐχθρόν, εἰς σχηματισμὸν κυβερνήσεως, ἧς ἀρχηγὸν ἀνεδείκνυε τὸν Μαυροκορδάτον, τῷ 1822. Ἡ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον κήρυξις τοῦ πολέμου τῆς Περσίας ἐναντίον τῆς Τουρκίας, ἐφάνη πρὸς στιγμὴν ὑπισχνουμένη τοῖς Ἑλλήσι λίαν ἐπωφελεῖ τὸν νέον τοῦτον εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Πύλης περισπασμὸν.

Δὲν ἐβράδυνεν ὅμως νὰ ἐκλείψῃ οὗτος, ἅτε τῆς Τουρκίας ὑποχωρησάσης εἰς εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις. Μετ' ὀλίγον ὁ τουρκικὸς στόλος ἀποβιβάζει εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Χίου τριάκοντα χιλιάδας βαρβάρων, οἱ ὅποιοι ἐρημοῦσιν αὐτὴν διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου. Ἀπασα ἡ νῆσος δὲν παρίστα πλέον ἢ σωρὸν τερρῶν καὶ πτωμάτων· ἀλλ' ὁ γενναῖος καὶ ἀτρόμητος Κανάρης ἐκδικεῖ τὴν βάρβαρον ταύτην πράξιν πυροπολῶν τρία ἐχθρικά πλοῖα, εἰς τὰς φλόγας τῶν ὁπείων καὶ αὐτὸς ὁ τοῦρκος ναύαρχος εὕρισκει τὸν θάνατον.

Ἐν τούτοις διχόνοιαι ἀναφαίνονται μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Ἑλλήνων· ἀπέναντι ὅμως τοῦ κοινοῦ κινδύνου ὁμονοοῦσιν οὗτοι, καὶ βαδίζουσιν εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀργολίδος ἐνθα συναντῶντες τὸν ἐχθρόν ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ καὶ καταστρέφουσιν αὐτὸν ἐξ ὀλοκλήρου. Αἱ ἐπιτυχίαι αὗται ἀμυροῦνται μετ' ὀλίγον ὑπὸ δυστυχισμάτων, τὰ ὅποια ὁ Μαυρο-

κορδάτος καὶ ὁ Βότσαρης ὑφίστανται ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ. Εὐτυχῶς λαμπρὰ καὶ ἐνδοξος κατὰ θάλασσαν ἐπιτυχία σιέπει τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦτον ἀγῶνα, ἅτε τοῦ Κανάρη προσβαλόντος μετὰ τῶν πυροπόλων του τὸν τουρκικὸν στόλον καὶ πυρπολήσαντος δύο γιγαντιαῖα ἐχθρικά πλοῖα.

Εἰς τὴν ἀγγελίαν ταύτην ἡ ἀγανάκτησις τοῦ σουλτάνου ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον. Τὸ αἷμα ἐξηκολούθει νὰ ρέῃ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ μέγας βεζύρης καὶ ὁ μουφτὴς ἐξορίζονται. Ὁ πρῶτος αὐτῶν στραγγαλιζέται πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὄρον, ὁ δὲ Κουρσήτ πασᾶς δολιτηριάζεται.

Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες δὲν καταθέτουσι τὰ ὅπλα. Ἡ Αἰτωλία καὶ Ἀκαρνανία ἀνακτῶνται ὑπ' αὐτῶν. Δυστυχῶς ὅμως ἡ διχόνοια εἰσδύει καὶ πάλιν μετὰ τῶν Ἑλλήνων· ἕτερος δὲ τουρκικὸς στρατὸς διοικουμένος ὑπὸ τοῦ Σελίμ ἀρχεῖται τοῦ ἀγῶνος δι' ἐπιτυχίων. Ἡ Αἰτωλία περιέρχεται ἐκ νέου εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Μουσουλμάνων. Ὁ γενναῖος Βότσαρης ἐπὶ κεφαλῇς τετρακοσίων πεντήκοντα ἡρώων τρέπει εἰς φυγὴν εἴκοσι χιλιάδας βαρβάρων, πλὴν εὕρισκει τὸν θάνατον εἰς τὴν ἐνδοξον ταύτην νίκην.

Ἐν τούτοις αἱ κραυγαὶ τῶν χριστιανῶν, τῶν ἀπωθουμένων ἡρωϊκῶς τὰς καταστρεπτικὰς τῶν βαρβάρων προσβολὰς, ἠντήχησαν καθ' ὅλην τὴν ὑφήλιον. Ἐὰν αἱ μᾶλλον χριστιανικαὶ καὶ φιλάνθρωποι κυβερνήσεις οὐδὲν πράττουσιν ὥπως τείνωσι χεῖρα ἀρωγὸν εἰς ἀδελφοὺς ἀποθνήσκοντας τοσοῦτον ἐνδόξως ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των, παρήγορος ἀπ' ἐναντίας οἶκτος καταλαμβάνει τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου, τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, τὸν ὁποῖον ἐχαρακτήρισαν ἡμῖν πολλάκις ὡς διεφθαρμένον ὑπὸ τῆς προόδου τῶν φώτων.

Δαψιλεῖς χρηματικαὶ συνδρομαὶ συρρέουσι πανταχόθεν. Μετ' ὀλίγον εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων τῶν νεωτέρων χρόνων ἀνδρῶν, ὁ λόρδος Βύρων, ἀποχαιρετᾷ πατρίδα καὶ σύζυγον νεαράν καὶ προσφιλῆ, καὶ φέρει εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸν πλοῦτον, τὴν λύραν καὶ τὸ ξίφος του. Πλὴν φεῖ! σκληρὸς καὶ ἀπηνὴς θάνα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

το· ἀνέμενεν αὐτὸν εἰς τοὺς τόπους τούτους τοὺς γεννήσαν-
τας τὸν Τυρταῖον καὶ τὸν Λεωνίδα. Γενναῖος μαχητὴς, ὁ συν-
ταγματάρχης Φαβιέρος, ἐξόριστος τῆς Γαλλίας, ἔνθα εἶδε τὸ
φῶς τῆς ἡμέρας, ἤλθε νὰ παρηγορήσῃ τοὺς Ἕλληνας διὰ τοῦ
θανάτου του. Διοργανίσας οὗτος κατὰ τὸ εὐρωπαϊκὸν σύστη-
μα καὶ ἐξασκήσας αὐτοὺς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν πειθαρχίαν, ὡ-
δήγησε τοὺς ἥρωας τούτους εἰς τὰς μάχας. Εἰς τὰ ὀνόματα
τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Φαβιέρου ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν τὰ
τῶν γενναίων, Ραϊβὼ καὶ Βουτιέρου, νεαρῶν ἀντιζήλων, οἱ ὁ-
ποῖοι προσκολληθέντες ἐξ ἀγάπης καὶ πεποιθήσεως εἰς τὴν ὑ-
πόθεσιν τῆς Ἑλλάδος, ὥμοσαν νὰ τὴν κάμωσι νὰ θριαμβεύσῃ
κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἢ νὰ συνταφιασθῶσι μετ' αὐτῆς· τὸ
τοῦ νεαροῦ Ἀρκοῦρτ, ὁ ὁποῖος ἀποχωριζόμενος ὅλων τῶν θελ-
γήτρων λαμπρὰς τύχης, καὶ τῶν ἐναγκαλισμῶν τῆς προσφιλε-
στέρης τῶν συζύγων, ἔρχεται ὅπως περιφρονήσῃ τὸν θάνατον
εἰς τὰς μάχας· τέλος τὸ τοῦ ἐναρέτου Εἰνερ, ὁ ὁποῖος, ἀψηφῶν
τοὺς καμάτους καὶ τὰς ἀρνήσεις, διατρέχει τὴν Εὐρώπην ἁ-
πασαν ζητῶν προστάτας διὰ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Θεμιστο-
κλέους.

Ἡ Πύλη, ἐκτεθειμένη εἰς τὰς στάσεις, τεταπεινωμένη, ἐξη-
σθενημένη καὶ μὴ δυναμένη πλέον νὰ βασισθῇ εἰς τοὺς ἰδίους
αὐτῆς πόρους, στρέφει τὸ βλέμμα πρὸς τὰς κανυατηράς τῆς
Ἀφρικῆς παραλίας. Ἡ Αἴγυπτος ἐξαποστέλλει πρὸς βοήθειαν
αὐτῆς τὰς αἰμοχαρεῖς τῆς ὀρδᾶς. Ὁ θηριώδης Ἰβραῖμ διαπλέει
μετ' ὀλίγον τὴν Μεσόγειον ἐπὶ κεφαλῇ αὐτῶν καὶ ἐπιπίπτει
κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ὡς γυψ ἐπὶ τῆς βορᾶς του. Τὸ ἡρωϊκὸν Με-
σολόγγιον πολιορκεῖται ὑπὸ τῶν βαρβάρων τούτων, πλὴν ἀντι-
τάττει εἰς τὴν μανίαν αὐτῶν ἀνδρίαν καὶ τόλμην, ὧν ἡ ἀνά-
μνησις θέλει εἶσθαι αἰωνία. Ἐστερημένοι ζωοτροφιῶν καὶ πο-
λεμεφοδίων, ἔχοντες δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐπικουρίας, αἰε-
ποῖαι ἐδράδουν νὰ φθάσωσιν ἐνῶσα τῶν ἐναντίων ἀνέμων, οἱ
ἥρωες τοῦ ἐνδόξου Μεσολογγίου ἀντέστησαν μετὰ πεισμονῆς
ἐναντίον ὅλων τῶν δολίων τῶν βαρβάρων τούτων ἐνεργειῶν.

Τέλος, ἀναγκασθέντες ὅπως ἐξέλθωσιν, ἐβάδισαν εἰς τὸν
θάνατον μετὰ τοῦ θάρρους ἐκείνου, ὅπερ ὁ χριστιανισμὸς μὐ-
νον καὶ ἡ ἐλευθερία δύνανται νὰ ἐμπνεύσωσιν.

Ὁ Μουσουλμάνος δὲν κατέκτησε τότε ἢ σωρὸν ἐρειπίων
καὶ πτωμάτων.

Εἰς τὴν θλιβεράν ταύτην ἀγγελίαν δάκρυα ἔρρευσαν ἐξ ὁ-
λων τῶν ὀφθαλμῶν. Ὁ οἶκος εἰσέδυσεν εἰς τὰς φιλάνθρω-
πους καρδίας. Πρῶτη ἡ Γαλλία ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῇ τῆς γενι-
κῆς ταύτης συγκινήσεως. Ἐθεάσατο μετ' ὀλίγον ὁ κόσμος ἐκ-
θαμβος ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων κυρίας
τῆς ὑψηλοτέρας περιωπῆς νὰ ἐπιβάλλωσι σιγὴν εἰς τὴν φιλο-
τιμίαν καὶ τὴν δειλίαν των, καὶ νὰ θυσιάζωσι πρὸς ἀνακού-
φισιν τῶν γενναίως ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων πάντα τ' ἀγαθὰ,
ἅτινα ἡδύναντο αὐταὶ νὰ διαθέσωσιν ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως
ἢ τῆς ἀγωγῆς δωρηθειῶν αὐταῖς ἀρετῶν.

Ἀλλαι, ἀποχωροῦσαι τῶν θελγήτρων ζωῆς εἰρηνικῆς, πε-
ριήρχοντο τὰς ὁδοὺς· τείνουσαι τὴν χεῖρα εἰς τὸν ὀβολὸν τοῦ
πτωχοῦ τεχνίτου, καὶ ἀνεχόμεναι μεθ' ὑπομονῆς τὴν περιφρο-
νητικὴν τῶν πλουσίων ἀρνήσιν.

Ἡ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἥτοι τῷ 1826, ἀξιολογωτάτη
πασῶν τῶν ἐν τῷ τουρκικῷ βασιλείῳ μεταβολῶν ὑπῆρξεν ἡ
παντελὴς ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μαχμουτ τῶν γεννιτσαρικῶν ταγ-
μάτων καθαίρεσις, καὶ ἡ σύστασις στρατοῦ εὐρωπαϊστὶ ὥπλι-
σμένου. Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες, διὰ τῆς θαυμαστῆς αὐτα-
παρνήσεως καὶ ἀνδρίας των, ὡς καὶ διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῶν
τριῶν μεγάλων δυνάμεων, Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ρωσσίας,
εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν ὁποίων ὁ γῶρος τοῦ πονήματος τού-
του δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἐνδιατρίψωμεν, ἐκτέσαντο τὴν ἀνε-
ξαρτησίαν των τῷ 1827.

ΤΕΛΟΣ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ.	στίχ.	ἀντὶ	γράφε
» 11	5	Λατίνου	λατίνου
» 14	12	τιμῶσιν	τιμῶσιν
» »	29	Ἀδριανούπολιν	Ἀδριανούπολιν
» 15	19	εἰς	εἰς
» 16	6	ἡξιώθη	ἡξιώθη
» »	8	ἐπεκτείνει	ἐπεκτείνει
» »	19	διαπραγματεύσεσι	διαπραγματεύσεσιν
» 18	6	συνάντησιν του	συνάντησιν του
» 20	10	Βενετούς	Ἑνετούς
» »	21	ἀνδρείας	ἀνδρείας
» 22	»	πυρετοῦ	πυρετοῦ
» 24	19	εἴκοσι	εἴκοσι
» »	22	ὡς	ὡς
» 26	3	Ἑλλ. Ἀραβ. κτλ.	ἑλλ. ἀραβ. κτλ.
» 27	23	χορηγήσω	χορηγήσω
» 33	22	συνεβούλευσαν αὐτὸν	συνεβούλευσαν αὐτὸν
» 35	22	Περατωθέντος	Περατωθέντος
» 37	22	Ῥωζολάνη	Ῥωζολάνη
» 39	7	ζητᾷ	ζητεῖ
» 40	4	τὸν νᾶ	τὸ νᾶ
» »	25	οὗτος	οὗτος
» 41	5	ἤθηκαν	ἔθηκαν
» »	18	δημοκρατία	Δημοκρατία
» 43	10	ἓνα πᾶσαν	ἓνα πασάν
» 45	18	δύσεως	Δύσεως
» 48	21	ἀποσταλεῖ	ἀποσταλῇ
» 49	1	Χίος	Χίος
» »	32	δυσειδαιμονία	δειςιδαιμονία
» 62	25	οὕτως	ὄντως
» 62	30	φοβερότερος	φοβερώτερος
» 66	6	πλείω	πλέον
» 72	16	γλυκέως	γλυκέως
» 82	27	μετ' αὐτοῦ	αὐτῷ
» 100	15	τὸ ναύαρχον	τὸν ναύαρχον
» 102	16	ὑπὸ δηλητηριώδους	διὰ δηλητηριώδους

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ.

Σώμ.	Ν. Σ. Πανᾶς
Στελιανὸς Π. Γεωργόπουλος	5
Δ. Ζύγουρας	2
Φ. Καλδεράρης	2
Παπανικολάου Γυμνασιάρχ.	2
Ι. Κ. Κοφινιώτης Καθηγ.	2
Μιχαὴλ Γκιόλιας	»
Π. Μαζαράκης	»
Φ. Οἰκονομίδης	»
Ν. Πανούρης	»
Δ. Ἱερ. Ν. Ῥόζος Ἱεροκ.	»
Ἀνδρέας Π. Μποσόνης	»
Εὐαγγελινὸς Ι. Μακρῆς	»
Π. Μ. Γκεντιλίνης	»
Σπ. Π. Γερωλυμάτος	»
Ι. Η. Κοσμάτος	»
Ἀντώνιος Κουτουφᾶς	»
Ἡλίας Γ. Φωκᾶς	»
Γεράσιμος Ν. Κακουράτος	»
Χαράλαμπος Λιναρδάτος	»
Ἑμμανουὴλ Α. Κιταριόλης	»
Σπυρίδων Μ. Φορέστης	»
Ἀνδρέας Π. Χαριτάτος	»
Γεώργιος Ι. Χοϊδᾶς	»
Γ. Γρατσιάτος	»
Γ. Α. Βοθρωντὸς	»
Κ. Σ. Πεταλούδης	»
Νικόλαος Ῥαυτόπουλος	»
Ν. Σ. Πανᾶς	»
Γεράσιμος Δ. Μαράτος	»
Ἀλέξανδρος Κατσαῖτης	»
Παναγῆς Δ. Ἀννίνος	»
Παναγῆς Γ. Λειβαδάς	»
Angelica Anino Corafa	»
Γ. Κοντομήχαλος	»
Ἰωάννης Ν. Μεταξᾶς	»
Παναγῆς Κοσμετάτος	»
Ζαῖρα Γ. Χοϊδᾶ	»
Α. Ν. Φωκᾶς	»
Σ. Χ. Βλάχος	»
Γεώργιος Β. Πανᾶς	»
Εὐαγγελινὸς Καροῦσος	»
Κ. Σ. Σκλάβος	»
Χ. Σ. Τσιγάντης	»
Π. Χ. Τσιγάντης	»
Γεράσιμος Κουταβᾶς	»
Ἰωάννης Ν. Ραζῆς	»
Σπυρ. Γιαννουλάτος	»
Δημήτριος Σπ. Ζερβὸς	»
Σπυρίδων Η. Βαλάτος	»
Γεώργιος Γ. Αὔλιχος	»
Ν. Β. Ἰγγλέσης	»
Ε. Σκόλας	»
Ἰωάννης Γ. Τραυλὸς	»
Γρηγόριος Ν. Γεωργόπουλος	»
Σ. Α. Γεωργόπουλος	»
Ν. Α. Γιαννάτος	»
Παναγῆς Ν. Περᾶνης	»

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Γεώργιος Δ. Ποταμιάκος
Σ. Α. Καθβαδίας
Ν. Ίερών, Πολλάνης
Α. Ίερών, Λουκάτος
Διονύσιος Ν. Λειβαδά
Ε. Άγγελάτος αναγνώστης
Σ. Λουκιάς
Πάσιος Ίερών, Μεταξάς
Ίωάννης Φ. Ζερβός
Νικόλαος Χ. Ζαπάντης
Εὐαγγελινός Σ. Τραυλός
Πέτρος Χ. Γεωργόπουλος
Άναστάσιος Κερούτος
Π. Φαρός
Θ. Α. Μουφερράτος
Ε. Ν. Τζανάτος
Δημ. Π. Δαυής
Ν. Τρίκαρδος
Ν. Κ. Μουφερράτος
Σ. Α. Λειβαθινόπουλος
Νικόλης Ι. Δαυής
Σπυρίδων Μαζαράκης
Ε. Δ. Γιαννάς
Άριστοτέλης Δ. Άνδρεάτος
Ν. Δ. Μιχαλιτσιάνος
Ι. Φωκιάς
Παναγής Μπλέσσας
Γεράσιμος Σ. Μουφερράτος
Σ. Σάβλος
Παναγής Α. Κεφαλάς
Γ. Κ. Άννινος
Ίωάννης Ραζής
Ίωάννης Γ. Λοβέρδος
Γεώργιος Άντίππας
Ε. Ι. Πατρίκιος
Π. Γ. Χοϊδάς
Π. Κ. Μακρής
Π. Ι. Μυροκέφαλος

Ι. Σ. Μουφερράτος
Γεώργιος Πενιατόρος
Μιχαήλ Π. Λευκοκόλλος
Λεωνίδας Α. Μηλιαρέσης
Ε. Λοβέρδος
Γ. Άννινος Χωραφάς
Ν. Α. Φωκιάς
Κοσμάς Μπασιζάς
Α. Σ. Ραζής
Σταῦρος Φωκιάς Ίατρὸς
Εὐγενία Τυπάλδου Μπασιζά
Μ. Σβορώνος Ίατρὸς
Ν. Δ. Τρωϊάνος
Γ. Α. Σολομός
Γ. Δ. Ίγγλέσης
Ίωάννης Σ. Μαζαράκης
Κοσμάς Χ. Μοσχόπουλος
Εὐτύχιος Σ. Γαρμπής

ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ.

	Σώμ.
Άντων. Γ. Φορέστης Τυπ.	5
Νικόλαος Χαριτάτος	5
Π. Α. Κατερέλος	2
Εὐαγγελ. Α. Άρδαβάνης	4
Θεόδωρος Άγγέλου Κατερέλος	
Γεράσιμος Μαζαράκης	
Σπυρίδων Ν. Άβλάμης	
Γ. Α. Δαλλ. Όκταβιάτος	
Δ. Εὐαγγελινός Λαυράγγας	
Πέτρος Τ. Ίακωβάτος	
Παναγής Ι. Π. Μουρελάτος	
Μ. Χ. Θεωράτος	
Γ. Πολυκαλάς	
Άριστόβουλος Α. Παρίσης	
Θ. Α. Κερούτος	
Χωραφάς Ίερών, Λοβέρδος	
Ι. Σ. Λούζης	

Α. Ι. Λούζης
Κ. Δ. Λάμαρης Είρηνοδίκης
Μαρίνος Π. Άρσένης
Εὐάγγελος Τυπάλδος Τζανής
Παναγής Σ. Τζουγανάτος
Τ. Ν. Δαλλαπόρτας
Ν. Σ. Φορέστης
Κ. Μ. Παπαδάτος
Γεώργιος Δ. Μελιδώνης
Μ. Η. Μελιδώνης
Α. Π. Άντίππας
Χ. Κεφαλάς
Σ. Άντίππας
Άγγελος Τυπάλδος Ίακωβάτος

ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

	Σώμ.
Δ. Μάργαρης	2
Δ. Σιγούρος	4
Έκτωρ Σιγούρος	
Ν. Δ. Βούλτζος	
Γεώργιος Βουρδέρης	
Ίωάννης Γ. Τσακασιάνος	
Άδρέας Μαρτζώκης	
Ν. Δ. Ευδίας	
Ι. Κάβερ	
Α. Μαρούδας	
Λεωνίδας Καντακίτης	
Σ. Κοκκίνας	
Ί. Άρβανιτάκης	
Π. Ν. Σαραμαλίκης	
Σ. Χαλικιζάς	
Ίερ. Γεώργιος Γιακουμέλος	
Κ. Μ. Μάργαρης	
Σπυρίδων Λογοθέτης	
Διονύσιος Ζάγγλαρης	
Ν. Δ. Καταιβάτης	

Δημήτριος Θωμάς
Παναγιώτης Μακρής

ΙΘΑΚΗΣ.

	Σώμ.
Σ. Θ. Φερατίνος	4
Ί Γρ. Πεταλάς	
Ν. Α. Βουλιαμιάς	
Σ. Καραβίας	
Σπυρίδων Ν. Πήληκας	
Α. Καραβίας	
Ν. Α. Μουσούρης	
Σπυρίδων Παϊζής	

ΠΙΖΗΣ.

της Ίταλίας.

	Σώμ.
Ε. Χ. Βανδώρος	2
Σπυρίδων Κ. Ίγγλέσης	4
Άντώνιος Σ. Δαλλαπόρτας	

ΛΙΒΟΡΝΟΥ.

	Σώμ.
Σπυρίδων Κόλλας	4
Α. Ο. Βαλλιάνος	
Νικόλαος Παπα Φιλίππου	
Παναγιώτης Καρράς	
Όθων Δ. Καρυστινός	
Δ. Δημητριάδης	
Νικόλαος Μυλωνάς	

ΒΑΡΝΗΣ.

	Σώμ.
Άδελφοί Π. Παράσχου	40
Ίωάννης Ρίζου	40
Χρήστος Οικονόμου	5
Δ. Π. Μελίδης	5
Νικόλαος Βήλαμος	5

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

Κ. Θεοδώριδης	5	Μιχαήλ Ἰωάννου
Χρήστος Ριζόπουλος	3	Ἀντώνιος Ἀλπερτος
Δούκας Ι. Τοπάλογλους	2	Θ. Ν. Παράσχος
Στέφανος Σιβρίογλους	2	Ξενοφών Πάντζου
Ἐλευθέριος Μίχος	2	Σάββας Ἀναστασίου
Πέτρος Πετρίδης	2	Ἀντώνιος Δημητρίου
Ἀδελφοί Σ. Θεοφάνους	2	Πρωτόπ. Παπᾶ Γεώρ. Γεωργιάδ.
Ζήνων Παπαδόπουλος	2	Γεώργιος Π. Διδέρης
Γεώργιος Σταύρακας	2	Ἀναστάσιος Γεωργιάδης
Α. Τζαλίης	2	Ματθαῖος Β. Βαλτατζής
Ἀγγελῆς Στελάτος	2	Ἀθανάσιος Ἰωσήφ Μάνογλους
Σοφία Γαρμπῆ	2	Ἀχιλλεύς Ῥωσόλυμος
Κωνσταντῖνος Θ. Λεόντιος	1	Ἰορδάνης Χ. Δήμου ἐφημέριος
Δημήτριος Ι. Ξάνθος		Γεώργιος Ἠλία
Δημήτριος Ι. Τράκογλους		Β. Βελίκος
Δημήτριος Π. Τρακίδης		Ἰωσήφ Πάγκου ὥρολογᾶς
Ζήσης Παπαναστασόπουλος		Θεόδωρος Γ. Κεσίσογλους
Γ. Δ. Φισφίσης		Δημοσθένης Γεωργίου
Α. Π. Παράσχος		Ἀθανάσιος Χ. Ματθαίου
Ι. Ἀσπριώτης		Θεόδωρος Π. Ἀϊβάζογλους
Μ. Χρυσοστόμου		Νικόλαος Χ. Θεοδώρου
Γ. Ἀσπριώτης		Παπᾶ Γεώργιος Βωλιώτης
Σ. Κιτρινόπουλος		Τηλέμαχος Ι. Σιελίδης
Θ. Ἀβλαβίδης		Ἐλευθέριος Παναγιώτου
Γεώργιος Φωτιάδης		Ἠλίας Δημητρίου
Περικλῆς Τουρλόπουλος		Ἀθανάσιος Ῥάϊτσου
Ἐλευθέριος Παστίας		Γεώργιος Η. Ζηνέτος
Δημήτριος Κουτσόπουλος		Βασίλειος Α. Γαλανόπουλος
Βασίλειος Φλώρου		Ἄρ. Κουβελάς.
Σταῦρος Φλώρου		
Ἰωάννης Θεοφυλάκτου		
Σταῦρος Χ. Δημητρίου		
Νικόλαος Κωνσταντίνου		
Ἀνδρέας Ἠλιού		
Ἀντώνιος Ζαχαριάδης		
Θεόδωρος Ι. Βαρελόπουλος		
Μιχαήλ Βασιλείου		
Γεώργιος Κατελῆς		

ΒΡΑΒΙΑΣ.

	Σωμ.
Σίμων Σταματελάτος	40
Νικόλαος Μ. Ἀσθενίδης	40
Γεράς. Σ. Γαλιατζάτος	2
Χαράλαμπος Χαροκόπος	2
Παναγιώτης Δ. Ευδιᾶς	1
Νικόλαος Πιλλῆρας	

Παῦλος Γ. Γαλιάνης	Ἠλίας Λαζαράς
Γεώργ. Βασιλάκης	Γεώργιος Βελισσαράτος
Παναγῆς Μαρκέτος	Ἰωάννης Α. Γαλιατζάτος
Π. Μητραλήσης	Παναγῆς Βουώνης
Α. Πεταλάς	Ἀντώνιος Δ. Κουντούρης
Γεώρ. Γεώρ. Βασιλάκης	Γεράσιμος Η. Λιμπεράτος
Ἰωάννης Π. Ἀντίππας	Στέφανος Κ. Λειβαδάς
Κ. Π. Δαυῆς	Σπύρος Πεταλούδης
Ἰωάννης Λαζαράκης	Σπυρίδων Α. Μπέτζης
Γιουζέπης Μήνας	Σταῦρος Παπαδόπουλος
Μάρκος Καζάνης	Παναγῆς Δαυῆς
Παναγῆς Σάρλος	Σπυρίδων Σ. Γαρμπῆς
Ἀντώνιος Γαρμπῆς	Ἰωάννης Λαζαράς
Γεράσιμος Α. Καβαδίας	Μάνος Δημητρίου
Νικόλης Π. Ἰγγλέσης	Θ. Νικολαΐδης
Ἰακουμάς Κουταβάς	Γ. Ν. Βαλιάνος
Γ. Σ. Ἰγγλέσης	Βασίλης Τζακερλάνος
Σ. Α. Σεριάτης	Παναγιώτης Θ. Βαρθολομαίου
Ἰωάννης Μήλλας	Ἀντώνιος Δ. Μαριάτης
Χρ. Δάριος	Ἀνδρέας Δ. Σεγάλας
Ἀντώνιος Καβαδίας	Ἀναστάσιος Τζάκης
Ἠλίας Ἀρδαβάνης	Χ. Μιτιράνας
Α. Ε. Χαλικιάς	Γεώρ. Ν. Μαρκεδῆς
Α. Ζερβός	Γεώρ. Δρακόπουλος
Σπ. Γ. Ματαράγγας	Α. Πάσχος
Ἰωάννης Μαράτος	Ἀναστάσιος Κακουράτος
Ἀντώνιος Ἀγγελάτος	Π. Μ. Πανᾶς
Νικόλης Τζανακλῆς	Σάββας Χ. Ἰωάννου
Κωνστ. Ν. Κρακανέσκος	Λεωνίδα Παγουλάτου
Εὐαγγελινός Σ. Ἀντίππας	Χρ. Λεοντίδης
Ἠλίας Περιβολάρης	Ἐμ. Ι. Παλιολύγας
Ἐμ. Γ. Παναγᾶκης	Λεονάρδος Μαραθίας
Ἀνδ. Χρ. Κυριαζίδης	Κ. Σταυρόπουλος
Η. Μ. Κουτζούδης	Εὐθύμιος Καγγελάρης
Ν. Στρίγγας	Μ. Κουτζούδης
Εὐαγγελινός Γράψας	Ἀλέξανδρος Γραζοβιτς
Α. Δ. Παῖζης	Ἰωάννης Ἰαννακίουτσης
Κυριακὴς Θεοφάνους	Γ. Η. Γαϊώνης

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

